

JM

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 4

Wydawnictwo Kulturalne, Warszawa, ul. Koszykowa 42A, tel. 22 62 10 11

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ZAKŁAD CENTRALNY W WARSZAWIE
ALEJA JEROZOLIMSKA 1

ADRES TELEGRAFICZNY: KRAJOBANK

KAPITAŁ ZAKŁADOWY zł 150 000 000. REZERWY zł 70 549 831

ZAŁATWIA WSZELKIE OPERACJE BANKOWE

UDZIELA KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO, PRZEDWszystKIEM
POŻYCZEK INWESTYCYJNYCH DLA SAMORZĄDÓW W 7% OBLI-
GACJACH KOMUNALNYCH I POŻYCZEK W 7% LISTACH ZASTAWNYCH
NA MAJĄTKI ZIEMSKIE I NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE

EMISJE BANKU, WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WALUCIE,
ZAOPATRZONE SĄ W GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA
ORAZ ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE

19 ODDZIAŁÓW W POLSCE

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA

GWARECTWO "HRABIA RENARD"

KOPALNIE WĘGLA I ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE W SOSNOWCU (WOJ. KIELECKIE)

Adres telegr.: Renard — Sosnowiec Adres pocztowy — Sosnowiec Telefony: Nr. 28, 38 i 7-76

Zakłady obejmują: Kopalnie węgla kamiennego. Walcownię Rur i Żelaza.
Cegielnię Parową. Browar Parowy. Gospodarstwo Rolne.

Wyroby: WĘGIEL kamienny wysokokalorymetryczny wszelkich gatunków.

RURY bez szwu, czarne i ocynkowane ze stali Siemens-Martin, wyrabianej przez T-wo Huta Bankowa. Rury żelazne ciągnięte na gorąco i zimno do różnego użytku. Rury z kołnierzami stałymi i ruchomymi na przewody parowe, powietrzne, wodn i gazowe. Rury gładkie i fasonowe do kotłów, parowozów, traktorów. Rury Fielda. Rury pompowe, zwyczajne i amerykańskie. Rury wiertnicze. Rury studzienne o grubych ściankach do przewodów hydraulicznych. Rury podsadzkowe. Rury spawane do 1-1/2". Rury spawane z mufami lub kołnierzami, nagwintowanymi na przewody gazowe. Mufy, gwinty długie, luki. Rury normalne wszelkich rozmiarów z dostawą natychmiastową. Rury specjalne. Odlewy żelazne. Żelazo kalibrowane. Bednarka. Druk. **SPECJALNOŚĆ:** rury o cienkich ściankach do cukrowni i aparatów dystylacyjnych. Wężownice wszelkich kształtów i wymiarów. CEGŁA maszynowa „Klinkier” i zwyczajna. PIWO różnych gatunków. Lód sztuczny.

Przedstawiciele: Inż. A. de ROSSET — Warszawa, Foksal 11, telefon Nr. 671-93 i 672-52
Juljan BONK — Lwów, Kollątaja 5, telefon Nr. 12-80

Towarzystwo Akcyjne Zakładów Hutniczych HUTA BANKOWA

Siedziba Zarządu: 91 rue St. Lazare, Paryż

Rok założenia zakładów: 1834

Rok założenia Towarzystwa: 1877

Kapitał zakładowy: fr. 50 000 000

Kapitał, przeznaczony na działalność w Polsce: zł 15 000 000

Dyrekcja i Zakłady Hutnicze:
DĄBROWA GÓRNICZA
Biuro Warszawskie ul. Foksal 11

Ruda żelazna. Żelazo i stal. Belki żelazne. Szyny kolejowe i kopalniane. Stal sprężynowa i resorowa. Druk żelazny i stalowy. Druk na sprężyny i kable. Blachy żelazne i stalowe. Blachy dekapowane. Blachy faliste. Obręcze i osie parowozowe i wagonowe. Sztuki kute wszelkich wymiarów do 15 tonn wagi. Wały fasonowe i kolanowe. Wały do motorów Diesla. Akcesoria kolejowe. Kule do mielenia cementu. Ładzie wiertnicze i pompowe. Wszelkie odlewy żeliwne i odlewy stalowe do 35 tonn sztuka. Koła parowozowe i wagonowe. Wszelkie części do parowozów. Walce żeliwne utwardzone i stalowe.

NIEZAWODNE W UŻYCIU

NABOJE
MYŚLIWSKIE

„DARZBÓR”

ŁADOWANE
PROCHEM „ŁOŚ”

WYROBU

Z. A. „POCISK” S. A.

SĄ DO NABYCIA WSZĘDZIE

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGRAFÓW

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
PRZEMÓWIENIE PANA PREZESA RADY MINISTRÓW PROF. DR. LEONA KOZŁOWSKIEGO NA ZJEŹDZIE B. B. W. R.	1323	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1349
PRELIMINARZ BUDŻETOWY NA ROK 1935/36 — J. MIE- SZALSKI	1330	Ewolucja zniżkowa taryf kolejowych — U.	1351
ULGI DLA ROLNICTWA W ŚWIELE NOWYCH ROZ- PORZĄDZEŃ FINANSOWO-ROLNYCH — M. WIE- RUSZKOWALSKI	1335	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1351
UDZIAŁ PAŃSTWA W ODDŁUŻENIU ROLNICTWA — S.	1338	POCZTA I TELEGRAF	1351
ŻYCIE GOSPODARCZE		KRONIKA BIEŻĄCA:	
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1352
GÓRNICCTWO WĘGLOWE	1340	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	1353
Obniżka cen węgla — A. S.		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
PRZEMYSŁ NAFTOWY	1341	Droga do gospodarczej niezależności — Dr. Henryk Gruber	
HANDEL		PODATKI I OPLATY	1354
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1344	MONOPOLE	1355
RYNEK AKCYJNY	1345	KREDYT	1356
CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ- NEGO	1345	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1357
Przepisy wykonawcze do prawa celnego — S. Frankowski		Z BANKU POLSKIEGO	1358
		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
		OGÓLNE	1360
		FINLANDJA	1360
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1360

PRZEMÓWIENIE PANA PREZESA RADY MINISTRÓW PROF. DR. LEONA KOZŁOWSKIEGO NA ZJEŹDZIE B. B. W. R.¹⁾

PRZED trzema miesiącami na zebraniu klubu parlamentarnego Bezpartyjnego Bloku scharakteryzowałem najważniejsze zamierzenia Rządu w dziedzinie spraw gospodarczych. Dzisiaj skorzystać pragnę z tego zebrania, aby zarówno Panów, jak i społeczeństwo zapoznać z tem, co z tych zamierzeń zostało wykonane.

Czynię to tem chętniej, że dziś właśnie upływa termin pełnomocnictw, udzielonych Panu Prezydentowi Rzplitej. Tem samem zamyka się pewien okres realizacji zamierzeń Rządu. Niebawem rozpocznie się sesja sejmowa. W czasie tej sesji — jak sądzę — nie zabraknie Panom tematów i spraw, które będziecie Panowie musieli rozważyć i przepracować. Pragnę zapewnić Panów, że okres pełnomocnictw wykorzysta-

liśmy tylko dla załatwienia zagadnień istotnie ważnych i pilnych, z którymi nie można było zwlekać.

Zacząć muszę od tej sprawy, gdzie nie osiągnęliśmy jeszcze wyników ostatecznych, aczkolwiek poważnie zbliżyliśmy się do postawionych sobie celów. Myślę o budżecie.

Preliminarz na rok 1935/36 złożony został w Sejmie. Szczegółowe uzasadnienie tego preliminarza da w toku rozpraw budżetowych Pan Minister Skarbu. Ale ogólne oświetlenie winienem Panom i społeczeństwu już dzisiaj.

Preliminarz na rok przyszły przewiduje nadal niedobór. Stąd rodzą się dwa pytania. Po pierwsze: czy niedobór ów jest nieunikniony? Powtóre: jak będzie pokryty?

Polska może, nawet w obecnych trudnych czasach, opanować deficyt. Mamy po temu namacalny dowód. Dowodem tym jest rok bieżący. Bowiem Pożyczka Narodowa pozwoliła pokryć wydatki Państwa —

¹⁾ Wygłoszone w dn. 31 października r. b. na zjeździe przedstawicieli organizacji wojewódzkich B. B. W. R. i transmitowane przez radio.

mniej więcej także, jak przewidziane na rok przyszły. Pozwoliła bez załamania, ani nawet zachwiania gospodarstwem społecznym. Świadczy to — zdaniem mojem — iż gospodarstwo społeczne jest w stanie, choć z pewnym wysiłkiem, pokryć w całości niezbędne potrzeby Państwa. Innemi słowy: fakt pokrycia przez Pożyczkę Narodową niedoboru bez wyraźnie ujemnych skutków dla biegu, a nawet poprawy gospodarki wskazuje, że można utrzymywać wydatki państwowe na obecnym poziomie.

Mimo to niedobór w wysokości zł 150 miljn. jest przewidziany. Czy nie można było go uniknąć?

Gdybyśmy chcieli poważnie zniżyć obecnie przewidywane wydatki Państwa, musielibyśmy sięgnąć bądź do pewnych życiowych funkcji Państwa, decydujących o jego międzynarodowym stanowisku lub o jego kulturalnym poziomie, bądź też ponownie obniżyć pobory urzędnicze. Nie jest to oczywiście niemożliwe, lecz — zdaniem mojem — nie jest to również wskazane. Tem bardziej, że niedobór zł 150 miljn. w obecnej sytuacji może być pokryty bez trudności.

Bardzo znaczna poprawa na rynku pieniężnym, wyrażająca się przede wszystkim w wyższości kursów papierów procentowych oraz akcji — wskazuje, że Państwo może łatwo skorzystać z kredytu.

Nie oznacza to przecież, abyśmy pogodnie patrzyli na utrwalanie się gospodarki deficytowej. Przeciwnie. Walka z niedoborem prowadzona jest stale i uparcie. Niedobór w 1933/34 r. wyniósł zł 337 miljn., w roku bież., bez Pożyczki Narodowej, sięga zł 223 miljn., na rok przyszły przewidujemy zł 150 miljn. Dalsze lata muszą odbudowywać równowagę — aby ją niezadługo w zupełności osiągnąć.

Trzeba jednak zdać sobie sprawę, że odbudowa całkowitej równowagi nie może być w chwili obecnej osiągnięta jedynie przez redukcję wydatków. Konieczny jest również wzrost dochodów. Otóż, pokrycie potrzeb pierwszorzędnych, to jest potrzeb Państwa, musi być i będzie załatwione — przez niższą, drugorzędnych obciążeń publicznych. Rewizja ubezpieczeń społecznych, nad którą pracujemy, oddłużenie samorządów — połączone ściśle z akcją oszczędnościową w samorządzie terytorjalnym — wreszcie, częściowo, dekrety o oddłużeniu rolnictwa, stykają się z równowagą budżetu w kieszeni podatników. Całokształt owych odciążeń podwójnie winien oddziaływać na poprawę strony dochodowej budżetu: raz — dzięki zmniejszeniu opłat na cele nieskarbowe, dwa — dzięki wzmoczeniu tętna gospodarki, jakie odciążenia winny spowodować.

Ta dość uzasadniona nadzieja na poprawę wpływów nie została w całej pełni w preliminarzu uwzględniona. Nie została dlatego, aby nie stracić z oczu przykazania dalszej oszczędności, która musi być przez długie jeszcze lata naszym chlebem powszednim.

Jak widzą Panowie, niedobór został poważnie zmniejszony i będzie mógł być bez nadmiernego obciążenia pokryty przy pomocy operacji finansowych; winien być zmniejszony również przez dalszą obniżkę wydatków, jak i przez prawdopodobną wyższą wpływów.

Nie rozwiązaliśmy jeszcze zagadnienia, lecz zbliżyliśmy się znacznie do postawionego sobie celu. Jedno zostało w zupełności osiągnięte: sytuacja budżetowa już w najmniejszym stopniu nie zagraża walucie.

I tu chciałbym zrobić jeszcze jedną uwagę: suma przewidzianego na rok przyszły niedoboru jest

mniejsza od sumy, preliminowanej w planach finansowych przedsiębiorstw roku przyszłego na inwestycje gospodarcze (linje kolejowe, drogi, kable i t. p.), co o tyle zmniejsza ich wpłaty do budżetu.

Oznacza to rzecz nader ważną, iż naprawdę nasz budżet zwyczajny jest zrównoważony — natomiast niedobór utrzymuje się dzięki wydatkom inwestycyjnym, t. j. takim, które w normalnych nawet czasach winny być czynione ze środków kredytowych. Jest to szczegół bardzo znamienity. Wskazuje on bowiem na zdrową strukturę naszego budżetu, pomimo iż zamyka się on niedoborem.

Sądzę, że w tej dziedzinie wyniki prac Rządu są zgodne z naszymi stałymi wytycznymi, o których mówiłem przed trzema miesiącami, i że zapowiedzi, jakie wówczas uczyniłem, zostały przez Rząd dotrzymane.

Ostrożna i oszczędna polityka budżetowa Państwa i jego stała troska o finanse publiczne i aparat kredytowy stwarzają ważny bardzo kapitał zaufania w społeczeństwie. Dowodem tego jest proces dobrowolnej detezauryzacji. Świadczy o tem stale postępujący napływ złota do skarbcza Banku Polskiego z rąk drobnych posiadaczy oraz niski kurs złotych monet. Wolno sądzić, że środki te nie są obracane na bezpośrednią konsumpcję, że te uciulane grosze bądź ożywiają bezpośrednio produkcję, względnie wpływają na ożywienie rynku pieniężnego i giełdy. Przyczynia się to również do ogólnego, powolnego jeszcze wprawdzie, ale widocznego już ożywienia wytwórczości i handlu.

Doceniając trudności finansowe płatników podatkowych i niedomagania naszego systemu podatkowego, Rząd przygotował reformę podatku gruntowego i wnosi do Sejmu ustawę o nowej klasyfikacji gruntów; inne projekty reform podatkowych są w opracowaniu.

Dziedzina postępowania podatkowego doczekała się rozwiązania zarówno przez modyfikację materialnych przepisów ustaw podatkowych, jak i wydanie ordynacji podatkowej.

Spodziewam się, że te przepisy, nakładające na władze skarbowe obowiązek oparcia wymiaru na materiale faktycznym, wraz z pewnymi zmianami personalnymi, wpłyną na bardziej życiowe stosowanie ustaw i lepsze ułożenie się stosunków między władzami skarbowymi i płatnikiem.

Celem ulżenia płatnikom, obniżyliśmy również kary za zwłokę i odsetki za odroczenie.

Prace kodyfikacyjne w zakresie ustawodawstwa skarbowego objęły również przepisy w dziedzinie celnej.

Zawarcie z W. M. Gdańskiem kilku nowych umów reguluje szereg zagadnień gospodarczych, między Polską i Gdańskiem. Duże znaczenie posiada umowa celna, która precyzuje nasze uprawnienia w zakresie celnictwa na terenie Gdańska i pozwala przypuszczać, że nastąpi ściślejsze zespolenie służby celnej na obszarze wolnego miasta z centralną władzą celną polskiego obszaru celnego. Umowy te, a zwłaszcza ich wykonanie, winny usunąć przyczyny zatargów i spowodować harmonijną współpracę Gdańska, jako jednego z naszych portów, z Polską.

Jeśli sytuację na odcinku budżetowym Skarbu Państwa uważam za opanowaną, to stwierdzić muszę, że czeka nas duży wysiłek w kierunku zrównoważenia budżetów z w i ą z k ó w s a m o r z ą d o w y c h.

Zaznaczająca się stabilizacja wpływów stwarza realne podstawy dla równowagi budżetów komunalnych.

Konieczne jest tutaj zejście w wydatkach do poziomu, nakazanego przez samo życie, to znaczy do poziomu rzeczywistych dochodów. Z punktu widzenia całokształtu naszego gospodarstwa ta konieczność istnieje, i dlatego Rząd stworzył ostatnio podstawę dla akcji oszczędnościowo-oddłużeniowej, głęboko sięgającej w finanse i gospodarkę samorządową.

Mówię o ogłoszonym ostatnio dekreście o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych. Wydatki samorządowe zmniejszymy przez oszczędności i obniżenie kosztu obsługi długów. Wprowadzone w życie normy prawne zmierzają do likwidacji szkodliwej fikcji dopisywania do sumy dłużnej za ległych rat i tworzenia tą drogą wierzytelności, których samorząd nigdy nie będzie mógł uiścić. W tym zakresie stan rzeczy winien być doprowadzony do nowego, niższego poziomu.

Wydane rozporządzenia oszczędzają wierzycieli prywatnych, pociągając silniej do świadczeń Skarb Państwa, instytucje państwowe i niektóre instytucje publiczne. Ofiary większe w postaci redukcji kapitału, zawieszenia płatności odsetek i t. p. środków nadzwyczajnych stosowane będą tylko w wypadkach wyjątkowych, gdzie wierzyciel w sposób nieostrożny i nadmiernie finansował związek dłużniczy.

Dalszą ulgę dla samorządu przynosi likwidacja opłat związków samorządowych na rzecz Funduszu Pracy. Posunięcie to uczynione zostało w tem przekonaniu, że samorządy są jednym z aktywnych ogniw akcji pomocy dla bezrobotnych, i że zwolnione w tej drodze środki użyte zostaną w tej właśnie dziedzinie.

Wreszcie zniesiony został niewłaściwy z punktu widzenia gospodarczego podatek od ładunków. Zmniejszenie wpływów miast, pobierających ten podatek, wyrównać ma w pewnym stopniu Komunalny Fundusz Pożyczkowo-Zapomogowy.

Ponadto w zakresie poboru danin komunalnych wprowadzone zostało postanowienie, zobowiązujące związki samorządowe do zawiadamiania płatnika w początku roku budżetowego, jakie daniny i w jakich terminach będzie musiał w ciągu roku uiścić.

W pewnym związku z podjętymi przez Rząd pracami nad poprawą gospodarki i finansów samorządu pozostaje również ogłoszony dekret o komunalnych kasach oszczędności.

Nowelizacja istniejących w tej dziedzinie przepisów przeprowadzona została dla usprawnienia działalności i organizacji tych kas. Nowe podstawy organizacyjne i wzmocnienie fachowej kontroli stworzyć powinny nowe nastawienie w działalności komunalnych kas oszczędności.

Uporządkowanie gospodarki związków samorządowych i trwała jej poprawa nie są jednak do osiągnięcia bez systematycznej, fachowej i wszechstronnej kontroli tej gospodarki.

Potrzeba takiej kontroli stanie się tem oczywistszą, jeśli się przypomni, że budżety administracyjne związków samorządowych reprezentują obecnie łączną kwotę ok. zł 600 miljn., a wartość ich majątku wraz z przedsiębiorstwami przewyższa zł 3 miljard. Faktyczna kontrola tak rozległej gospodarki przerasta zadania władzy administracyjnej, a problemy fachowe, z kontrolą związane, wykraczają częstokroć poza możliwości własnych organów kontroli związków samorządowych w postaci ich komisji rewizyjnych.

Potrzebie istotnej kontroli uczyni zadość Związek Rewizyjny Samorządu Terytorjalnego.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej, powołujące związek ten do życia, nadaje mu osobowość prawa publicznego i wiąże weń przymusowo wojewódzkie i powiatowe związki samorządowe, gminy miejskie, z wyjątkiem miasta stołecznego Warszawy.

Inne związki samorządowe, nie wyłączając Warszawy, będą mogły do tego związku przystąpić dobrowolnie.

Szczegółową organizację i zakres działalności związku określi statut, który będzie w najbliższym czasie wydany.

Oczekuję, że ta kontrola potrafi usprawnić wreszcie gospodarkę samorządową, sięgnie do przedsiębiorstw i zakładów i przyczyni się do stworzenia i utrwalenia w gospodarce samorządowej tradycji solidności i oszczędności.

Rząd ze swej strony, rozumiejąc, iż gospodarka samorządowa, aby być dobra, nie powinna być przeciążona zleconemi jej zadaniami — stworzył przez dekret Prezydenta Rzplitej możliwość zawieszania przez Radę Ministrów ustawowych obowiązków samorządowych. Z upoważnienia tego Rząd skorzysta w takich rozmiarach, jakie podyktuje mu życie. Daleko idące uproszczenia zostały już przeprowadzone.

W przemówieniu sierpniowym poruszyłem zagadnienie „n o z y c“ cen artykułów przemysłowych i rolniczych. Stwierdziłem wówczas, że nożyce te zakładać należy z dwóch stron: przez niższą cen towarów, nabywanych przez rolnika, i wyższą cen towarów, przez tegoż rolnika sprzedawanych. Akcja nasza, prowadzona w obu tych kierunkach, wydała dalsze pozytywne wyniki.

W ostatnich dniach zdecydowana została dalsza obniżka ceny węgla opałowego, która spowoduje, że na przykład w Warszawie cena węgla dla gospodarstw domowych wynosić będzie z dostawą zł 46 za tonnę, gdy dotychczas wahała się około zł 53.

Równocześnie w pokaźnej mierze o ok. 15% obniżone zostały ceny węgla na potrzeby fabryk i rzemiosła, co winno oddziaływać korzystnie na obniżenie kosztów produkcji, a więc na ożywienie życia przemysłowego. Cena węgla będzie miała odpowiedni wpływ na dalszą obniżkę cen energii elektrycznej. Nadto obniżka węgla, jako ważnego składnika produkcji, odbić się musi na obniżce kosztów całej produkcji oraz kosztach utrzymania.

Osiągnęliśmy także w ostatnich miesiącach poważną obniżkę cen nafty oświetleniowej, która również stanowi artykuł powszechnego użytku. Dla przykładu wskażę, iż w Warszawie cena litra nafty od początku października wynosi ok. gr 42, gdy dawna cena wynosiła gr 55. W Krakowie cena nafty spadła do gr 39, a w Wilnie do gr 43.

Kontynuując akcję obniżki cen, przeprowadził Rząd dwie doniosłe redukcje cen w zakresie artykułów pierwszej potrzeby: cukru oraz soli.

Cena detaliczna cukru obniżona została przeciętnie o gr 15 za kilogram, przyczem na ziemiach wschodnich obniżka ta dochodzi do gr 30 za kilogram.

Co do soli, to począwszy od 1 listopada r. b. obniżyliśmy cenę soli szarej z gr 26 do gr 22 za kilogram.

W ścisłym związku z akcją obniżania cen artykułów przemysłowych pozostaje przystosowanie nie taryf pocztowych i kolejowych do zmniejszonej siły nabywczej społeczeństwa. Rząd zajął się wyrównaniem istniejących dysproporcji i na tym odzinku życia gospodarczego. Zniżyliśmy taryfę pocztową, telegraficzną oraz dalej niżamy taryfy kolejowe.

Wprowadzona z dniem 1 października r. b. nowa taryfa pocztowa, telegraficzna i telefoniczna obniżyła zasadnicze stawki taryfowe, przynosząc życiu gospodarczemu ulgi w wysokości ok. zł 30 miljn. rocznie.

Obniżka w dziale opłat pocztowych wyniosła w stosunku do poprzednio obowiązującej taryfy 20%, w dziale opłat telefonicznych — 10% i w dziale opłat telegraficznych — ok. 5%. Równocześnie zniesiono szereg innych opłat, które znacznie podrażały korzystanie z usług poczty. Zniżona została również opłata za abonament radjofoniczny dla wsi z zł 3 na zł 1 miesięcznie. Zniżone opłaty powinny rozpowszechnić radio na wsi.

Przechodzę skolei do sprawy obniżki taryf kolejowych. W 1934 r. dokonano około 150 zniżek taryfowych dla różnych towarów i różnych kierunków. Niektóre z tych zniżek przeprowadzone zostały w ramach ogólnogospodarczej polityki Rządu, która wykorzystwała element taryf kolejowych w akcji wyrównywania poziomu cen. Inne zniżki udzielane były w miarę potrzeb przewozowych. Do pierwszej grupy zniżek, która ma charakter interwencyjny, należą: zniżka cen na przewóz kamieni budowlanych i drogowych o 40 — 60%, nawozów sztucznych o 40 — 80%, surowców hutniczych i żelaza o 17,5%, ropy i pochodnych o 25%, soli jadalnej o 20%, wreszcie węgla o 10 — 35%. Do drugiej grupy zniżek należą towary o mniejszej doniosłości, jednakże bardzo liczne. Zniżki te, stosowane zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i przy eksporcie, wahają się w granicach 20 — 70%. Również taryfa osobowa uległa w bieżącym roku dalszemu obniżkom.

Tu jeszcze raz podkreślić pragnę, że dokonane zniżki, które dla życia gospodarczego oznaczają ulgę na sumę ok. zł 50 miljn. rocznie, znajdują prawie całkowite pokrycie we wzroście przewozów kolejowych. Na przykładzie taryf kolejowych widoczna jest współzależność ceny i obrotu. Nowe zniżki zwiększają przewozy, a więc wpływają na ogólną poprawę gospodarczą. Z drugiej strony — zniżki te mogą być przeprowadzane w tak wielkich rozmiarach właśnie dzięki odbywającej się poprawie gospodarczej.

Akcja, którą prowadziliśmy w kierunku zwarcia „nożyc” od strony cen artykułów rolniczych — akcją podniesienia cen artykułów rolniczych, zwłaszcza zboża, okazała się w roku bieżącym w porównaniu z rokiem ubiegłym bardziej wydatną.

W przeciwieństwie do roku ubiegłego, który był rokiem dobrych urodzajów, tegoroczne zbiory zapowiadały się znacznie gorzej w szeregu krajów, w szczególności w krajach, które odgrywają poważną rolę w eksporcie, jak: kraje naddunajskie, Stany Zjednoczone, Kanada i t. d. Również ocena zbiorów w europejskich krajach importowych była pesymistyczna. Szacunki, przeprowadzone po zbiorach, potwierdziły te przewidywania, a nawet dla zbóż pastewnych, jak: kukurydza, jęczmień, wypadły jeszcze mniej korzystnie, niż przewidywano pierwotnie.

Ten stan rzeczy pozwala przypuszczać, że w r. b. dla pokrycia konsumpcji zużyta będzie znaczna część zapasów zbóż, ciężących na rynkach światowych (światowe ceny zbóż poprawiły się o kilkadziesiąt procent w stosunku do najniższego poziomu w ubiegłej kampanji).

Nastąpiła jednak reakcja, i jesteśmy świadkami słabej tendencji cen na rynkach światowych. Tendencję tę uważać jednak należy za przejściową. Zwyczaj cen

światowych została przez nas dla rolnika wykorzystana.

Przedewszystkiem stwierdzić mogę znaczną zwyżkę w porównaniu z rokiem ubiegłym ceny jęczmienia, który stał się produktem opłacalnym dla rolnika i którego zbyt jest zapewniony na dłuższą przyszłość. Również cena owsa osiągnęła poziom opłacalności. Ceny światowe żyta są w bieżącym roku lepsze. Tu jednak podnieść muszę z naciskiem, że lepsza konjunktura z trudem może być wykorzystana, a to w części z winy samych rolników. Wyższa cena jesienna zł 17-50 za metr, płacona na giełdzie, spowodowała nienotowaną podaż ze strony rolników, nieodpowiadającą zupełnie ani zapasowi, ani urodzajom. Dość stwierdzić, że w ciągu dwóch pierwszych miesięcy tegorocznej kampanji rolnicy rzucili na rynek dwa razy tyle żyta, co w zeszłym roku, wyjątkowo urodzajnym. Tego rodzaju podaż musiała wywołać przepełnienie magazynów Państwowych Zakładów Zbożowych i ograniczenie akcji skupu.

Stwierdzić mogę, że w roku bieżącym wysiłek i interwencyjny Rządu przy skupie zbóż jest większy. Wyeksportowaliśmy dwukrotnie więcej niż w roku ubiegłym.

W obecnej chwili jest przeprowadzane częściowe zwalnianie magazynów i w najbliższym czasie zostanie znów podjęta na rynku akcja interwencyjna. O ile rolnicy nie zechcą znów natychmiast realizować zwyżki, która nastąpi, to cena może się ustabilizować na stosunkowo wysokim, opłacalnym dla rolnika poziomie. Oczywiście, jeżeli chodzi o lata przyszłe, rolnicy powinni w nastawieniu produkcji zmierzać do zmniejszania obszaru obsiewu żyta, co może im zapewnić lepszą opłacalność.

Ceny pszenicy są ciągle niskie, ale dopiero najwcześniej w początkach nowego roku kalendarzowego można będzie tegoroczną konjunkturę na pszenicę ocenić i zdać sobie sprawę, po jakiej cenie należy realizować zbiory.

W zakresie wielu innych produktów rolnych również ceny kształtują się pomyślniej. Ceny mięsa nie uległy poprawie. Dopiero po pewnym czasie, po ustabilizowaniu się cen zbóż, ceny mięsa, a więc i żywca, powinny powrócić do swego normalnego stosunku do ceny zboża. Umożliwienie wywozu oraz odbiór przez zakupy interwencyjne tak znacznych ilości zbóż po cenach stosunkowo dobrych, pozwoliło rolnictwu zdobyć znaczne środki pieniężne na pokrycie swych potrzeb.

Pragnę podkreślić, że akcja obniżki cen produktów przemysłowych i akcja zwyżki cen rolniczych wydały rezultaty pozytywne.

Rzecz prosta, na ten odcinek musi być zwrócona nadal pilna uwaga, dopiero bowiem dłuższy okres równowagi wyda efekt poprawy konjunktury w postaci zwiększenia wymiany między wsią i miastem. Otworzy się wówczas wielki rynek zbytu, jakim jest wieś dla naszego przemysłu i rolnictwa.

Dotychczasowe niskie ceny produktów nie są jedynym czynnikiem, powodującym nieopłacalność większości warsztatów rolniczych. Drugą niemniej ważną przyczyną są długi, obciążające warsztaty rolnicze i zbyt wysoka stopa procentowa, nieodpowiadająca dochodowi, jaki ziemia dawać może.

Tych ciężarów rolnictwo nasze nie jest w stanie udźwignąć. Dlatego też w sierpniowym mem przemówieniu zapowiedziałem akcję oddłużenia rolnictwa. Zapowiedź ta została zrealizowana.

Gdy w dn. 1 sierpnia r. b. precyzowałem obraną przeze mnie linię postępowania, wspominałem, że ulgi i pomoc przewidziane zostaną w zależności od stopnia zadłużenia obszaru rolnego oraz jego wielkości. Zasady te znalazły wyraz w ogłoszonych rozporządzeniach.

Wychodziłem z założenia, że mamy tu do czynienia z dwoma różnymi problemami: innym zagadnieniem jest problem zadłużenia drobnych gospodarstw rolnych, innym zaś — większej własności. Różnica ta uwypukla się zwłaszcza tam, gdzie zadłużenie drobnych gospodarstw jest wynikiem dotychczasowej akcji i polityki rolnej, parcelacyjnej, upełnorolnienia i meljoracyjnej — to jest tam, gdzie obecny stan zadłużenia jest w małym stopniu wynikiem osobistej inicjatywy i decyzji właściciela gospodarstwa rolnego. Konieczność zróżniczkowania norm w dziedzinie akcji oddłużeniowo-konwersyjnej uzasadnia również całkowicie od szeregu lat prowadzona polityka Państwa w kierunku tworzenia niewielkich i zdrowych warsztatów rolnych. Nie przekreśla to, oczywiście, konieczności zachowania w stopniu, określonym potrzebami gospodarki narodowej, zdrowych i równomiernie w Państwie rozmieszczonych gospodarstw większych.

Zaznaczyć muszę, że, jak zapowiadałem, we wszystkich posunięciach oddłużeniowych została utrzymana zasada ochrony aparatu kredytowego, t. j. ochrony oszczędności i kapitalizacji.

Najdalej idą ulgi dla drobnej własności rolnej. Przedewszystkiem bardzo znacznej redukcji ulegnie zadłużenie w stosunku do Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, a więc zadłużenie wobec Państwa z tytułu przeprowadzonej przebudowy ustroju rolnego. Łączna suma należności tego funduszu obejmuje kwotę prawie zł 1 miljard., powstała głównie z tytułu należności za ziemię, kupioną z parcelacji. Nie będę tu wchodził w szczegóły udzielonych ulg, stwierdzam tylko, że suma skreśleń wynosi dla uczestników przebudowy ustroju rolnego, nie licząc skreśleń kar za zwłokę i ulg, które zastosowane zostaną dla dłużników banków państwowych — około zł 340 miljard.

Zostały następnie ustalone nowe dogodnie warunki spłaty pozostałych należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej. Ulgi te są tak pomyślane, aby gospodarstwom, utworzonym przy przebudowie ustroju rolnego, umożliwić terminowe wywiązanie się ze swoich zobowiązań. Wzięte więc zostały pod uwagę obecne możliwości płatnicze rolnika.

Gospodarstwa drobne, powstałe z parcelacji prywatnej, na których ciąży reszta ceny kupna, otrzymują prawo uzyskania poprzez urząd rozjemczy zredukowania tej sumy w stosunku, odpowiadającym spadkowi ceny ziemi. Tak samo redukcji będą mogły ulec należności z tytułu działów rodzinnych.

Zadłużenie wobec Banku Rolnego poddane zostanie rewizji przez Ministra Skarbu. W ten sposób należności za kupioną ziemię sprowadzone zostaną do poziomu, odpowiadającego obecnej jej wartości.

Prywatne krótkoterminowe długi rolnicze, powstałe przed dn. 1 lipca 1932 r., z mocy samego prawa rozłożone będą na 14 lat. Oprocentowanie wynosić będzie 3% w stosunku rocznym.

Przy wcześniejszej spłacie długu w ciągu 3 najbliższych lat każde wpłacone zł 100 umarzać będzie zł 150 długu. Zapłata ta może obejmować część lub całość długu.

W stosunku do zadłużenia krótkoterminowego w bankach, kasach komunalnych i spółdzielniach kre-

dytowych instytucje te zostały ustawowo zobowiązane do zawarcia układu konwersyjnego z dłużnikami na drobnych i średnich gospodarstwach.

Spłaty z tytułu zawartych układów rozłożone będą na okres 14 lat dla gospodarstw małych, a dla gospodarstw średnich na okres 10 lat. Oprocentowanie ustalone zostanie w wysokości $4\frac{1}{2}\%$ w stosunku rocznym.

Cały zespół tych ulg postawi drobne warsztaty wobec sytuacji, która z reguły pozwoli im na wywiązanie się z zobowiązań. Dotychczasowe należności, zredukowane i rozłożone na raty, odpowiednio do spadku ceny ziemi, staną się realnymi.

Wierzyciele zaś uzyskują w tej drodze pewność otrzymania swych należności, które w większości były dotychczas zamrożone i nieściągalne. W stosunku bowiem do wszystkich długów z reguły obowiązować będzie zasada rozterminowania ich na dłuższe spłaty. I to właśnie sprawi, że należności urealnią się. Sądzę, że będzie to lepsze dla wierzyciela, aniżeli stan dotychczasowy.

Jestem przekonany, że nowe dekryty oddłużeniowe nie tylko przyniosą ulgę rolnikom, ale spowodują również lepszą atmosferę między dłużnikiem a wierzycielem rolniczym; jest to rzecz bardzo ważna dla odbudowy kredytu rolniczego.

System ulg, przewidzianych przez rozporządzenie oddłużeniowe, nie wyczerpuje się jednak rozłożeniem spłaty i obniżeniem oprocentowania z samego prawa. Rozporządzenie przewiduje prócz tego możliwość spłaty długów papierami wartościowymi oraz konwersję tych długów na kredyt długoterminowy w listach zastawnych. Zasada zróżniczkowania norm w zależności od kategorii gospodarstwa i tu znajduje swój dobitny wyraz.

Konwersja polega na tem, że długi rolnicze, zabezpieczone hipotecznie na nieruchomościach ziemskich, mogą być w ciągu 3 lat zamienione na długi w $4\frac{1}{2}\%$ listach zastawnych, umarżanych w okresie do 55 lat. Należność wierzycieli będzie spłacana temi listami po kursie al pari. Praktycznie zarządzenie to będzie miało przedewszystkiem zastosowanie dla gospodarstw średnich i dużych, posiadających odrębne hipoteki.

W ten sposób gospodarstwa do 500 ha, a w pewnych okolicach kraju nawet do 1000 ha, jeśli zadłużenie ich nie będzie przekraczać 75% szacunku, zyskają prawo zamiany swego zadłużenia na listy towarzystwa kredytowego. Konwersją tą będą mogły być objęte długi, mieszczące się w granicach 50% szacunku, dla większych zaś gospodarstw w granicach 40% lub 30%.

Postawienie niższej granicy maksymalnego zadłużenia dla większej własności ma na celu nieangażowanie środków finansowych całego społeczeństwa w warsztaty, nadmiernie zadłużone, których uratowanie jest beznadziejne. W stosunku do tych warsztatów rozporządzenie przewiduje szereg ułatwień przy oddawaniu części obszaru wierzycielom oraz ułatwienia i segregację długów przy parcelacji sąsiedzkiej, które to zabiegi, przez zmniejszenie obszaru, w bardzo wielu wypadkach pozwolą odpowiednio zmniejszonymu warsztatowi wyjść z trudności płatniczych.

Akcja likwidacyjna nadmiernie zadłużonych większych warsztatów spowoduje przejmowanie ziemi przez drobnych sąsiadujących rolników, którzy, zwłaszcza gdy nie są zadłużeni, będą mogli przejąć nawet znacznie większe działki. I tak w gospodarczo zdrowy i pozytywny sposób zostaną wykonane zamierzenia reformy rolnej.

Realizacja postanowień i ulg, przewidzianych rozporządzeniami, da możność rolnikom spokojnej pracy i pozostania na swych zagrodach bez groźby usunięcia ich przez wierzycieli. Oczywiście, pod warunkiem, że w ustalonych terminach będą oni regulowali obniżone i dostosowane do ich zdolności płatniczej zobowiązania. Pamiętać przytem należy, że jest to definitywne i ostateczne załatwienie sprawy oddłużenia rolnictwa. Żadnych dalszych ulg nikt już spodziewać się nie może, i rozłożone należności pod groźbą likwidacji dłużnika będą ściągane.

Możemy jednak zgóry przewidzieć, że przy zadłużeniu, przekraczającym pewne określone normy dla średniej i wielkiej własności, najdalej w granicach możliwości idące ulgi nie zdołają tych nadmiernie zadłużonych gospodarstw uratować. Dla tych gospodarstw nie byłyby celowe, a powiem nawet — uczciwie rzecz biorąc — nie byłyby dopuszczalne ofiary ze strony całego społeczeństwa. Ofiary te bowiem nie dałyby rezultatu. Byłyby zgóry zmarnowane.

Jeżeli odstępianie części obszaru wierzycielom oraz przewidziane ułatwienia przy parcelacji sąsiedzkiej nie dadzą rezultatów, to wówczas będzie musiała nastąpić likwidacja gospodarstwa drogą licytacji.

System likwidacji, przewidzianej w rozporządzeniu, zawiera szereg przepisów, pozwalających Rządowi na regulowanie obrotu ziemią i czuwanie, aby nie przybrała ona natężenia i form takich, które byłyby niekorzystne dla całości życia gospodarczego kraju.

Jestem przekonany, że szereg norm prawnych, sięgających bardzo głęboko w stosunek wierzyciela do dłużnika rolnego — norm jednak koniecznych wobec głębokiej i trwałej zmiany stosunków gospodarczych, powinien wyprowadzić ogromną większość warsztatów rolnych z beznadziejnej sytuacji.

Praktyczne wykonanie wydanych dekretów powinno w konsekwencji przywrócić równowagę gospodarczą tym warszatom, które spowodu nadmiernego ciężaru anuitetów swego zadłużenia nie mogły być opłacalnymi. Na tej drodze będziemy też mogli zaopewnić całemu naszemu gospodarstwu narodowemu stabilizację i zwiększenie obrotów wewnętrznych.

Przechodzę do innej sprawy wielkiego znaczenia dla gospodarstwa — do sprawy ubezpieczeń społecznych.

O trudnościach, jakie stają przed tym, kto chce bliżej podejść do kompleksu zagadnień, dotyczących świata pracy najmniej w Polsce, a w szczególności ustawodawstwa socjalnego — wspominałem w poprzednim moim przemówieniu.

Ubezpieczenia społeczne są teoretycznie i praktycznie problemem niezwykle skomplikowanym.

To też podjęcie gruntownej reformy ubezpieczeń społecznych wymaga przeprowadzenia prac badawczych oraz obliczeń ubezpieczeniowo-technicznych. Studja w tym zakresie posunęły się już dość daleko. Pierwszy krok na drodze reformy ubezpieczeń społecznych Rząd już uczynił: ogłoszone rozporządzenie Prezydenta Rzplitej ujmuje zagadnienia, które dojrzały już do rozwiązania.

Rozporządzenie to zmniejsza krąg osób, podlegających obowiązkowi ubezpieczeń. Wylacza się z ubezpieczenia na wypadek choroby osoby, zarabiające ponad 725 miesięcznie, a więc te osoby, których ubezpieczenie obowiązkowe nie jest społecznie nieodzowne, a przytem stanowi obciążenie życia gospodarczego bez istotnej potrzeby. Dalej, wylacza się z ubezpieczenia osoby, zatrudnione niestale, oraz członków rodzin rzemieślników. Za wylaczeniem tych

osób przemawiają znikome korzyści, jakie osoby te mogą uzyskać w ubezpieczeniu ze względu na krótkie okresy pracy i ciągle przerwy w ubezpieczeniu. Jeśli chodzi o warsztaty rzemieślnicze, to Rządowi chodziło także o zmniejszenie obciążenia tych warsztatów, znajdujących się niejednokrotnie w ciężkiej sytuacji.

Podobny charakter ma również warunkowe wylaczenie od obowiązku ubezpieczeń pracowników samorządowych. Rząd zdecydował się pójść po linii dezyderatów, złożonych mu przez samorządy i związki pracowników samorządowych. Dopuszczono również możność tworzenia odrębnego zabezpieczenia na wypadek choroby i od wypadków osób, zatrudnionych w niektórych zakładach wojskowych.

Dalszym problemem, który znalazł swój wyraz w nowelizacji, to uproszczenie organizacji ubezpieczeń. Ustawa o ubezpieczeniu społecznym nie rozwiązała sprawy scalenia organizacyjnego, gdyż ponad ubezpieczalniami społecznymi utworzyła dwustopniową organizację w postaci 4 zakładów ubezpieczeń i Izby Ubezpieczeń Społecznych. Rząd poszedł po linii dalszego scalenia organizacyjnego, a więc skasowania dwupiętrowej budowy. W miejsce 5 instytucyj powstanie jeden Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jako instytucja bezpośrednio nadrzędna nad ubezpieczalniami społecznymi. Zakład ten będzie administrować funduszami ubezpieczeniowymi, a zarazem wykonywać nadzór nad ubezpieczalniami społecznymi i koordynować ich działalność.

Jest to pierwszy krok na drodze uproszczenia organizacji ubezpieczeń; chodzi mi przytem nietylko o nieskomplikowaną organizację, ale także o usprawnienie działalności ubezpieczenia, zmniejszenie kosztów administracyjnych oraz likwidację przerostu biurokracji ubezpieczeniowej.

Zostały więc stworzone podstawy do znacznych oszczędności administracyjnych w organizacji ubezpieczeń społecznych oraz została zrobiona w bardzo ograniczonym stopniu rewizja samych ubezpieczeń. Oczywiście, nie usuwa to nawet drobnej części tych niedorzeczności, niesprawiedliwości, przerostów i krzywd ubezpieczonych, od których aż się roi w tem pogmatwanem, wspartem o fikcję i po doktrynersku zorganizowanem zjawisku, które nazywa się ubezpieczeniami społecznymi. Olbrzymie sumy, będące haraczem, płaconym przez świat pracy, i kładące się swym ciężarem na produkcję, muszą być tak postawione, aby płacący wiedział, za co płaci, i że jego oszczędność ubezpieczeniowa jest jego własnością. Ten trudny — jak powiadam — temat nie mógł być w tym krótkim czasie do gruntu przepracowany. Zdając sobie sprawę i z ważności zagadnienia i z wielkiej społecznej odpowiedzialności, jaka spada na Rząd przy głębszych zmianach, pragnę, aby zmiany te były dokładnie przemyślane, gruntownie opracowane i odpowiadały istotnym interesom świata pracy. Znalezienie praktycznej drogi wymaga czasu. Dlatego też wolałem dać bardzo małą reformę, ale zato bezspornie słuszną, niż niedojrzałą reformą całą sprawę zapłatać. Rząd mój nie będzie ustawał w pracy nad gruntowną przebudową ubezpieczeń społecznych.

Mówiąc o deficycie budżetowym, wspominałem o i n w e s t y c j a c h, które wykonujemy z budżetu, oraz parokrotnie w ciągu tego przemówienia wspominałem o objawach ożywienia gospodarczego. Nie zamierzam omawiać całokształtu tego zjawiska, chcę go tylko zilustrować ożywieniem kluczowego dla całego szeregu dziedzin życia przemysłu, jakim jest

ruch budowlany, oraz zestawić inwestycje w dziale Ministerstwa Komunikacji.

Dodatknie wyniki polityki Rządu, nieobliczonej na krótkotrwałe efekty, występują wyraźnie w ożywieniu się r u c h u b u d o w l a n e g o. Mimo ciężkie warunki, mimo duże trudności, przyrasta nasz kapitał rzeczowy. Polska zabudowuje się. Rośnie liczba warsztatów pracy, zwłaszcza drobnych. Budują się domy mieszkalne. Budują się bodaj w niemniejszych rozmiarach niż w latach wysokiej konjunktury. Świadczy o tem wzrost wskaźnika przewozów materiałów budowlanych, który w sierpniu r. b. wyniósł 108, gdy za 100 przyjęć przewozy w 1928 r. Jest to rezultat planowo przez Rząd prowadzonej akcji ponierania budownictwa i rezultat spadku cen materiałów budowlanych, które zeszyły, poza niektórymi wyjątkami w dziedzinie instalacji, do poziomu, umożliwiającego rentowną lokatę w budownictwie.

Równocześnie z działalnością prywatną — Państwo prowadzi r o b o t y i n w e s t y c y j n e, których wykonanie przyczynia się do podniesienia sprawności naszego aparatu gospodarczego. Z zadowoleniem podkreślę, że program rozbudowy linii k o l e j o w y c h, nakreślony na rok bieżący, będzie w pełni zrealizowany. Linja kolejowa Porzecze — Druskieniki oddana została do eksploatacji w dn. 6 października, a linje: Warszawa — Radom i Miechów — Kraków będą otwarte w II połowie listopada r. b. Całkowity koszt budowy wymienionych linii wyniesie zł 43 miljn.

Dalej podkreślę rozpoczęcie robót, związanych z elektryfikacją ruchu na linii średnicowej w Warszawie i podmiejskich odcinkach wraz z ostatecznym uporządkowaniem ruchu osobowego w węzle warszawskim oraz przystąpienie do realizowania umowy pożyczkowej, zawartej z firmą Westinghouse w przedmiocie wprowadzenia do kolejowego taboru towarowego urządzeń hamulców zespolonych.

W dziedzinie d r o g o w e j kończymy budowę 115 km dróg państwowych oraz 3 900 mb. mostów stałych i drewnianych; niezależnie od tego wykonano 3 duże mosty w Modlinie, Puławach i Toruniu, ogółem długości 1 910 m. Ponadto zbudowano w ciągu r. b. 159 km ulepszonych nawierzchni na drogach państwowych i wykonano na długości 89 km roboty przygotowawcze kosztem ok. zł 20 miljn. Wreszcie naprawia się gruntownie lub częściowo około 8 400 km dróg, z czego wykonano już 75% kosztem ok. zł 18 miljn. A dodać należy, że duże roboty drogowe prowadzą również związki samorządowe, w wielu wypadkach przy pomocy szarwarku, bardzo oszczędnie, z małym nakładem pieniężnym. O intensywności robót drogowych w roku bieżącym świadczy liczba zatrudnionych przy tych robotach robotników. Waha się ona od 131 5 tys. w czerwcu do 72 5 tys. we wrześniu 1934 r.

Rozbudowa portu w Gdyni, to wielkie zagadnienie usprawnienia naszego handlu zagranicznego, posuwała się w dalszym ciągu naprzód; w strefie wolnocłowej, która ma przyciągać do nas handel międzynarodowy, ukończono 1 330 m nabrzeży, przygotowano 19 ha terenów pod składy i wykończono magazyny do składowania towarów. Pozatem w porcie zmontowano 10 nowych dźwigów o ogólnej zdolności pracy przeladunkowej 12 wagonów na godzinę, rozszerzono magazyny składowe, rozbudowano tory kolejowe i wiadukty.

Rozwój m a r y n a r k i h a n d l o w e j wyraził

się w zamówieniu w październiku r. b. 2 dalszych średniej wielkości statków towarowych dla obsługi naszych regularnych linii do zachodnich portów Europy. Budowa 2 wielkich transatlantyckich statków pasażerskich postępuje naprzód, i już w grudniu r. b. pierwszy z nich będzie spuszczonej na wodę. Nazwany będzie „Pilsudski“.

Z dziedziny inwestycji wodnych należy podkreślić intensywne prowadzenie dalszej budowy zbiornika wody na Sole w Porąbce. Liczba robotników, zatrudnionych przy odnośnych robotach, wynosiła do 2 400 dziennie. Koszt robót, wykonanych w r. b., wyniesie około zł 2 miljn.

Wykonano odbudowę 2 jazów w kanale Królewskim. Prowadzą się roboty ziemne w portach warszawskich oraz płockich. Porty te są już częściowo czynne. Wreszcie prowadzi się odbudowę górskich potoków, celem ochrony przed zrywaniem brzegów.

Liczba z a t r u d n i o n y c h tylko na robotach publicznych przekroczyła 100 tys. osób. Oczywiście, nie zdołaliśmy dać pracy wszystkim bezrobotnym, tem niemniej z pełnym poczuciem odpowiedzialności wobec wszystkich pozbawionych pracy, mogę stwierdzić, że wykorzystaliśmy wszelkie możliwości, będące w dyspozycji Rządu, celem ulżenia ich ciężkiej doli.

W celu usprawnienia akcji walki z bezrobociem Rząd postanowił połączyć dwie pokrewne instytucje, a mianowicie Fundusz Bezrobocia przyłączono do Funduszu Pracy. Udzielanie zasiłków bowiem, będące konsekwencją niemożności znalezienia pracy dla bezrobotnych, winno być oddane instytucji, decydującej w sprawach zatrudnienia.

Pamiętając o ciężkiej sytuacji mieszkaniowej klasy robotniczej, Rząd podjął w roku bieżącym planową akcję budowy domów i osiedli robotniczych. W roku bieżącym wybudowano kilka takich osiedli w największych skupieniach robotniczych. Jest to robota doświadczalna, na której podstawie zbudować będzie można szerszą tego rodzaju akcję w latach późniejszych.

Celem opanowania klęski powodzi, która dotknęła znaczną część kraju, uruchomiona została szeroka akcja społeczna i pomoc Rządu. Natychmiast podjęto odbudowę zniszczonych obiektów, dając zatrudnienie i zarobek ludności, dotkniętej klęską. Odbudowano całkowicie zniszczonych 95 km dróg oraz nawierzchnię na obszarze 296 km. Mostów odbudowano 6 500 mb, a częściowo zniszczonych 1 500 m, z tego 3 000 m oddano już do użytku; reszta jest jeszcze w budowie. Przystąpiono do odbudowy zniszczonych wałów. Wszystkie zniszczenia wałów w kilkuset punktach zostały naprawione, bądź są w naprawie. Są też i będą prowadzone prace nad budową nowych obwałowań.

Zorganizowano aprowizację dla ludności i inwentarzy. Dano ziarno na siew — tak, że 90% jesiennych zasiewów zostało dokonane. Akcja odbudowy zniszczonych budynków jest w pełnym toku.

Ogólnopolski Komitet Pomocy Ofiarom Powodzi nie ustaje w pracy. Do nowych zbiorów trzeba powozić żywność i dać utrzymanie dla inwentarzy. Trzeba dalej prowadzić na terenie powodzi roboty publiczne. Trzeba wreszcie dokonać zasiewów wiosennych.

Aby ulżyć płatnikom, dotkniętym klęską powodzi, Minister Skarbu wydał zarządzenia, wprowadzające daleko idące ulgi w spłacie zaległości, aż do umarza-

nia zaległości podatkowych, powstałych do dn. 31 grudnia 1934 r.

Daleki jestem od sądenia, aby plan pracy Rządu, który przedstawiłem w sierpniowym przemówieniu, został całkowicie wykonany. Twierdzę jednak z całą odpowiedzialnością, że Rząd, któremu mam zaszczyt przewodniczyć, uczynił p o w a ż n y k r o k n a p r z ó d, że stworzone zostały podstawy dla gruntownego i ostatecznego oddłużenia rolnictwa, że zostały stworzone podstawy dla uzdrowienia gospodarki samorządowej, że w dziedzinie cen wytworów przemysłowych, taryf kolejowych i opłat pocztowych zrobiony został bardzo duży wysiłek w kierunku ich obniżenia, że ceny rolnicze uległy także poprawie. Praca nad równowagą budżetową była dalej wytrwale prowadzona.

W ten sposób z naszego życia gospodarczego usu-

nięty został cały szereg przerostów i, idąc po raz obranej drodze, wykonaliśmy znowu duży krok naprzód. Rezultaty tego, co zostało zrobione, nie wystąpią, rzecz prosta, natychmiast. Oczywiście wiele pozostaje jeszcze do zrobienia.

W pracy swojej Rząd musi posiadać współpracę społeczeństwa. Zadaniem bowiem Rządu jest stwarzać warunki dla rozwoju życia, hamować wybujałości i wspierać te dziedziny, które najdotkliwiej cierpią, ale życie społeczne musi te ramy wypełniać, bo dopiero praca obywateli stwarza dobrze funkcjonujące warsztaty na wsi i w mieście, a tą drogą podnosi siłę i zapewnia spokój Państwu. W tym wspólnym wysiłku Rząd chce iść z Narodem, a sam, tworząc właściwe warunki pracy, zwraca się o ten sam wysiłek do Narodu dla jaknajlepszego wykorzystania stworzonych warunków.

PRELIMINARZ BUDŻETOWY NA ROK 1935/36

W DNIU 31 października r. b. został wniesiony do Sejmu preliminarz budżetowy Rzeczypospolitej Polskiej wraz z projektem ustawy skarbowej na okres od 1 kwietnia 1935 r. do 31 marca 1936 r. Preliminarz zestawiono w dochodach na łączną sumę zł 1983·7 miljn., w wydatkach zaś na sumę zł 2132·8 miljn., czyli z niedoborem zł 149·1 miljn., który ma być pokryty z rezerw skarbowych względnie w drodze operacji finansowych. Ponieważ niedobór na rok 1934/35 miał według budżetu wynieść (nie licząc wpływów z Pożyczki Narodowej) zł 223·3 miljn., więc preliminarz na przyszły rok jest ułożony z deficytem mniejszym o zł 74·2 miljn.

Preliminarz budżetowy zestawiono, podobnie jak w latach ubiegłych, w 4 grupach: administracja, przedsiębiorstwa i zakłady, monopole oraz fundusze. Dalszy podział grup budżetu na części odpowiada z reguły podziałowi na ministerstwa; jedynie wydatki na długi państwowe, na emerytury i na renty inwalidzkie — z uwagi na ich wysokość i specjalny charakter — stanowią osobne części. Dalej budżet podzielono na działy względnie rozdziały, co odpowiada poszczególnym gałęziom administracji państwowej; działy i rozdziały dzielą się na paragrafy, stosownie do rodzaju dochodów lub wydatków.

Podana wyżej ogólna suma dochodów państwowych zł 1983·7 miljn. składa się ze wszystkich dochodów administracji łącznie z daninami publicznymi w sumie zł 1273·5 miljn., wpłat do Skarbu Państwa przedsiębiorstw i zakładów w kwocie zł 67·3 miljn., wpłat monopolów — zł 630 miljn. i wpłat funduszków — zł 12·9 miljn. Globalna suma wydatków państwowych zł 2132·8 miljn. zawiera wszystkie wydatki administracji — zł 2123·5 miljn., dopłaty ze Skarbu Państwa do przedsiębiorstw i zakładów — zł 8·2 miljn., oraz dopłaty do funduszków — zł 1·1 miljn.

Zestawienie ogólne preliminarza administracji wraz z ogólnym zestawieniem planów finansowo-gospodarczych, obejmującym wszystkie wpływy i rozchody przedsiębiorstw, monopolów i funduszków, czyli t. zw. budżet brutto — opiewa po stronie dochodowej bez Polskich Kolei Państwowych na zł 2971·2 miljn., a z P. K. P. na zł 3922·5 miljn., po stronie wydatków — bez P. K. P. — zł 3120·3 miljn., a z P. K. P. — zł 3986 miljn. Na wymienione wyżej wpływy skła-

dają się: dochody administracji z sumą zł 1273·5 miljn., wpływy przedsiębiorstw i zakładów (bez P. K. P.) zł 393·4 miljn., wpływy monopolów zł 1062 miljn. i wpływy funduszków zł 242·3 miljn. Budżet brutto wydatków państwowych stanowią: administracja z sumą zł 2123·5 miljn., rozchody przedsiębiorstw zł 334·3 miljn., rozchody monopolów zł 432 miljn. i rozchody funduszków zł 230·5 miljn.

Zestawieniem ogólnym wydatków państwowych nie objęto, podobnie jak i w latach ubiegłych, Województwa Śląskiego, które stosownie do przepisów, zawartych w ustawie konstytucyjnej śląskiej, posiada osobny budżet, zatwierdzany przez Sejm Śląski; w budżecie państwowym administracji figuruje jedynie po stronie dochodów kwota zł 8 miljn., jako udział Skarbu Państwa w dochodach Skarbu Śląskiego, co ma być równoważnikiem za nieponieszenie przez Skarb Śląski wydatków na wojsko, utrzymanie placówek zagranicznych i t. p.

W preliminarzu budżetowym w porównaniu z r. b. wprowadzono następujące zmiany: wydatki na meljorację Polesia przeniesiono z budżetu Ministerstwa Komunikacji do budżetu Ministerstwa Rolnictwa. W celu przeprowadzenia zasady budżetowania brutto i figurowania w budżecie wszystkich wydatków i dochodów przeniesiono z grupy administracji do grupy przedsiębiorstw w części Min. Rolnictwa i Ref. Roln. Państwowe Przetwórnictwo Mięsne, a w części Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego — Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych; wobec tego przedsiębiorstwa te posiadają obecnie własny plan finansowo-gospodarczy, obejmujący wszystkie wpływy i rozchody, podczas gdy w budżecie bieżącym figurowały tylko wpłatą do Skarbu. Również umieszczono w preliminarzu administracji, jako załącznik, budżet Rady Spółdzielczej, której wydatki do dn. 1/VII 1934 r. były pokrywane bezpośrednio przez spółdzielnie względnie związki.

Wobec powstania Państwowego Zakładu Emerytalnego, który został utworzony ze składek emerytalnych opłacanych przez Skarb Państwa za funkcjonariuszów państwowych, i który jest powołany do udzielania zaopatrzenia emerytalnych nowomianowanym funkcjonariuszom oraz tym, którzy dawniej byli ubezpieczeni w Zakładzie Ubezpieczeń Pracow-

ników Umysłowych, zakład ten został umieszczony w grupie przedsiębiorstw i zakładów. Składki te preliniuje się na łączną sumę zł 8'8 miljn., w tem zł 4'5 miljn. z budżetu administracji.

Natomiast z grupy przedsiębiorstw zostało wyeliminowane przedsiębiorstwo Drukarnie Państwowe, gdyż zostało ono wcielone do Polskiej Agencji Telegraficznej.

W grupie funduszy zaszły dwie zmiany. Przewszystkiem w związku ze zniesieniem na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24 IX 1934 r. Państwowego Funduszu Gospodarczego, Państwowego Funduszu Kredytowego i Funduszu na Przedterminową Spłatę Długów Państwowych, zmniejszyła się ilość funduszy w zarządzie Ministerstwa Skarbu.

W funduszach, administrowanych przez Ministerstwo Wyznań Rel. i Oświecenia Publ., połączono fundusze: Taksa Administracyjna Ogólna i Taksa Administracyjna Szkół Artystycznych—w jeden fundusz pod nazwą: Fundusz Szkolny, który ma być zasilony wpływem zł 18 miljn. z nowej daniny szkolnej, która zostanie wprowadzona po uchwaleniu odnośnej ustawy.

Formalny układ preliminarza i jego wygląd zewnętrzny został jeszcze bardziej ujednostajniony przez podanie wszędzie jednakowych rubryk porównawczych, jednakowo brzmiących nagłówków, tabel, objaśnień i układu bilansów.

Objaśnienia do preliminarza zawierają w rubrykach porównawczych, obok kwot preliminarza na rok 1935/36, dane, dotyczące budżetu na rok 1934/35, wykonania budżetu w roku 1933/34 i zamknięcia rachunków za rok 1932/33.

Różni się od ogólnie przyjętego wzoru plan finansowo-gospodarczy przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe, które ma okres budżetowy, odpowiadający kalendarzowemu. Szczegółowy plan finansowo-gospodarczy P. K. P. zawiera obok kwot budżetu na 1935 r. dane odnośnie budżetu na 1934 r., wykonania budżetu w 1933 r. i zamknięcia rachunków za 1932 r. Również Lasy Państwowe w szczegółowym planie finansowo-gospodarczym mają następujące rubryki porównawcze: wpływy i rozchody za okres 1/X 1935 ÷ 30/IX 1936, 1/X 1934 ÷ 30/IX 1935 i zamknięcie rachunków za okres 1/X 1932 ÷ 30/IX 1933; nie podano zamknięcia rachunków za czas 1/X 1933 ÷ 30/IX 1934, gdyż zamknięcia rachunkowe za ten okres gospodarczy złożone będą w myśl obowiązujących przepisów dopiero w lutym 1935 r.

W preliminarzu utrzymano podział wydatków i dochodów na zwyczajne i nadzwyczajne, jednak te ostatnie sprowadzono do właściwego pojęcia. Wydatki nadzwyczajne obejmują zatem większe inwestycje, np. nowe budowle fundamentalne, gdy w całym dziale względnie rozdziale wydatki na ten cel przekraczają kwotę zł 100 tys., dalej kredyty na różne niezwykle okoliczności oraz na takie wydatki, które ustawy określają jako nadzwyczajne. Dochody nadzwyczajne są to dochody ze sprzedaży większych obiektów nieruchomości, wpływy, które z uwagi na ich specjalny charakter, wysokość i przyczynę powstania należy zaliczyć do nadzwyczajnych, oraz takie dochody, które ustawy określają jako nadzwyczajne, np. nadzwyczajna danina majątkowa.

Podobnie jak w roku ubiegłym — przedsiębiorstwa zakłady, niewydzielone z administracji państwowej,

oraz monopole i fundusze posiadają plany finansowo-gospodarcze — tak, że ich dochody i wydatki figurują w sumie budżetu brutto; natomiast przedsiębiorstwa skomercjalizowane uwzględnione są w budżecie tylko z sumą wpłaty do Skarbu, względnie dopłaty do Skarbu. Natomiast wszystkie monopole, fundusze oraz przedsiębiorstwa — zarówno skomercjalizowane, jak i nieskomercjalizowane — podają bilanse oraz rachunki strat i zysków za ostatni okres sprawozdawczy.

A teraz przejdziemy do dochodowej części budżetu

Ogólna suma spodziewanych dochodów na rok przyszły jest wyższa od budżetu na rok 1934/35 (bez wpływów z Pożyczki Narodowej) o zł 22 miljn. Należałoby jednak przy rozważaniach realności spodziewanych dochodów wziąć pod uwagę, że preliminarz przewiduje nowe daniny, mianowicie podatek od kwasu węglowego, cukru skrobiowego i krochmalu ryżowego z sumą zł 2'9 miljn., dodatek do podatku od cukru (zł 5 od 1 q) — zł 14'7 miljn., podwyżkę z 10% do 15% w nadwyciecznym dodatku do podatków bezpośrednich i opłat stemplowych, co ma dać zł 23 miljn., oraz daninę szkolną zł 18 miljn.; razem nowe daniny mają dać zł 58 miljn.

Przy porównywaniu preliminarza z dochodami za I półrocze 1934/35 r. należy pamiętać, że dochody w II półroczu są stale wyższe od dochodów w I półroczu; np. w I półroczu 1933/34 dochody wyniosły zł 876'6 miljn., w II półroczu zaś — zł 992'4 miljn. To samo miało miejsce w roku 1932/3 — zł 936 i 994 miljn., oraz w latach poprzednich: 1931/32 i 1930/31.

(p. tablicę na następnej stronie)

Przechodząc do poszczególnych rodzajów dochodów, należy stwierdzić, że podatki bezpośrednie preliniowane są w sumie wyższej niż na rok 1934/35. Do preliniowania tej sumy skłonił w pierwszym rzędzie postęp wpływów z podatków bezpośrednich, w szczególności z podatku dochodowego, który od szeregu miesięcy wykazuje wzrost.

Wpływy z podatków pośrednich przyjęto w sumie niższej od wykonania budżetu w 1933/34 r. Wpływ z podatku od cukru przewiduje się w sumie wyższej od budżetu bieżącego o zł 10 miljn. w związku ze spodziewanym wzrostem konsumpcji o 5% w porównaniu z rokiem 1933/34; wprawdzie dochód z podatku od cukru w 1933/34 r. wyniósł zł 121'9 miljn., lecz w tej sumie mieści się oprócz podatku od cukru, skonsumowanego w tym roku, kwota zł 26 miljn., która wpłynęła wobec skrócenia okresu kredytowania akcyzy z 6 miesięcy do 3. Przewiduje się również wyższy wpływ z podatku od drożdży — wobec przewidywanego zwiększenia spożycia o 5% w porównaniu z rokiem bieżącym.

Opłaty stemplowe i daniny stemplowe mają dać dochód o zł 6 miljn. niższy od ubiegłego roku 1933/34.

Wpływy z monopolów przewiduje się w kwocie niższej o zł 16 miljn. od budżetu bieżącego.

Wpływ z monopolu solnego, przewidywany na rok 1935/36 w kwocie zł 46'6 miljn., stanowi wpłatę z tytułu opłat skarbowych — zł 31 miljn. (od sprzedaży 291 000 tonn soli jadalnej), z ekwiwalentu podatków — zł 6'7 miljn. i z części zysku handlowego za rok 1935/36 — zł 8'9 miljn. Wpłatę z monopolu

D o c h o d y	Preliminarz	Budżet	Wykonanie	Dochody	Stosunek procentowy	
	na 1935/36	1934/35	1933/34	w I półroczu 1934 35	preliminarza	
	w t y s i a c a c h z ł o t y c h				do budżetu 1934/35	do wykonania 1933 34
I — Daniny publiczne	1 024 776	982 273	974 306	452 951	104·32	105·18
Podatki bezpośrednie	554 500	525 200	520 552	254 361	105·57	106·52
w tem:						
podatki gruntowe	60 000	60 000	57 796	26 335	100 00	103·81
podatek od nieruchomości miejskich i niektó- rych wiejskich	72 000	70 000	74 261	37 544	102 85	96·95
podatek przemysłowy	180 000	177 000	176 242	80 699	101·69	102·13
" dochodowy	190 000	170 000	173 718	78 951	111 76	109 37
Podatki pośrednie	154 106	141 253	171 903	72 552	109·09	89 64
w tem:						
podatek od piwa	8 000	8 124	7 835	4 979	98·47	102 10
" " cukru	103 000	93 150	121 906	51 798	110·57	84 49
" " drożdży	13 150	10 500	12 215	4 970	125·23	107 65
" " olejów mineralnych	22 430	23 172	24 129	8 937	96·79	92 95
projektowane podatki (od kwasu węglowego, cukru skrobiowego i krochmalu ryżowego)	2 900	800	—	—	362 50	—
Cło	96 000	125 000	96 396	36 550	76·80	99·58
Opłaty stemplowe i daniny pokrewne	93 000	102 000	99 440	42 488	91·17	93·52
Nadzwyczajne daniny (podatek majątkowy, nadzwyczajna danina majątkowa, 10% nadzwyczajny dodatek do danin publicznych i danina lasowa)	89 420	88 820	86 015	47 000	100 67	103 95
Projektowane podwyżki danin nadzwyczajnych:						
dodatek do podatku od cukru	14 750	—	—	—	—	—
podwyżka z 10% do 15% nadzwyczajnego do- datku do podatków bezpośrednich i opłat stemplowych	23 000	—	—	—	—	—
II. — Monopole	630 000	646 195	627 509	309 570	97·49	100·39
Monopol solny	46 650	50 025	48 963	26 100	93 25	95·27
" tytoniowy	330 000	340 000	333 615	173 002	97 05	98 91
" spirytusowy	219 750	220 675	211 116	90 894	99 58	104 08
" zapalczany	13 600	15 440	16 914	8 474	88 08	80 40
Loterja państwowa	20 000	20 055	16 901	11 100	99 72	118 33
III. — Wpłaty przedsiębiorstw	67 371	60 124	41 823	16 132	112 05	161 08
w tem:						
Kolej	24 000	20 000	2 639	—	120 00	909 43
Poczta	16 000	15 000	11 467	3 002	106 66	139 53
Lasy	24 000	21 200	17 713	10 000	113 20	135 49
IV. — Dochody administracyjne	248 718	429 362 ¹⁾	220 547	250 014 ²⁾	97 78	112 77
w tem:						
Ministerstwo Skarbu	79 393	242 837 ¹⁾	67 625	172 579 ²⁾	117 03	117 40
Ministerstwo Sprawiedliwości (należności są- dowe)	59 476	67 868	50 239	21 460	87 63	118 38
Ministerstwo Przemysłu i Handlu	19 489	17 612	17 382	9 014	110 65	112 12
Opłaty emerytalne	40 914	48 000	45 816	27 245	85 23	89 30
V. — Wpłaty funduszków	12 879	18 300	4 862	3 768	70 37	264 89
Razem dochody:	1 983 744	2 136 254 ¹⁾	1 869 047	1 032 435 ²⁾	101 14	106 13

określa się w sumie niższej od budżetu 1934/35 r. i od wykonania za ubiegły rok.

Kwota wpływu z monopolu tytoniowego stanowi wpłatę z opłat skarbowych od sprzedaży wyrobów tytoniowych — zł 223·5 miljn., ekwiwalent podatków — zł 35 miljn., część zysku handlowego za rok 1935/36 — zł 50·5 miljn. i częściowy zwrot dotacji na kapitał obrotowy — zł 21 miljn. Wpłatę z monopolu tytoniowego ustalono w sumie niższej od budżetu i nieco mniejszej od wykonania budżetu za rok ubiegły.

Wpłatę z monopolu spirytusowego przyjęto w wysokości, tylko bardzo niewiele odbiegającej od budżetu tegorocznego. Kwota zł 219·7 miljn. stanowi wpłatę z następujących tytułów: z opłat monopolowych od 302 tys. hl spirytusu — zł 148·1 miljn.,

ekwiwalent podatków — zł 22·4 miljn., część zysku handlowego za 1935/36 r. — zł 46·4 miljn., i częściowy zwrot dotacji na kapitał obrotowy — zł 2·8 miljn.

W ogólnym zestawieniu preliminarza na rok 1935/36 Polskie Koleje Państwowe figurują z sumą wpłaty do Skarbu, odpowiadającej nadwyżce wpływów nad rozchodami, przewidywanej na okres od 1 stycznia 1935 do 31 grudnia 1935 w kwocie zł 85·3 miljn., po potrąceniu na dopłatę do Funduszu Inwestycyjnego P. K. P. kwoty zł 61·3 miljn., a więc z sumą zł 24 miljn.

Preliminowana wpłata do Skarbu Lasów Państwowych w sumie zł 24 miljn. składa się: z kwoty zł 5·9 miljn., stanowiącej część dochodu, wynikającego z planu na okres 1/X 1934 ÷ 30/IX 1935, z kwoty

¹⁾ Łącznie z Pożyczką Narodową w kwocie zł 175 miljn.

²⁾ Łącznie z wpływami z Pożyczki Narodowej.

zł 11·1 miljn. z dochodu za okres 1/X 1935÷30/IX 1936 oraz z wpływu zł 7 miljn. z tytułu zaległości z lat ubiegłych.

Wpłata przedsiębiorstwa Polska Poczta, Telegraf i Telefon odpowiada różnicy między spodziewanymi wpływami a rozchodami przedsiębiorstwa.

Dochody administracyjne przyjęto w sumie, mniejszej niż w budżecie na rok 1934/35; dochody te składają się z następujących większych pozycji: należności sądowe zł 57·3 miljn., opłaty emerytalne zł 40·9 miljn., różne zwroty zł 28·5 miljn., należności egzekucyjne zł 19·3 miljn., opłaty konsularne zł 11 miljn., komorne z gmachów i placów państwowych zł 9·5 miljn., udział Skarbu Państwa w dochodach Skarbu Śląskiego zł 8 miljn., odsetki od kapitałów państwowych zł 7·5 miljn., opłaty za paszporty zagraniczne zł 5·9 miljn.

Wpłata z funduszków państwowych stanowi oprocentowanie od kapitałów Państwowego Funduszu Budowlanego.

W preliminarzu dochodów po raz pierwszy wprowadzono do objaśnień wyszczególnienie dodatków do danin publicznych względnie daniny, przeznaczone na specjalne cele. Jest to inowacja bardzo pożyteczna, pozwalająca dokładnie zorientować się w całokształcie obciążenia daninami publicznymi, które nie w całości wpływają na dochód budżetu Państwa. Poza kwotę zł 60 miljn. z tytułu państwowego podatku gruntowego wpływają na rzecz związków samorządowych dodatki do tego podatku w wys. 50% względnie 25% oraz 10% udział wojewódzki, z czego połowę przeznaczają się dla izb rolniczych. Podatki od lokali i placów budowlanych dadzą dochód w sumie zł 50 miljn., przeznaczony na specjalne cele, a mianowicie: zł 10 miljn. na Fundusz Kwaterunku Wojskowego, zł 12 miljn. na Państwowy Fundusz Rozbudowy Miast i zł 28 miljn. na rzecz miast.

Prócz kwoty zł 180 miljn., która ma wpłynąć do Skarbu z tytułu podatku przemysłowego, wpłynąć ma na rzecz związków samorządowych tytułem dodatków do podatku od obrotu i do ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych zł 42·5 miljn., na fundusz na rzecz szkół zawodowych zł 6 miljn., na rzecz izb przemysłowo-handlowych i rzemieślniczych zł 3·5 miljn.; razem przeto wpłynie z podatku przemysłowego kwota zł 232 miljn.

Związki samorządowe uczestniczą nadto we wpływach z państwowego podatku dochodowego; w roku 1935/36 wpłynie z tego tytułu dodatkowo zł 31 miljn. oraz te kwoty, które wpłyną na obszarze b. dzielnicy pruskiej z tytułu dodatków na rzecz gmin i powiatowych związków samorządowych. Z opłat stemlowych prócz kwoty, przewidzianej w budżecie, wpłynąć ma dodatkowo na rzecz samorządów zł 7 miljn. z 50% dodatku samorządowego do opłat od przejęcia własności nieruchomości, a nadto dodatki do procentowych opłat stemplowych, należnych od aktów rejentalnych, sporządzanych na obszarze gmin b. zaboru rosyjskiego.

Dalej, prócz opłat od kart do gry na rzecz Skarbu, wpływa zł 150 tys. tytułem dodatku na Polski Czerwony Krzyż.

Nadto w podatku spadkowym i od darowizn wpływa 10% na rzecz Komunalnego Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowego.

Układ preliminarza wydatków administracji nie uległ zmianie — tak, że wszystkie wydatki na uposażenia

i wynagrodzenia zostały objęte jednym paragrafem budżetu o wspólnej nazwie — płace; odnośne kredyty obejmują wszelkie wydatki na płace funkcjonariuszów państwowych, wynikające z ustaw. Ześrodkowanie wydatków na płace w jednym paragrafie danej gałęzi administracji nie pozwala wprowadzić ogólną całości wydatków na pewne przedsięwzięcie, gdyż wydatki rzeczowe są preeliminowane w innych paragrafach, lecz takie skumulowanie ma cały szereg stron dodatnich, pozwalając ogarnąć wszystkie wydatki osobowe i ześrodkować etaty w jednym miejscu, co uniemożliwia przekroczenie etatów, i przez co unika się możliwości angażowania personelu z wydatków rzeczowych.

Również wydatki rzeczowo-administracyjne zostały ujęte pod jednakowymi nazwami dla wszystkich ministerstw; są to: różne świadczenia osobowe, środki lokomocji, pomieszczenia, wydatki biurowe, wydawnictwa, inne wydatki administracyjne oraz remont i konserwacja nieruchomości.

Typowe wydatki rzeczowo-administracyjne, związane z działalnością wszystkich urzędów, obejmują: środki lokomocji, pomieszczenia, wydatki biurowe i drobne remonty; wydatki te są zryczałtowane i są uskuteczniane na podstawie uproszczonych przepisów, które wprowadzić nie wymagają wyrachowywania się, ale wysokość tych wydatków jest z góry ściśle obliczona i nie może być przekroczona. Wydatki zryczałtowane obejmują w administracji cywilnej kwotę zł 25 miljn., co stanowi 23% wydatków administracyjnych. Dla umożliwienia bardziej celowego i oszczędnego wydatkowania kredytów zryczałtowanych ustawa skarbowa zezwala na wydatkowanie pozostałości podjętych kwot w ciągu następnego okresu budżetowego.

Przechodząc do ogólnej sumy wydatków, należy zauważyć, że preliminarz na rok 1935/36 jest niższy o zł 52 miljn. od budżetu na rok 1934/35 i o zł 74 miljn. od wykonania w 1933/34 r. Wprowadzić preliminarz ten jest wyższy od dwukrotnie wziętych wydatków za I półrocze r. b., jednak należy się liczyć z tem, że na skutek przypadających terminów płatności długów państwowych wydatki w II półroczu będą wyższe, co wpłynie na ogólne wykonanie budżetu. Z drugiej zaś strony część wydatków specjalnych może być przełożona na II półrocze, w którym przewidują się wyższe wpływy.

(p. tablicę na następnej stronie)

Jak widzimy z powyższej tablicy, preliminarze wydatków wszystkich ministerstw są mniejsze od bieżącego budżetu. A więc preliminarz Ministerstwa Opieki Społecznej jest mniejszy od budżetu o zł 7 miljn., Ministerstwa Skarbu o zł 6 miljn., Ministerstwa Rolnictwa i Ref. Roln. o zł 8 miljn., Ministerstwa Wyznań Rel. i Oświecenia Publicznego o zł 18 miljn. Jedynie preliminarz Ministerstwa Przemysłu i Handlu jest większy od bieżącego o zł 1·6 miljn. w związku z rozbudową floty handlowej i portu w Gdyni. Również preliminarz długów państwowych wykazuje zwiększenie o zł 9·4 miljn., co pozostaje w związku z powiększeniem kredytu na amortyzację 5% Pożyczki Konwersyjnej z 1924 r. i na oprocentowanie Pożyczki Narodowej.

Preliminowane wydatki wykazują również znaczną niżkę w porównaniu z wykonaniem 1933/34; m. in. zmniejszono kwoty, preliminowane dla Ministerstwa Opieki Społecznej, które w związku z przegr-

W y d a t k i	Preliminarz	Budżet	Wykonanie	Wydatki	Stosunek procentowy	
	na 1935/36	1934/35	1933/34	w I półroczu 1934/35	preliminarza:	
	w t y s i ą c a c h z ł o t y c h				do budżetu 1934/35	do wyko- nania 1933/34
Władze naczelne	18 436	18 492	17 891	8 652	99·69	103·04
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	40 000	40 218	41 595	20 123	99·45	96·16
„ „ Wojskowych	761 700	761 700	761 963	373 907	100·00	99·96
„ „ Wewnętrznych	197 168	197 168	196 949	96 967	100·00	100·11
„ Skarbu	110 200	116 317	140 309	52 064	94·74	78·54
„ Sprawiedliwości	91 640	91 640	94 373	41 939	100·00	97·09
„ Przemysłu i Handlu	42 000	40 435	33 772	20 509	103·87	124·36
„ Komunikacji	19 000	19 471	19 441	8 277	97·58	97·73
„ Rolnictwa i Reform Rolnych	33 000	41 274	21 162	11 966	79·95	155·93
„ Wyznań Rel. i Ośw. Publ.	293 500	311 558	318 230	148 012	94·20	92·22
„ Opieki Społecznej	57 502	64 664	86 978	31 204	88·92	66·11
„ Poczty i Telegrafów	1 216	1 216	1 236	626	100·00	98·38
Emerytury i renty inwalidzkie	256 170	259 900	280 780	127 173	98·56	91·23
Długi państwowe	202 000	192 670	175 058	74 083	104·84	115·39
Razem: A. — Administracja	2 123 532	2 156 723	2 189 742	1 015 502	98·46	96·97
B. — Dopłata do przed- siębiorstw	8 226	9 626	7 949	7 974	85·45	103·48
D. — Dopłata do fundu- szów	1 104	18 204	8 684	8 959	6·06	12·71
Ogółem A + B + D:	2 132 862	2 184 553	2 206 375	1 032 435	97·63	96·66

powaniami spadły do 66% wykonania roku 1933/34, oraz dla Ministerstwa Skarbu, które stanowią 78% wydatków 1933/34 r.

Zmniejszono również w porównaniu z wykonaniem 1933/34 preliminarz Min. Spraw Zagranicznych, Min. Komunikacji, Min. Sprawiedliwości i Min. Oświecenia. Wprawdzie pewien wzrost w porównaniu z 19 3/34 r. wykazują kredyty Min Rolnictwa i Ref. Roln., jednak objaśnia się to zmianą systemu budżetowania wydatków na popieranie eksportu artykułów hodowlanych i roślinnych.

Preliminarz budżetowy zawiera, prócz podziału kredytów na ministerstwa, również podział i według rodzaju wydatków.

Zestawienie wydatków administracji obejmuje:

1) płace w sumie zł 809·7 miljn.; wydatek na płace łącznie z dotacjami dla duchowieństwa i dietami dla posłów i senatorów prelininowano w kwocie o zł 8·5 miljn. niższej niż na rok 1935/36; wydatki na płace funkcjonariuszów administracji stanowią 48% w stosunku do wydatków administracji (bez wydatków na emerytury, renty i długi);

2) przelewy z tytułu państwowego podatku dochodowego (zł 12·3 miljn.) i opłaty emerytalnej (zł 40·9 miljn.) oraz wpłatę na rzecz Funduszu Pracy w łącznej sumie zł 59·8 miljn.; wydatki te są dokonywane ryczałtowo przez Skarb Państwa za funkcjonariuszów, których płace są wolne od potrąceń na te cele;

3) różne świadczenia osobowe, obejmujące zasiłki i nagrody, umundurowanie, opłatę ubezpieczeniową i składki do Państwowego Zakładu Emerytalnego w sumie zł 28·8 miljn.;

4) wydatki administracyjne w sumie zł 107·8 miljn. obejmują: środki lokomocji, podróże służbowe (zł 23·4 miljn.), pomieszczenie (zł 38·6 miljn.), wydatki biurowe (zł 13·3 miljn.), wydawnictwa, inne wydatki i drobne remonty (zł 23·1 miljn.);

5) pozostałe wydatki zwyczajne w sumie zł 1 052·4 miljn., w tem emerytury i renty stanowią zł 256·1 miljn., długi — zł 202 miljn.;

6) wydatki nadzwyczajne administracji w sumie zł 64·8 miljn., które mieszczą w sobie wydatki na inwestycje w sumie ok. zł 55 miljn. (w tem Min. Przemysłu i Handlu zł 19 miljn.).

Prócz kredytów na cele inwestycyjne w budżecie administracji przewiduje się również wydatki na te cele w planach finansowo-gospodarczych przedsiębiorstw. Łączna suma kredytów inwestycyjnych wynosi dla przedsiębiorstw zgórá zł 112 miljn., w tem zł 76 miljn. przypada na Polskie Koleje Państwowe, zł 16 miljn. na Poczty i Telegraf i zł 10 miljn. na Lasy Państwowe. Również monopole państwowe przewidują inwestycje na zł 2·5 miljn. Razem budżet administracji, przedsiębiorstw i monopolów przewiduje inwestycje w łącznej sumie zł 170 miljn.

Fundusze państwowe również przewidują inwestycje na zł 107 miljn., w pierwszym rzędzie Fundusz Pracy i Państwowy Fundusz Drogowy; jednak zamierzenia te są ściśle uzależnione od wpływów — tak, że przeprowadzenie tych robót w większym lub mniejszym rozmiarze nie odbija się na ogólnym wykonaniu budżetu.

Łączna suma zamierzonych wydatków inwestycyjnych na rok 1935/36 jest większa od spodziewanego niedoboru na ten rok, przeto w razie pokrycia części tych inwestycji w drodze operacji kredytowych — co należy uznać za obaw normalny — budżet mógłby być zamknięty niedoborem mniejszym, niż to się przewiduje obecnie.

Zestawienie ogólne wydatków na płace daje nam niezmiernie ciekawe dane, dotyczące ilości funkcjonariuszów na 193/36 r. A więc z budżetu administracji będzie utrzymywane 250 700 osób (urzędników, oficerów, sędziów, nauczycieli i t. p.), w tem 98 200 funkcjonariuszów niższych i służby.

Z planów finansowo-gospodarczych przedsiębiorstw i zakładów wynika, że zatrudnią one 41 800 urzędników i służby; do tego dochodzą stali pracownicy kolejowi w liczbie 144 000. Monopole zatrudnią 2 160 urzędników i służby, a fundusze — 4 000 osób. Razem przeto z budżetu państwowego ma być utrzymywane okragło 443 tys. stałych pracowników.

Do preliminarza dołączono po raz pierwszy dane, ogniskujące w jednym miejscu wydatki na emerytury, nie tylko przewidziane w budżecie administracji, lecz również dokonywane przez przedsiębiorstwa, monopole i fundusze. Łączna suma wydatków na emerytury, prócz kwoty zł 152'6 miln., przewidzi jej w części: „emerytury i zaopatrzenia”, wyniesie jeszcze kwotę zł 128'2 miln., w tem zł 101'5 miln. na emerytury kolejowe, zł 17'5 miln. w Poczcie, zł 6'9 miln. w monopolach i zł 2'3 miln. w Lasach Państwowych. Ogółem wydatki na emerytury wyniosą zatem zł 280'8 miln.

Podobne zestawienie zrobiono również dla wydatków na długi państwowe. W budżecie figuruje jako specjalna część: „długi państwowe”, która obejmuje wydatki na obsługę długów, ponoszone z budżetu administracji (zł 202 miln.). Niezależnie od tego, wydatki na długi figurują również w planie finansowo-gospodarczym Polskich Koł i Państwowych, Monopolu Tytoniowego i Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej. W osobnym zestawieniu zebrano wszystkie takie wydatki na obsługę długów państwowych emisyjnych na łączną sumę zł 27'2 miln. Chcąc zatem odpowiedzieć na pytanie, ile w budżecie przewidziano na długi państwowe — należy do powyższej sumy zł 202 miln. dodać zł 27'2 miln.

Postanowienia projektu ustawy skarbowej na rok 1935/36 nie zawierają znaczniejszych zmian w porównaniu z rokiem bieżącym, i zmiany te mają raczej charakter redakcyjny.

Z ważniejszych postanowień ustawy należałoby wymienić następujące. Dokonywanie wydatków, nie-

objętych budżetem, może następować tylko na mocy ustawy, uchwalonej na wniosek Ministra Skarbu, pod warunkiem uzyskania pokrycia. Przed uchwaleniem takiej ustawy wolno czynić wydatki na cele, nieprzewidziane w budżecie, albo na cele przewidziane, lecz w kwotach wyższych, gdy nastąpiła konieczność natychmiastowej wypłaty. Wydatki takie mogą być czynione tylko na podstawie uchwały Rady Ministrów, która jest obowiązana ogłosić ją w „Monitorze Polskim” i przesłać do wiadomości Najwyższej Izbie Kontroli. Jednocześnie Minister Skarbu przedkłada Sejmowi wniosek w sprawie kredytów dodatkowych. W sprawie przeniesień kredytów ustawa zawiera postanowienie, że Minister Skarbu ma prawo przenosić kredyty w obrębie poszczególnych części budżetu administracji (prócz zwiększania wydatków na płace) oraz w obrębie planów finansowo-gospodarczych. Minister Skarbu ma również prawo zwiększać wydatki na spłatę długów państwowych w miarę uzyskania wystarczającego pokrycia oraz zwiększać rozchody i ustalać rozchody nowe w planach finansowo-gospodarczych, o ile zmiany te nie spowodują zmniejszenia wpłaty do Skarbu lub zwiększenia wypłaty ze Skarbu. Minister Skarbu jest również upoważniony do udzielenia związkom samorządu terytorjalnego i gospodarczego z zapasów kasowych pożyczek na termin do 12 miesięcy — z tem, że łączna kwota tych pożyczek nie może przekroczyć 20% sumy udziałów w podatkach państwowych i dodatkach do tych podatków.

J. Mieszalski

ULGI DLA ROLNICTWA W ŚWIETLE NOWYCH ROZPORZĄDZEŃ FINANSOWO-ROLNYCH

ZAPOZNAJĄC się z nowowydanymi rozporządzeniami Prezydenta Rzeczypospolitej, odnoszącymi się do konwersji i uporządkowania długów rolniczych, posiadacz gospodarstwa wiejskiego niezawsze będzie mógł z łatwością wyodrębnić z całości wszystkie te przepisy, które będą miały zastosowanie w poszczególnym indywidualnym jego wypadku. W niniejszym artykule postaramy się dać odpowiedź na pytanie, jakie stawiać sobie będą zainteresowani: co nowego przynoszą uchwalone rozporządzenia?

Punktem wyjścia prac nad nowymi rozporządzeniami był podział zadłużenia rolniczego według kategorii wierzycieli oraz podział dłużników według typu gospodarstwa wiejskiego, którego są oni posiadaczami.

Wierzyciele zaliczeni zostali do jednej z następujących kategorii: 1) wszelkie należności publiczno-prawne, 2) Skarb Państwa z tytułu należności prywatno-prawnych, 3) banki państwowe, 4) inne banki oraz instytucje kredytowe (jak np. komunalne kasy oszczędności, spółdzielnie kredytowe i t. p.), 5) pozostali wierzyciele.

Należności o charakterze publiczno-prawnym zostały zasadniczo wyłączone z obecnie uchwalonego ustawodawstwa. Jeżeli bowiem chodzi o należności podatkowe — to ulgi w spłaceniu tych zaległości zostały objęte rozporządzeniem z końca r. ub., wydanym przez Ministrów: Skarbu i Spraw Wewnętrznych,

oraz nowelizacją tego rozporządzenia w r. b., natomiast należności z tytułu świadczeń socjalnych reguluje właściwa ustawa, uchwalona przez Sejm w ciągu ostatniej kadencji. Toteż zagadnień tych ustawodawca już nie poruszał.

Drugą kategorią wierzytelności, a mianowicie Skarbu Państwa z tytułu należności o charakterze prywatno-prawnym, objęte są przede wszystkim należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, które porządkuje odrębne rozporządzenie o obniżeniu zadłużenia gospodarstw rolnych z tytułu należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94, poz. 842).

Dla wszystkich kredytów, udzielonych z F. O. R. R. do dnia wejścia w życie rozporządzenia, przewiduje się ustalenie nowych okresów umorzenia, dochodzących do lat 60, oraz obniżone oprocentowanie w wysokości 3% w stosunku rocznym.

Znacznie obniżone zostaje również zadłużenie rolników, którzy uzyskali pożyczki z F. O. R. R. Mianowicie, pożyczki, udzielone w związku z parcelacją, oraz niektóre pożyczki, udzielone na meljoracje, obniża się do połowy ich wysokości, a pożyczki, udzielone przy scalaniu gruntów — do $\frac{2}{3}$ ich wysokości. W całości natomiast umarza się pożyczki, udzielone: na budowę odpływów, na sporządzenie planów meljoracyjnych i roboty wstępne, jeżeli w następstwie nie zostały udzielone długoterminowe po-

życzki meljoracyjne oraz pożyczki na zmeljorowanie gruntów, na których urządzenia meljoracyjne źle działają; umarza się również taką część pożyczki meljoracyjnej, która łącznie z innymi pożyczkami F. O. R. R. przewyższa wartość danego gospodarstwa, a w każdym razie, jeżeli po zastosowaniu powyższych ulg, wyniesie więcej niż $\text{Z} 500$ na 1 ha gruntów zmeljorowanych; umarza się również nieuiszczone opłaty za prace meljoracyjne, dokonane w związku ze scaleniem lub parcelacją (przy przebudowie ustroju rolnego), oraz obniża się przypadające od rolników opłaty za drenowanie, jak i za wykonanie scalenia.

Przy parcelacji rządowej zadłużenie z tytułu reszty ceny kupna będzie dostosowane do obecnej wartości nabytych gruntów, a zatem również znacznie obniżone.

Rozterminowaniu na szereg lat ulegną zaległości rentowe, jak i zobowiązania w stosunku do b. banków rentowych oraz b. banków: Włościańskiego i Szlacheckiego.

Przy przedterminowych spłatach zadłużenia rozporządzenie przewiduje również ulgi w formie skreślenia części długu.

Wszystkie inne należności Skarbu Państwa, a więc z tytułu udzielonych pożyczek hodowlanych lub na popieranie wytwórczości roślinnej, z tytułu kredytów na zakup drzewa, udzielonych przez Dyрекcję Lasów Państwowych, oraz z tytułu jakichkolwiek długów rolniczych, pochodzących bezpośrednio z funduszków skarbowych, będą mogły być załatwione dzięki ustawowemu upoważnieniu Rady Ministrów do ustalenia zasad, na których właściwi Ministrowie będą mogli udzielać dłużnikom Skarbu Państwa, jak i instytucji prawa publicznego, ulg, analogicznych do przewidzianych w ogólnym rozporządzeniu oddłużeniowem. W przepisie tym mamy zapowiedź pewnych zarządzeń, które wydane będą w najbliższej przyszłości.

Trzecią grupę wierzytelności tworzą należności banków państwowych. Wierzytelności te w pewnej mierze będą załatwione analogicznie do wierzytelności krótkoterminowych innych instytucji bankowych, a mianowicie poprzez konwersję przy pomocy Banku Akceptacyjnego. Jednakże system kredytowania oraz cele akcji finansowej, prowadzonej przez banki państwowe, odbiegają od normalnych warunków pracy bankowej; niejednokrotnie wyniki tej akcji zostały tak dalece podważone przez postępujący kryzys, iż likwidacja odpowiednich należności nie może być przeprowadzona inaczej, jak drogą dalekoidących umorzeń. Typowym przykładem w tej mierze jest zadłużenie, powstałe z tytułu kredytów meljoracyjnych. Skarb Państwa na swoim odcinku Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej — niezależnie od obszaru gospodarstwa dłużnika — w sposób jaknajbardziej powszechny przeprowadza obniżenie odpowiedniego zadłużenia. Podobny problem powstaje i przy kredytach, udzielonych w obligacjach meljoracyjnych przez Państwowy Bank Rolny. Dopasowanie obciążeń z tego tytułu do obecnych warunków gospodarczych wymaga nie tylko konwersji zaległości, przedłużenia okresu amortyzacyjnego oraz obniżenia oprocentowania, ale również i w wielu wypadkach umorzenia czy to zaległości, czy też ogólnej należności. Toteż specjalny przepis przewiduje, że Państwowy Bank Rolny ma prawo umarzać w całości lub w części sumę kapitału pożyczki, udzielonej w obligacjach

meljoracyjnych bądź w gotowiznie, obciążającej poszczególne grunty, wcielone do pólek wodnych — z równoczesnym odpowiednim obniżeniem ogólnego zadłużenia spółki wodnej z tytułu tejże pożyczki, mianowicie według zasad, jakie ustalać będzie Minister Skarbu.

W zakresie wszelkich należności wobec Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej oraz banków państwowych rolnik nie potrzebuje przedsiębrać żadnych kroków celem wykorzystania wymienionych ulg, gdyż przysługują mu one z mocy prawa i w każdym wypadku zostaną mu podane do wiadomości przez instytucję, w której jest zadłużony z podaniem wysokości rat, terminów ich płatności oraz oprocentowania.

Nie tylko jednak konwersja i uporządkowanie długów posiadaczy gospodarstw wiejskich zostały umożliwione omawianymi pełnomocnictwami. Przewidują one bowiem również ewentualne uporządkowanie długów spółdzielni rolniczych, instytucji kredytowych, przedsiębiorstw przetwórstwa i zbytu produktów rolnych, organizacji rolniczych oraz instytucji, związanych z rolnictwem. Dla rolników wynikać będą z tych zarządzeń korzyści nie tylko pośrednie, dzięki uzdrowieniu ich aparatu handlowego i organizacyjnego, ale niejednokrotnie i bezpośrednie, gdyż odpowiadają oni w wielu wypadkach swoimi udziałami oraz ograniczonymi lub nieograniczonymi porękami za zobowiązania niejednej z tych instytucji.

Przechodząc teraz do czwartej grupy wierzytelności, a mianowicie do należności instytucji kredytowych, stwierdzić trzeba, iż nastąpiło znaczne pogłębienie dotychczasowej akcji konwersyjnej, prowadzonej przy pomocy Banku Akceptacyjnego; akcja ta nabiera obecnie charakteru powszechnego dla gospodarstw drobnych i średnich dzięki wprowadzeniu przymusu konwersji. Ze względu na to, że obszerny artykuł w tej sprawie ukazał się w poprzednim zeszycie tygodnika, oraz na fakt, iż ostatecznej formy nabiorą wszystkie zarządzenia, dotyczące tej konwersji, dopiero po wydaniu rozporządzeń wykonawczych Ministra Skarbu — nie będziemy dłużej zatrzymywali się nad tą sprawą i przejdziemy natychmiast do ostatniej grupy wierzycieli, która łączy w sobie zasadniczo wszystkich nieobjętych poprzednimi kategoriami.

Piszemy, iż należą do tej kategorii zasadniczo wszystkie inne wierzytelności, a to z tego powodu, iż ustawa przewiduje pewne wyjątki, które jednak niesłusznie nie zostały uwzględnione w niektórych sprawozdaniach, jakie ukazały się w prasie o wydanych rozporządzeniach oddłużeniowych. Nie jest prawdą bowiem, iż zalegająca należność rzemieślnika lub pracownika rolnego będzie można narówni z należnościami innych wierzycieli spłacać w ciągu 14 lat. Specjalny przepis bowiem wyłącza spod działania rozporządzenia długi, powstałe z tytułu umowy o pracę, a więc wszelkich pracowników rolnych, długi, powstałe z tytułu umowy o dzieło, zawartej z rzemieślnikiem, i wreszcie długi, powstałe z tytułu alimentów, umów o rentę, wymowę i wymiar. Inny przepis wyłącza spod uprawnienia spłaty papierami wartościowymi długi, powstałe z tytułu odszkodowania, oraz te długi, które urząd rozjemczy uzna, iż będą mogły być uiszczone gotowizną przy uwzględnieniu połączenia majątkowego zarówno dłużnika, jak i wierzyciela.

Wszystkie te wyjątki wskazują wyraźnie, iż nad-

zór urzędu rozjemczego nad wykonaniem omawianych przepisów będzie miał przede wszystkim na celu przestrzeganie stosowania ulg w wypadkach jedynie gospodarczo uzasadnionych, natomiast uchylać ich zastosowanie w wypadkach, bezsprzecznie i niesłusznie krzywdzących wierzycieli na korzyść dłużnika.

Ponieważ warunki rozłożenia spłaty długów rolniczych posiadaczy gospodarstw wiejskich grupy A i B z mocy samego prawa były w tygodniku szeroko już opisane, nie będziemy się nad temi przepisami dłużej zastanawiać i przejdziemy do omówienia wszystkich dalszych kompetencji urzędów rozjemczych.

Przedewszystkiem urząd rozjemczy uprawniony jest do wydawania pewnego rodzaju „patentów”, t.j. zaświadczeń o tem, że dług jest rolniczy, do jakiej grupy zalicza się gospodarstwo wiejskie, kiedy dług powstał, oraz kto pobrał walutę. (To ostatnie ustalenie potrzebne jest ze względu na przepis o zastosowaniu do współzobowiązanych tych samych ulg, jakie odnoszą się do dłużnika głównego tylko w tych wypadkach, jeżeli ten ostatni pobrał walutę). Dla korzystania z rozłożenia długu z samego prawa właściwi posiadacze gospodarstw wiejskich nie są zasadniczo zobowiązani uciekać się do urzędu rozjemczego o wydanie im odpowiedniego zaświadczenia. Rzeczą wierzyciela będzie, jeżeli podda w wątpliwość istotne uprawnienia rolnika, zwrócić się do urzędu rozjemczego o uchylenie przywileju z mocy samego prawa, co jednak nie przesądza, iż w razie, gdyby dłużnicy chcieli uprzedzić nieporozumienia, jakie mogą powstać na tle ich uprawnień, będą mogli zwrócić się do urzędu rozjemczego o wydanie właściwego orzeczenia. Ma to przede wszystkim duże znaczenie dla gospodarstw średnich, których przywileje uzależnione są od stopnia ich zadłużenia. Nie potrzeba dowodzić, jak różne musi być obliczenie stopnia zadłużenia w stosunku do szacunku — ostateczne zawirowanie urzędu rozjemczego może wyjaśnić całkowicie te wątpliwości. Wreszcie należy zaznaczyć, iż tego rodzaju „patent” służy już nie tylko do korzystania z ulg, przewidzianych dla wierzycieli prywatnej, ale też i do korzystania z uprawnień konwersji przez Bank Akceptacyjny, jak wreszcie i dla zakwalifikowania, czy dany warsztat może podlegać postępowaniu układowemu i likwidacyjnemu, jak wiadomo bowiem — postępowaniu temu podlegać mogą tylko gospodarstwa grupy B, których zadłużenie przekracza 75% szacunku, oraz gospodarstwa grupy C, których zadłużenie przekracza 50, 40 lub 30% szacunku w zależności od obszaru nieruchomości.

Następnym zadaniem urzędu rozjemczego będzie uchylanie skutków zalegania z zapłatą dwóch kolejnych rat, powstałych z rozłożenia spłaty z mocy samego prawa. Jak wiadomo, takie zaleganie spowoduje natychmiastową płatność całego długu. Urząd rozjemczy, stwierdziwszy, iż zaległość powstała bez winy dłużnika spowodu siły wyższej, która była przyczyną czasowej jego niewypłacalności, będzie mógł przywrócić stosowanie przepisów o rozłożeniu z mocy samego prawa. Przy tej okazji warto zaznaczyć, iż, co prawda, nie urzędowi rozjemczemu, ale przewodniczącemu urzędowi rozjemczego przysługuje prawo wydawania dłużnikom i wierzycielom zaświadczeń o terminie rozłożonych spłat z mocy sa-

me go prawa. Zaświadczenie takie służyć może dłużnikowi w każdej chwili dla wylegitymowania się ze słusznie dokonywanych spłat oraz może mu ułatwić dokonanie obliczenia jego należności, na wypadek, gdyby takiego obliczenia nie był w stanie sam dokonać. Oczywiście, o ile istnieje między dłużnikiem i wierzycielem spór o wysokość samego długu, rozstrzygnąć go muszą przede wszystkim właściwe sądy; przy wydaniu wyroku jednak sądy stosują terminy spłaty tego długu na podstawie uprawnień o rozłożeniu i obniżeniu oprocentowania z mocy samego prawa.

Są więc przypadki, gdy rozłożenie spłaty i obniżenie oprocentowania nie będzie mogło nastąpić z mocy samego prawa — czy to ze względu na spór co do sumy wierzytelności, czy też na skutek tego, iż posiadacz gospodarstwa wiejskiego należy do grupy C, czy też że posiadacz jest dzierżawcą, który nie korzysta z przywilejów, wynikających z przepisów o ochronie drobnych dzierżawców. We wszystkich tych wypadkach urząd rozjemczy może ustalić termin spłaty długu na okres, nieprzewyższający 14 lat, oraz obniżyć odsetki nie niżej jak do 3%, lecz nie wyżej też jak do 4½% w stosunku rocznym.

Dla dzierżawców spłata długu nie może być ustalona na termin późniejszy niż termin wygaśnięcia dzierżawy.

Przywileje urzędów rozjemczych w zakresie zaliczenia na poczet spłaty długu pobranych przez wierzyciela lichwiarskich procentów pozostają nadal w mocy, zostają jednak uzupełnione nowym przepisem, który upoważnia urzędy rozjemcze do obniżenia należności wierzyciela z tytułu poniesionych przez niego kosztów sądowych, egzekucyjnych i adwokackich, o ile przewyższają one 20% sumy, zasądzonej tytułem kapitału i odsetek długu, jednakże nie dalej niż do 20% tejże sumy. Jeżeli dłużnik już uiszczył część tych kosztów, odpowiednią sumę zalicza się na poczet spłaty długu. Przepis ten powstał skutkiem zebranego materiału w ciągu dotychczasowej akcji urzędów rozjemczych, która wykazała, iż wierzyciele nieuzasadnionemi gospodarczo egzekucjami nie tylko podważali możliwości realizacji ich pretensyj, lecz rujnowali dłużnika i jego warsztat, doprowadzając wysokość kwot, należnych tytułem kosztów, do wysokości 300, 400, a nawet czasem 500% sumy dłużnej. Był nawet wypadek, w którym koszty wynosiły już ponad 1000% sumy długu.

Ciekawym przepisem, opartym również na zebranych materiałach w ciągu ostatniego roku, jest przepis, upoważniający urząd rozjemczy do uznania za nieistniejące umowy dzierżawy, przedwstępne umowy sprzedaży lub umowy sprzedaży nieruchomości ziemskiej, zawarte dla zabezpieczenia lub spłacenia kredytu. Chodzi tutaj o tego rodzaju umowy: wierzyciel udzielał pożyczki przeważnie drobnym rolnikom i jako zabezpieczenie żądał podpisania umowy o dzierżawę lub sprzedaż nieruchomości na wypadek nieuiszczenia długu. Transakcja taka nie miała na celu czerpanie korzyści normalnych z udzielonej pożyczki, lecz drogą pożyczki, udzielonej na ciężkich warunkach, uzyskanie prawa wydzierżawienia lub kupna nieruchomości. Była to forma ukrytej lichwy. Liczne wypadki tego rodzaju wywłaszczenia drobnych rolników miały miejsce na Huculszczyźnie oraz w niektórych powiatach wschodnich. Obecnie urząd rozjemczy będzie mógł przywrócić „status quo ante” mocą specjalnego aktu konwersji, który

odnawia poprzednią wiarytelność i rozkłada ją — w myśl przepisów ogólnych — na lat 14.

W dalszym ciągu urzędy rozjemcze otrzymały uprawnienie do obniżenia sumy długu przy należnościach, powstałych skutkiem działów rodzinnych, przy długach z tytułu reszty ceny kupna nieruchomości ziemskich (nabytych z parcelacji prywatnej) oraz przy zaległych czynszach dzierżawnych.

Działy rodzinne i spadkowe, dokonane w odniesieniu do gospodarstw wiejskich w okresie od dn. 1/I 1926 r. do dn. 1/VII 1932 r., będą mogły być zmienione stosownie do zmiany warunków ekonomicznych. Jednakże przy tej okazji urząd rozjemczy będzie musiał ustalać w tem samym orzeczeniu, czy i w jakim zakresie pozostaną w mocy w stosunku do tego długu przepisy o spłacie papierami wartościowymi oraz bonifikaty przy wcześniejszej spłacie. Chodzi tu bowiem o to, aby nie mogła nastąpić kumulacja przepisów, zmniejszających zadłużenie, która byłaby zbyt niesprawiedliwa, oraz na niekorzyść dłużnika.

Ten sam rygor przewidziano przy wypadkach obniżenia reszty ceny kupna nieruchomości ziemskich. Przepisy w tym zakresie dzielą się na 2 kategorie w zależności od tego, czy reszta ceny kupna powstała skutkiem sprzedaży folwarcznej, czy też parcelacyjnej. W pierwszym wypadku obniżenie długu dokonane będzie proporcjonalnie do obniżki ceny rynkowej na ziemię od czasu dokonania transakcji do chwili obecnej. Obniżka odnosi się jedynie do samej reszty ceny kupna. Tutaj również będzie mogło mieć zastosowanie zarządzenie o charakterze specjalnym, polegające na tem, że wierzyciel będzie mógł złożyć wniosek o rozwiązanie umowy sprzedaży i przeprowadzenie rozrachunku z tego tytułu. Urząd rozjemczy w tym wypadku poleci biegłemu przedłożenie opinii o rozmiarze obniżenia reszty ceny kupna, które byłoby konieczne dla uzdrowienia gospodarstwa, opinii czy i w jakiej mierze rozwiązanie umowy sprzedaży może wpłynąć na uzdrowienie gospodarstwa oraz szczegółowego planu rozrachunku na przypadek rozwiązania umowy sprzedaży. Na podstawie tych materiałów urząd rozjemczy orzekać będzie o ewentualnem rozwiązaniu umowy.

Przy reszcie ceny kupna z tytułu sprzedaży parcelacyjnej obniżenie długu rozciąga się nietylko na

samą należność poprzedniego właściciela, ale również i na przyjęte do zapłaty przez nowonabywcę długi sprzedawcy lub też hipoteki, ciężące na działce w wykonaniu segregacji. Spłata obniżonej reszty ceny kupna rozkłada się na raty, płatne w ciągu 12 lat, następujących po upływie 3 lat od orzeczenia urzędu rozjemczego, a oprocentowanie ustala się w wysokości 3%.

W zakresie zadłużenia dzierżawców urząd rozjemczy zachowuje dotychczasowe uprawnienia obniżenia czynszu dzierżawnego za okres ostatnich oraz najbliższych 2 lat; nowym przepisem jest upoważnienie urzędu rozjemczego do przekazania właścicielowi na wniosek dzierżawcy części lub całości inwentarzy żywych lub martwych, stanowiących własność tego ostatniego, na pokrycie należności właściciela od dzierżawcy według oszacowania, uwzględniającego ceny z okresu nabycia przez dzierżawcę powyższych inwentarzy. Przepis ten ma na celu ochronę dzierżawcy przed zbyt wielkimi stratami w zakresie jego kapitału obrotowego, gdyby był zmuszony do zrealizowania majątku swego, ulokowanego w inwentarzach, w okresie największej depresji gospodarczej.

Pierwszy raz znajduje też w omawianych ustawach rozwiązanie sprawa żyr. Urząd rozjemczy może mocą swego orzeczenia zwolnić poręczycieli długu rolniczego — o ile został on zabezpieczony w granicach 75% wartości nieruchomości. Jeżeli za dług poręczyło kilka osób solidarnie, urząd rozjemczy po ustaleniu, którzy z poręczycieli są wypłacalni, zmniejszy ich odpowiedzialność pro rata parte, z tem, że odpowiednie części winny być zabezpieczone albo na majątku dłużnika albo poręczycieli w granicach 75% szacunku nieruchomości.

Wreszcie urząd rozjemczy na wniosek każdej osoby zainteresowanej może orzec o pozorności należności hipotecznej i zarządzić wykreślenie jej z wykazu hipotecznego, jak również o pozorności dzierżawy nieruchomości ziemskiej.

Cały zakres działania urzędów rozjemczych, jeżeli chodzi o przeprowadzenie postępowania układowo-likwidacyjnego, omówimy w oddzielnym artykule w następnym zeszycie tygodnika.

M. Wierusz-Kowalski

UDZIAŁ PAŃSTWA W ODDŁUŻENIU ROLNICTWA

BEZPOŚREDNI udział Państwa w akcji oddłużenia rolnictwa ujawni się przedewszystkiem w wykonaniu dwóch rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24/X 1934 r., a mianowicie rozporządzenia „o ulgach w spłacie długów posiadaczy gospodarstw wiejskich oraz rolniczych przedsiębiorstw i instytucji w bankach państwowych”, oraz rozporządzenia „o obniżeniu zadłużenia gospodarstw rolnych z tytułu należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej”.

Niewątpliwie, Państwo poniesie poważne ofiary również w związku z realizacją innych działań akcji oddłużeniowej, jednakże specjalnie dwa wymienione rozporządzenia poświęcone są zobowiązaniom rolniczym, w których wierzycielem jest Państwo lub instytucja państwowa. W szeregu innych stosunków zobowiązaniowych, objętych planem oddłużenia, Państwo, dla umożliwienia przejścia do nowych, lżejszych dla rolnictwa warunków, przejmuje na siebie nieraz część ciężarów, przypadających na korzyść wierzyciela; w omawianych rozporządzeniach Państwo zrzeka się poprostu znacznej części swych należności na korzyść zobowiązanych w stosunku do niego rolników.

Rozporządzenia, ustalające ulgi w stosunku do banków państwowych oraz do Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, różnią się poważnie w swej konstrukcji. Rozporządzenie pierwsze — o ulgach w spłacie długów posiadaczy gospodarstw wiejskich oraz rolniczych przedsiębiorstw i instytucji w bankach państwowych — jest rozporządzeniem ramowym, przekazującym szereg ustaleń do kompetencji Ministra Skarbu; natomiast rozporządzenie o obniżeniu za-

wiązaniowych, ustalające ulgi w stosunku do banków państwowych oraz do Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, różnią się poważnie w swej konstrukcji. Rozporządzenie pierwsze — o ulgach w spłacie długów posiadaczy gospodarstw wiejskich oraz rolniczych przedsiębiorstw i instytucji w bankach państwowych — jest rozporządzeniem ramowym, przekazującym szereg ustaleń do kompetencji Ministra Skarbu; natomiast rozporządzenie o obniżeniu za-

dłużenia gospodarstw rolnych z tytułu należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej precyzuje charakter i wysokość ulg, zostawiając dla rozporządzeń wykonawczych zagadnienia jedynie drugorzędne lub kwalifikacyjne.

Ten stan rzeczy znajduje wytłumaczenie w różnicy, jaka zachodzi pomiędzy instytucjami wierzycielskimi.

Ułgi, udzielane w przyszłości przez banki państwowe, ujawniają się z konieczności w bilansach tych banków. Udzielając ulg, należy więc jednocześnie ustalić i przeprowadzić ich bilansowe pokrycie. W stosunku do Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej zagadnienie powyższe nie istnieje, gdyż, jak z samego charakteru Funduszu wynika, posiada on w swych wierzytelnościach wyłącznie bilansowy „stan czynny”; biernym jego stanem są wyłącznie prawie zadania, jakie stawia przed nim planowe realizowanie ustawy o wykonaniu reformy rolnej.

Dlatego też, w odniesieniu do banków państwowych rozporządzenie poleca Ministrowi Skarbu przede wszystkim wydrębienie w bankach państwowych, t. j. w Państwowym Banku Rolnym i Banku Gospodarstwa Krajowego, specjalnych „funduszy oddłużenia” dla stworzenia w bilansach banków masy, z której dokonywane będą operacje oddłużeniowe. Na rzecz tych funduszy Minister Skarbu przeznaczy odpowiednie środki, dysponując lokatami Skarbu Państwa w bankach państwowych, walorami, stanowiącymi własność Skarbu Państwa, niektórymi sumami, przypadającymi Skarbowi w rozrachunku z bankami państwowymi i t. p. W szczególności, w odniesieniu do Państwowego Banku Rolnego Minister Skarbu został upoważniony do jednorazowego zmniejszenia kapitału zakładowego tego banku o sumę, niezbędną dla uzupełnienia jego funduszu oddłużenia.

Rozporządzenia wykonawcze ustalą definitywną wysokość funduszy oddłużenia obu banków państwowych, jednak już obecnie można przewidywać, że łączna wysokość tych funduszy w obu bankach przekroczy niewątpliwie sumę zł 100 miln., z czego część znacznie większa przypadnie na Państwowy Bank Rolny, jako bank, powołany wyłącznie do współpracy z rolnictwem.

Po ustaleniu źródeł oraz sposobu zorganizowania funduszy oddłużenia rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o ulgach w spłacie długów w bankach państwowych ustala zasady postępowania oddłużeniowego w oparciu o fundusze oddłużenia.

Przedewszystkiem więc w zakresie rolniczego kredytu długoterminowego w listach zastawnych oraz obligacjach meljoracyjnych przewidziane zostało dla banków państwowych prawo skonwertowania zaległych rat na nowe pożyczki gotówkowe, korzystające z prawa pierwszeństwa hipotecznego narówni z dotychczasowymi pożyczkami amortyzacyjnymi. Banki państwowe będą upoważnione do częściowego umarzania zaległych należności, lub — w szczególnych wypadkach — również i kapitału właściwej pożyczki na zasadach, jakie ustali Minister Skarbu. Należy przewidywać, iż umorzenia te obejmą przede wszystkim kredyty w obligacjach meljoracyjnych Państwowego Banku Rolnego.

Zasady umorzeń w innych kategoriach kredytu zostały przekazane do ustalenia Ministrowi Skarbu, można więc domniemywać się jedynie ich przyszłego charakteru na podstawie pewnej analogii z podobnymi ulgami Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej,

z tem zastrzeżeniem, że mogą tu zachodzić pewne, poważniejsze nawet, rozbieżności, wynikające z różnic pomiędzy instytucjami wierzycielskimi.

W odniesieniu do Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej — jak już powiedziano — charakter poszczególnych ulg i umorzeń został naogół ściśle sprecyzowany. Różnice w wymiarze ulg i wielkie ich różniczkowanie wynikają z wielkiej rozmaitości źródeł, z których powstały zobowiązania. Należy bowiem podkreślić, iż, w najgrubszym zarysie, zobowiązania w stosunku do Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej powstały albo z tytułu reszty ceny kupna ziemi z majątków państwowych, albo z pożyczek gotówkowych na kupno ziemi z parcelacji prywatnej czy na inwestycje, lub wreszcie z tytułu obliczonej w gotówce należności za wykonane przez Państwo prace — takie, jak: meljoracje, scalenie, likwidacja służebności i t. p.

W całości umorzone zostaną wszystkie należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, przypadające od jednego dłużnika, a nieprzekraczające z poszczególnego tytułu (rodzaju należności) sumy zł 10.

Następnie najwyższe umorzenia, wynoszące 50% obecnych zadłużeń, zastosowane zostały do należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej z tytułu kredytów na kupno ziemi z parcelacji oraz pożyczek na meljoracje przy przebudowie ustroju rolnego, wreszcie do należności, powstałych z konwersji niektórych pożyczek w listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego i niektórych zobowiązań wobec Skarbu Państwa na Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej.

Umorzenia w podobnej wysokości zastosowane zostaną do dłużników, zobowiązanych z tytułu reszty ceny kupna ziemi z parcelowanych majątków państwowych. Rozporządzenie przewiduje w tych wypadkach indywidualne umorzenia sumy długu w stosunku, odpowiadającym obniżeniu wartości ziemi i innych składników gospodarczych tych gospodarstw. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych będzie mógł pewnym kategoriom tego rodzaju dłużników udzielić jeszcze dalszych ulg. Przy zobowiązaniach z tytułu pożyczek meljoracyjnych przeprowadzona będzie pewna indywidualizacja umorzeń; w ostatecznym jednak wyniku umorzone zostaną wszelkie nadwyżki, przekraczające zł 500 na ha zmeljorowanych gruntów.

Inne rodzaje zadłużeń w stosunku do Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej umarzane będą w różnej wysokości; a więc zobowiązania z tytułu pożyczek, udzielonych przy scaleniu gruntów w okresie 1/I 1927 r. ÷ 30/VI. 1932 r. — zostaną obniżone o $\frac{1}{3}$, należności za techniczne wykonanie scalenia, za dzierżawę gruntów państwowych ulegną obniżeniu według zasad, ustalonych rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. Wreszcie zobowiązania za nadzór nad parcelacją prywatną obniżone zostaną w stosunku, w jakim uległa niższe cena parcelowanej ziemi.

Osobny dział stanowią zobowiązania w stosunku do Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej z tytułu należności b. rosyjskich banków: Szlacheckiego i Włociańskiego, oraz należności rentowe w b. zaborze pruskim.

Do należności tych — w zasadzie — umorzeń się nie stosuje. Ułgi w odniesieniu do tych należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej polegają na rozłożeniu zaległości, rozterminowaniu spłat i t. p. Jednakże — w odniesieniu do rent — rozporządzenie

upoważnia właściwych wojewodów do stosowania ulg indywidualnych do granic, ściśle określonych dla poszczególnych terenów.

Dla spłat przedterminowych, które mogą być dokonywane przez dłużników w całości lub częściowo, rozporządzenie ustala odpowiednie bonifikaty. Bonifikaty te mogą dojść do 20% sumy długu.

W związku z poprzednimi rozporządzeniami należy się domniemywać, iż jednocześnie z wykonywaniem rozporządzenia o obniżeniu zadłużenia gospodarstw rolnych z tytułu należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej nastąpi ogólna konwersja wszelkich należności, przypadających od jednego dłużnika na jedną pożyczkę Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej. Rozporządzenie ustala terminy spłaty oraz oprocentowanie tych pożyczek. Terminy rozłożone być mogą do lat 60, a oprocentowanie wynosić będzie 3% (dla zobowiązań z tytułu b. banków: Szlacheckiego i Włościańskiego 4½%) w stosunku rocznym.

Należy podkreślić znaczenie jednego jeszcze przepisu omawianego rozporządzenia: Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych przysługuje, mianowicie, prawo dokonywania w stosunku do pewnych kate-

goryj lub też do pewnych dłużników dodatkowych umorzeń w wypadkach, gdy pomimo umorzeń, stosowanych ogólnie, zadłużenie w stosunku do Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej przekraczałoby zdolności płatnicze dłużnika.

Z pobieżnego przeglądu obu rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej o ulgach w spłacie długów gospodarstw wiejskich oraz rolniczych przedsiębiorstw i instytucyj w bankach państwowych oraz o obniżeniu zadłużenia gospodarstw rolnych z tytułu należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej przewidywać już można pewne różnice, jakie się ujawnią w ich wykonaniu.

W odniesieniu do wiarytelności banków państwowych zajdzie zapewne dość daleko posunięta indywidualizacja ulg i umorzeń, przy uwzględnieniu materialnej sytuacji dłużnika, natomiast wykonanie rozporządzenia, odnoszącego się do Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej polegać będzie przedewszystkiem na niezmiernie uciążliwym, lecz raczej już mechanicznym, przeliczeniu należności, przypadających na przeszło pół miliona dłużników, według ścisłych zasad, ustalonych już w rozporządzeniu.

S.

ŻYCIE GOSPODARCZE

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

OBNIŻKA CEN WĘGLA. — Z dniem 1 listopada r. b. zostały obniżone ceny węgla loco kopalnia dla zbytu wewnątrz kraju i jednocześnie została obniżona taryfa kolejowa na przewóz węgla w komunikacji wewnętrznej.

Obniżka cen węgla stała się już od dłuższego czasu zagadnieniem, domagającym się uregulowania. Przedewszystkiem bowiem, jak to wykazały studia, przeprowadzone nad osiąganiami przez kopalnie w ostatnim roku utargami, ceny węgla w sprzedaży przez kopalnie były wskutek prawie powszechnie udzielanych t. zw. tajnych rabatów niższe od cen, ustalonych w r. ub. dekretem Ministra Przemysłu i Handlu. Faktycznie więc biorąc, niżka cen węgla w większym lub mniejszym stopniu, zależnie od sezonu i konjunktury, a także i od warunków, w których się poszczególne przedsiębiorstwa węglowe znajdowały, była już faktem częściowo dokonany.

Sposób jednak dzikiego regulowania cen węgla, jako wyniku procesu podaży i popytu, pożądanym z wielu względów w okresie rozwojowym przemysłu lub podczas dobrej konjunktury, w dobie kryzysu a szczególnie tak głębokiego i przewlekłego, jak obecny, i przy równoczesnej walce o rynki eksportowe, kryje w sobie duże niebezpieczeństwo, tak pod względem gospodarczym, jak i socjalnym. W wyniku bowiem zaostrzającej się coraz więcej konkurencji rozbudowanych podczas dobrej konjunktury warsztatów licytujące się nawzajem przedsiębiorstwa doprowadzają ceny węgla do poziomu, przy którym egzystencja słabszych finansowo jednostek staje się

niemożliwą, co godziłoby obecnie w eksport i w zatrudnienie. Rola przeto czynnika organizacyjnego wysuwa się tutaj na plan pierwszy, a skuteczna walka z objawami, osłabiającymi ten czynnik, musi być dalej konsekwentnie przeprowadzona.

Z drugiej strony, obniżki cen węgla wymagał konsekwentnie przeprowadzany program gospodarczy Rządu, zaznaczony już poprzednio szeregiem poważnych zniżek cen artykułów skartelizowanych, jak: żelazo, nafta, cukier, oraz cen artykułów monopolowych, a obliczony na podniesienie produkcji wskutek wzmożenia konsumpcji w następstwie zniżki cen. Obniżka cen węgla, jako artykułu podstawowego dla przemysłu przetwórczego, ma ponadto jeszcze to znaczenie, że potęgując zdolność konkurencyjną tego przemysłu na rynkach: wewnętrznym i zagranicznych, przyczynia się tem samem do dodatniego kształtowania się bilansu handlowego, a co za tem idzie i do utrzymania równowagi waluty.

Jasne jest przytem, że, aby obniżka cen węgla dała pożądaną wyniki gospodarcze, powinna być znaczna. W zrozumieniu tego, jak również uwzględniając, po przeprowadzeniu odpowiednich badań, że wysokość pożądaną zniżki cen przekracza możliwość po temu samego przemysłu węglowego bez narażenia go na zbyt poważne trudności i niedomagania—Rząd jednocześnie z obniżką cen węgla loco kopalnia obniżył znacznie stawki taryfowe na przewóz węgla w obrocie wewnętrznym, które to stawki, wzrastając do 1929 r., pozostawały od tego czasu prawie bez zmiany, podczas gdy ceny węgla uległy już raz poważniejszej obniżce.

Przeprowadzając obniżkę cen węgla, należało, oczywiście, jednocześnie skorygować cennik w kierunku zróżniczkowania cen poszczególnych sortymentów, przystosowując go zarówno do potrzeb konsumenta, jakoteż możliwości produkcyjnej przemysłu, a to tem bardziej, że dawno pod tym względem niepoprawiany cennik znacznie odbiegał od wymagań życiowych. Również obniżka taryf przewozowych musiała być tak skonstruowana, aby mogła udostępnić odbiór węgla w miejscowościach, dalej od zagłębia węglowego położonych, oraz aby zdołała przyczynić się do potaniaenia kosztów technicznych przemysłu przerobczego.

Z powyższych względów uchwalona na podstawie dezyderatów Ministerstwa Przemysłu i Handlu przez przemysł węglowy obniżka cennika Polskiej Konwencji Węglowej, którym był cennik, ustalony w r. ub. dekretem ministerjalnym, wynosi naogół w stosunku do tego cennika dekretoowego (z dn. 28/III 1933 r.) dla sortymentów grubych (opalowych) — 12%, dla sortymentów średnich (przemysłowych) — 15% i dla miału, którego cena już poprzednio była stosunkowo niska — 3%. Ponadto ceny węgla dla ziem wschodnich zostały obniżone dla wszystkich sortymentów o dalsze 10%, a to w celu jego rozpowszechnienia w tych miejscowościach.

W porównaniu do dotychczasowych cen, obecne obniżone ceny węgla loco kopalnia niektórych główniejszych sortymentów węgla lepszych marek poszczególnych rejonów węglowych przedstawiają się następująco (w zł):

Sortymenty	R e j o n y:					
	Śląski		Dąbrowski		Krakowski	
	dawna	obecna	dawna	obecna	dawna	obecna
Ponad 40 mm	32'40	28'50	30'50	26'80	27'50	24'20
35 — 25 ..	29'20	24'80	27'40	23'30	24'80	21'10
25 — 15 ..	26'20	22'30	24'60	20'90	22'30	19'00
15 — 10 ..	23'60	20'20	22'20	19'00	20'10	17'20
10 — 0 ..	12'40	12'00	11'20	10'80	7'40	7'20

Zniżka przewoźnego wynosi w zależności od odległości 8 ÷ 26%, a mianowicie: na 200 km — 11%, od 201 do 250 km — przeciętnie 14%, od 251 do 400 km — przeciętnie 21%, od 401 do 500 km — przeciętnie 24%, powyżej 501 km — 26%. Dla Wileńszczyzny i ziem wschodnich do powyższych ustępstw dochodzi dodatkowa zniżka o 10%. Utrzymane również zostaje nadal pewne uprzywilejowanie taryfowe dla węgla z kopalń krakowskich przy zbyciu w obrębie dyrekcji kolejowych: krakowskiej i lwowskiej.

W ten sposób np. stawka z zagłębia do Warszawy potaniała o ok. zł 3'50. Oprócz tego w nowym systemie taryf węglowych przyjęto, iż powyżej 351 km opłata za 1 t niezależnie od odległości ustalona jest na zł 14'00, a dla Wileńszczyzny i ziem wschodnich na zł 12'60. Obniżka przewoźnego dla miału wynosi 4 ÷ 14%, dla koksu zaś udzielono obniżki o 5%.

Stosownie do tego koszt przewozu 1 t węgla do niektórych miast w porównaniu z dotychczasowym wynosić będzie (w zł):

Miasta	K o s z t p r z e w o z u:			
	węgla:		miału:	
	dotychczas	obecnie	dotychczas	obecnie
Warszawa	17'00	13'50	13'60	12'70
Łódź	15'00	12'70	12'20	11'60
Częstochowa	8'60	7'90	8'10	7'50

Radom	15'90	13'10	12'70	12'30
Poznań	17'30	13'70	13'80	12'80
Lwów	18'20	14'00	14'60	13'00
Wilno	15'20	12'60	15'20	12'60
Białystok	19'00	14'00	15'20	13'00

Z powyższych danych łatwo obliczyć cenę ważniejszych sortymentów węgla loco wagon w przytoczonych miejscowościach, do których, aby otrzymać cenę węgla loco piwnica, należałoby jeszcze dodać koszt dostawy na miejsce. Dla Warszawy, dla której cena loco piwnica jednej tonny lepszych gatunków węgla opałowego wynosiła dotychczas na podstawie specjalnego porozumienia zł 54'00, cena ta zostaje zredukowana do zł 46'00.

W ten sposób przeprowadzana obniżka cen węgla łącznie z obniżką taryfy na jego przewóz jest dostatecznie wysoka aby bezpośrednio zaznaczyła się w całokształcie układu życia gospodarczego w wspomnianym wyżej sensie i niewątpliwie dodatnie rezultaty tego posunięcia odczują bezpośrednio zarówno szersze masy społeczeństwa w postaci potaniaenia opału i energii elektrycznej, jakoteż pracujący na węglu przemysł przetwórczy.

Co się tyczy przemysłu węglowego — obniżka cen węgla w tak znacznej wysokości będzie dla niego nową próbą sił, z której, miejmy nadzieję, wyjdzie on, jak niejednokrotnie dotychczas, zwycięsko. A przede wszystkim otworzy przed nim lepsze horoskopy zbytu potanionego produktu — tak dla spożycia opałowego, jak i przemysłowego.

Obniżka cen węgla wchodzi, jako dobrowolna, gdyż została uchwalona przez kopalnie, wchodzące w skład Polskiej Konwencji Węglowej.

A. S.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

PRZEMYSŁ NAFTOWY W SIERPNIU 1934 R. — Wydobycie ropy w sierpniu r. b. wyniosło 4 576 cyst. brutto wobec 4 527 cyst. w lipcu. Przeciętą dniową produkcja wzrosła w stosunku do lipca o 1 cyst. — do 147 cyst. brutto.

Dowiercenia pionierskie na nowych obszarach eksploatacyjnych stanowiły otwory: Nr. 1 w Górkach (25 m³/min. gazu z głęb. 1 119, 1 124 i 1 216 m) i „Balicze” w Baliczach (Podróżnych (ślady gazów ziemnych z głęb. 171 m). W rejonie marki podstawowej nową produkcję ropy nawiercono w otworach: „Metan I” (Mrażnica na głęb. 1 067 m — 10 t dzień. i 1'64 m³/min. gazu), „Irena” kopalni „Toniusin III” w Mrażnicy (głęb. 284 m — 3 t ropy dzień. i 1'6 m³/min. gazu) i „Statelands XXVI I” w Tustanowicach (głęb. 926 m — 6 t ropy dzień.). Przyływ ropy i gazów zaznaczył otwór „Georg I” w Tustanowicach, po pogłębieniu do 1 512 m. Większe dowiercenia w rejonach marek specjalnych uzyskano: w Schodnicy (otwór „Byrd” kopalni „Muchowate Gazy” — 7'5 t dzień. po pogłębieniu do 476 m), w Bitkowie („Dąbrowa LVIII” — głęb. 1 017 m — 6 t dziennie, „Dąbrowa CXXVIII” — głęb. 876 m — 7'5 t dzień.). Ponadto uzyskano szereg mniejszych dowierceń: w Lipinkach („Jutrzenka XXVIII” i „Lipa LXIV” po 1'5 t dzień. na głęb. 287 i 267 m), Korczynnie Biezu („Stanisław” na głęb. 346 m — 2 t dzień. i „Jedność” na głęb. 312 m — 1 t dzień.), Wietrznie („Alma XXIII” — 0'7 t na głęb. 337 m i „Radium” — 0'4 t na głęb. 330 m), Rypnem („Sarmacja III” — 0'6 t w głęb. 406 m), Torosówce („Amelja XIII” — 137 m w wysokości 4 t dzień.), Krygu („Władysław II” kopalni „Kinga” — w głęb. 211 m — 2'4 t ropy dzień.) i w Męcinie W. („Paula III” kopalni „Fellnerówka” 341 m — 1 t dzień.).

Eksploatacja kopalń systemem odbudowy ciśnienia w złożu szła trybem normalnym, utrzymując produkcję na niezmiennym wysokim poziomie, z wyjątkiem kopalń w Strzelbicach, gdzie dotąd nie nastąpiła jeszcze reakcja. Ilość wtłoczonego powietrza wynosiła: w Lipinkach na kopalni „Lipa” 167 tys. m³, t. zn. 7 444 tys. m³ od początku zastosowania metody, na kopalniach schodnickich „Muchowate”, „Harem”, „Perprostyna” — 458 tys. m³, a więc 11 837 tys. m³ od czasu stosowa-

nia metody. na kopalniach Uryckiej Spółki w Uryczu — 223 tys. m³, t. j. 1 735 tys. m³ od początku, i na kopalni w Strzelbicach — 166 tys. m³, t. j. 944 tys. m³ od początku. Na kopalniach w Potoku wtłoczono 312 tys. m³ gazu, t. j. 13 779 m³ od początku stosowania metody.

Podjęta w kwietniu r. b. próba odbudowy ciśnienia przez wtłaczanie gazu ziemnego do jednego z otworów w Równem nie dała pozytywnych wyników, wobec czego skierowano strumień powietrza do innego otworu, narazie jednak i tu bez rezultatu.

Produkcja i obrót ropą — w sierpniu 1934 r. (w cysternach)

MIESIĄC I ROK	JASŁO i KRAKÓW				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				R A Z E M			
	Produkcja	Opal i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opal i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opal i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opal i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca
Lipiec 1934	806	6	740	355	3 420	165	3 325	1 477	301	6	352	88	4 527	177	4 417	1 920
Sierpień 1934	800	6	795	358	3 469	168	3 266	1 664	307	6	299	91	4 576	180	4 360	2 113
Stycz. — sierp. 1934	6 310	41	6 321	358	26 497	1 302	26 560	1 664	2 243	50	2 212	91	35 050	1 393	35 093	2 113
" 1933	6 422	42	6 444	261	28 506	1 467	28 409	1 983	2 267	41	2 304	82	37 195	1 550	37 157	2 326

Produkcja i zużycie gazów ziemnych — w sierpniu 1934 r. (w tys. m³)

MIESIĄC I ROK	J A S Ł O				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				R A Z E M			
	Produkcja	Opal (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opal (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opal (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opal (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko
Lipiec 1934	9 165	2 021	6 825	319	23 703	9 103	14 469	131	3 729	2 749	493	487	36 597	13 873	21 787	937
Sierpień 1934	9 741	2 395	7 033	313	23 492	9 038	14 349	105	3 604	2 658	553	393	36 837	14 091	21 935	811
Stycz. — sierp. 1934	76 174	16 799	56 578	2 797	202 650	79 901	121 785	964	28 998	21 118	4 304	3 576	307 829	117 818	182 677	7 337
" 1933	62 420	16 654	43 123	2 643	211 830	83 089	127 514	1 027	30 553	21 424	5 305	3 824	304 603	121 167	175 942	7 494

Liczba otworów wiertniczych na kopalniach ropy i gazów — w sierpniu 1934 r.

MIESIĄC I ROK	L i c z b a o t w o r ó w														Ilość otworów produkcyjnych	Przebieg dnia produkcji otworów — w kg
	Montowane	Zmontowane	Wiercone			Instrument.	Wyłączone gazowe	Samopły-nące	Łyżkowane	Pompowane	Tłokowane	Rekonstruk.	Likwidacja	Razem		
			Produk-tywne	Bez pro-dukcyj	Razem											
Czerwiec 1934	9	9	51	78	129	26	187	19	322	2 170	352	31	17	3 271	2 914	501
Sierpień 1934	11	11	45	77	122	30	187	18	332	2 176	358	35	17	3 297	2 929	503

W ruchu wiertniczym nie zaszły poważniejsze zmiany. W wierceniu znajdowało się 129 otworów świdrowych — wobec 122 w lipcu. Ogółem uruchomiono 20 nowych otworów — wobec 22 w lipcu, w tem: w rejonie jasielskim 14 (w lipcu 11), drohobyckim 2 (6) i stanisławowskim 4 (5).

Badania pokładów metodą sejsmiczną przez Sp. Akc. „Pionier” były prowadzone w obrębie gmin: Dobrzany, Ubersko, Pukienicze, Lisiatycze, Wolica i Derzów. Wykonano 41 profili o długości 200 ÷ 800 m, uzyskując najwyraźniejsze refleksy z głęb. ok. 1 200 m. Kontynuowano też prace na profilu w kierunku Mikołajowa, oraz zaczęto próbną strzałę w Orowie, Truskawcu i Hołobotowie.

Ruch terenowy był naogół słaby. Nowych kopalń nie zgłoszono. Natomiast jedna z większych firm zgłosiła otwarcie pól naftowych w gminie Pniów pow. Nadworna na tak zw. niwie Białozoryna, zamierzając założenie otworu po uskutecznieniu badań metodą sejsmiczno-refleksyjną, które są w toku. Ponadto zgłoszono przez Sp. Akc. „Pionier” zamiar prowadzenia badań geologicznych w pow. kosowskim i śniatyńskim, projektując nawiercenie głęboko ropy w okolicy Żabiego.

Głębokość ważniejszych wierceń pionierskich wynosiła: w Orowie — 2 224 m (rekordowa głębokość w Polsce), w Truskawcu w otw. „Ignacy Boerner” — 1 175 m i w Czarnym Potoku — 1 004 m.

Ilość ropy, zużytej na opał i manko, wynosiła jak i w lipcu — blisko 4% produkcji brutto.

Ekspedycja ropy do rafinerji osiągnęła 4 360 cyst. wobec 4 417 cyst. w lipcu.

Ceny ropy, oznaczonej przez Państwowe Zakłady Naftowe „Polmin”, spadły o 4% i wynosiły (w zł za cysternę 10-tonnową loco zbiorniki lub stacja nadawcza), jak następuje:

Borysław	1 350	Krościenko wol. od parafiny	1 215
Orów	1 350	Krorcienko parafin.	1 196
Popiele	1 350	Łodyna	1 270
Schodnica	1 485	Hołowiecko	1 350
W. Mraźnica	1 324	Zmiennica	1 241
Urycz	1 529	Turzepole	1 219
Pereprostyna	1 392	Wulka	1 259
Rypne	1 328	Iwonicz	1 259
Słoboda Rungórska	1 344	Węglówka	1 215
Kosmacz	1 295	Równe-Rogi	
Opaka	1 350	wolna od parafiny	1 269
Bitków		Równe-Rogi parafin.	1 124
Pasieczna	1 491	Rymanów	1 212
loco Dabrowa		Moku	1 639
Bitków Zofja Stella	1 664	Tyrawa Solna	1 350
Bitków Standard Nobel	1 439	Wańkowa	1 200
Franco-Polon	1 367	Potok	1 742
Strzelbice	1 109	Torosówka	1 823
Rajskie	1 304	Kopienka ad Dukla	1 295
Harkłowa	1 227	Grabownica-Humniska	
Kryg Zielona	1 290	benzynowa	1 664
czarna	1 108	Grabownica-Humniska	
Szymbark	1 320	parafinowa	1 394
Jaszczew	1 245	Humniska-Brzozów	1 620
Krosno wol. od parafin.	1 215	Lipinki	1 314
Krosno parafin.	1 196		

Libusza 1 236	Męcina W. 1 392	Liczba robotników, zatrudnionych na kopalniach ropy i gazów, wzrosła do 9 163 (w lipcu 9 008).
Klimkówka 1 259	Męcinka 1 392	Wydobycie gazów ziemnych wynosiło przeciętnie dziennie 1 187 tys. m ³ wobec 1 180 tys. m ³ w lipcu.
Zagórz 1 295	" parafinowa 1 321	Manko gazowe wynosiło — bez zmiany — ok. 2% produkcji brutto.
Majdan-Rosulna 1 339	Kłęczany 1 785	
Dobrucowa 1 290	Stara Wieś biała 1 884	
Lubatówka 1 259	" ciemna 1 485	
Białkówka-Winnica 1 290	Załawie 1 755	

Produkcja i obrót produktami naftowymi — w sierpniu 1934 r. (w tonnach)

P r o d u k t	Wytwór- czość	Wysyłka do spo- życia w kraju	Wysyłka do innej rafin.	Zużycie własne	Eksport	Przychód:		Z a p a s y:	
						z innych rafineryj i gazoli- niarń	import	w dn. 31/VII 1934	w dn. 31/VIII 1934
Benzyna	7 198	5 072	252	265	6 154	4 056	—	19 286	18 797
Nafta	14 810	6 238	20	3	4 383	2	—	56 124	60 292
Olej gazowy	6 628	4 557	—	9	3 636	—	—	13 407	11 833
Oleje lekkie o c. g. do 0'890	729	952	3	—	35	3	—	1 468	1 210
Oleje: napędowy i opałowy	115	553	—	—	254	—	—	3 112	2 420
Oleje smarowe	7 137	2 839	68	9	9 083	64	1	63 365	58 568
Wazelina	2	13	4	—	—	4	—	193	182
Smary stałe	221	172	11	—	14	10	4	311	349
Parafina	2 224	818	3	—	1 415	2	—	7 415	7 405
Świece	—	2	—	—	5	—	—	7	—
Asfalt	1 587	1 890	16	—	326	16	—	10 851	10 222
Koks	405	3	75	108	210	75	—	766	850
Produkty atypowe	71	45	—	—	—	—	—	79	105
" uboczne	212	220	—	151	2	—	—	640	479
Olej parafinowy	— ¹⁾	—	466	19	—	457	—	25 769	23 489
Gacz i oleje potne	100	—	—	—	—	—	—	3 352	3 452
Słops	161	—	—	304	—	—	—	970	827
Pozostałości	1 563	145	63	640	1	70	—	14 057	14 841
Ogółem:	40 911	23 519	981	1 508	25 518	4 759	5	221 172	215 321

Cena gazu ziemnego w rejonie boryslawskim ustalona została na $\text{gr } 4'25$ za 1 m³ (w lipcu $\text{gr } 4'53$). W okr. jasielskim za gaz płacono $\text{gr } 6$ bez tłoczenia, za które pobierano $\text{gr } 0'64$ dla przedsiębiorstw przemysłowych i $\text{gr } 0'94$ dla miast.

W sierpniu r. b. było czynnych 34 rafinerij nafty, które zatrudniały ogółem 3 471 robotników i majstrów (w lipcu

r. b. 3 480). Z tej liczby — 3 415 robotników było zajętych przy pracach, związanych bezpośrednio z ruchem zakładów.

Przeróbka ropy w rafinerjach wynosiła 45 304 t (w r. ub przeciętnie mies. 47 280 t). Przerobiono ropy boryslawskiej (standard) 28 975 t, specjalnej małoparafinowej 10 471 t, specjalnej bezparafinowej 5 858 t.

Eksport do poszczególnych krajów — w sierpniu 1934 r. (w tonnach)

KRAJ PRZEZNACZENIA	Benzyna	Nafta	Olej gazowy	Oleje lekkie o c. g. do 0'890	Oleje smarowe	Parafina	Świece	Asfalt	Koks	Smary stałe Mydło naftowe	Półprodukty ²⁾	Pozostałości destylacyjne opałowe ³⁾	Razem
Anglja	—	—	—	—	1 994	51	—	—	—	—	—	—	2 045
Austria	26	—	79	5	24	73	—	—	116	6	—	—	329
Czechosłowacja	4 874	3 008	—	—	167	60	—	10	42	—	—	—	8 161
Danja	196	—	—	—	15	—	—	—	—	1	—	—	212
Francja	—	60	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	75
Jugosławia	—	—	10	—	38	127	—	—	—	7	—	—	182
Luksemburg	—	—	—	—	—	—	—	134	—	—	—	—	134
Łotwa	—	321	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	321
Niemcy	—	—	—	—	11	—	—	131	16	—	—	—	158
Norwegia	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	10
Portugalia	—	—	—	—	55	—	—	—	—	—	—	—	55
Saara	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	15
Szwajcaria	—	122	2 177	—	15	15	—	15	33	—	—	—	2 377
Szwecja	70	—	—	—	36	—	—	—	—	—	—	—	106
Węgry	—	—	24	—	—	107	—	—	—	—	—	—	131
Razem:	5 166	3 511	2 290	5	2 380	448	—	290	207	14	—	—	14 311
Gdańsk	708	872	668	30	6 689	967	5	36	—	2	1	254	10 232
Gdynia	280	—	678	—	14	—	—	—	3	—	—	—	975
Ogółem:	6 154	4 383	3 636	35	9 083	1 415	5	326	210	16	1	254	25 518

¹⁾ Potrącono 2 252 t, wziętych z zapasów do dalszej przeróbki.

²⁾ " 358 t, " " " " "

³⁾ " 578 t, " " " " "

Wytwórczość produktów naftowych wyniosła ogółem 40 911 t, a więc strata przy przeróbce stanowiła 9·7% (przeciętnie w r. ub. 8·2%).

Konsumpcja produktów naftowych w kraju wyniosła 25 027 t (w tym wewnętrzne spożycie rafinerii 1 508 t) i przedstawiała się następująco (w tonnach—bez spożycia rafinerii):

	S i e r p i e ń :		Przec. mies. 1933
	1934	1933	
Benzyna	5 072	6 884	5 525
Nafta	6 238	7 205	9 832
Oleje gazowy i opałow- wy	5 110	3 745	4 450
Oleje smarowe	3 791	3 505	3 160
Parafina	818	890	702

Eksport produktów naftowych (właściwie wysyłka z rafinerii, przeznaczona na eksport) wyniósł ogółem 25 518 t, czyli wzrósł znacznie i był wyższy niż przeciętny eksport miesięczny w 1933 r. (18 918 t).

Z poszczególnych produktów wywieziono zagranicę (w tonnach):

	Sierpień		Przec. mies. 1933
	1934	1933	
Benzyna	6 154	4 790	
Nafta	4 383	4 428	
Oleje gazowy i opał. " smarowe	3 890	3 543	
Parafina	1 415	1 823	

Ruch zapasów produktów naftowych w rafineriach przedstawiał się następująco (w tonnach):

	1/VIII 1934	1/IX 1934	1/IX 1933
Benzyna	19 286	18 797	27 510
Nafta	56 124	60 292	40 236
Oleje gazowy i opałow- y	16 519	14 253	17 697
" smarowe	64 833	59 778	46 653
Parafina	7 415	7 405	3 833
Inne produkty	56 995	54 796	79 687
Razem:	221 172	215 321	215 616

W przemyśle gazolinowym sytuacja była w dalszym ciągu pomyślna. Produkcja gazoliny wyniosła w sierpniu r. b. 3 365 t (w lipcu r. b. 3 371 t). Z ogólnej ilości 36 837 tys. m³ gazu ziemnego, wyprodukowanego na kopalniach — przerobiono w gazoliniarniach 23 679 tys. m³, czyli 64·4%. Ze 100 m³ przerobionego gazu otrzymywano przeciętnie 14·2 kg gazoliny (w lipcu r. b. 14·7 kg). Do rafinerii nafty wysłano jako domieszkę do benzyn ciężkich celem otrzymania benzyny motorowej 3 453 t gazoliny.

W ruchu było 28 zakładów gazolinowych, które zatrudniały 346 robotników.

KOPALNICTWO WOSKU ZIEMNEGO W SIERPNIU 1934 R.

Ruchu wydobywczego na kopalniach wosku ziemnego nie prowadzono. Na największej kopalni „Borystaw” prace ograniczono do konserwacji, odwadniania, remontu, wentylacji. Na kopalni „Ozokeryt” w Dźwiniaczu prowadzono roboty odwadniające, przystępując następnie do robót przygotowawczych, mających na celu uruchomienie kopalni po przeszło rocznej bezczynności. Zgłoszono też ponowne podjęcie ruchu na dawno nieczynnej kopalni „Mamut” w Staruni. Zatrudnionych było 73 robotników wobec 63 w lipcu. Eksportowano tylko do Niemiec — 10·5 t wosku (w lipcu 9 t). Zapasy zamagazynowanego wosku ziemnego wynosiły 64 t (w lipcu 75 t). Ceny wosku utrzymywały się w wysokości niezmięnionej $\text{z} 300 \div 250$ za 100 kg w zależności od gatunku.

H A N D E L

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie 14 ÷ 27/X r. b. kształtował się następująco (w z za 100 kg):

	14 ÷ 20/X		21 ÷ 27/X		Wzrost (+) lub spadek (-) %
	Pszonica				
Warszawa	20·00	19·65	—	1·8	
Poznań	17·25	17·42	+	0·9	
Lwów	—	18·25	—	—	
Przeciętna	18·62½	18·44	—	—	
Zyto					
Warszawa	16·92	16·50	—	2·5	
Poznań	17·62½	17·04	—	3·3	
Lwów	—	16·59	—	—	
Przeciętna	17·27	16·71	—	—	
Owies					
Warszawa	16·75	16·17	—	3·5	
Poznań	16·94	16·83	—	0·6	
Lwów	13·33	15·31	+	14·8	
Przeciętna	15·67	16·10	—	—	
Jęczmień browarowy					
Warszawa	21·08	21·35	+	1·2	
Poznań	20·50	21·25	+	3·7	
Lwów	—	13·87½	—	—	
Przeciętna	20·79	18·82	—	—	
Jęczmień zwykły					
Warszawa	17·00	16·50	—	3·00	
Poznań	18·25	18·25	—	—	
Lwów	13·37½	12·87½	—	3·8	
Przeciętna	16·10½	15·87	—	—	

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu oraz Min. Rolnictwa i Ref. Roln., sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. i t. d.

— Przebieg rynku zbóż i przetworów w okresie sprawozdawczym (od 22 do 27 października) nie odbiegał prawie zupełnie od okresu poprzedzającego, zarówno pod względem wielkości obrotów, jak i podaży poszczególnych zbóż. Na giełdzie warszawskiej utrzymała się zniżkowa tendencja cen, jaka panowała już poprzednio; na giełdzie poznańskiej — w przeciwieństwie do okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, kiedy wahania cen były zarówno in minus, jak i in plus—wszystkie różnice obecnie są ujemne. Dla giełdy warszawskiej różnice te wynoszą (w z na 100 kg): wszystkie gatunki pszenicy 0·50, żyto I i II stand 1·00, wszystkie rodzaje jęczmienia i owsa 0·50, wszystkie rodzaje maki pszennej 1·00, mąka żytnia i „doślednia” 1·00 oraz otręby żytnie 0·25. Na giełdzie poznańskiej — analogicznie: żyto 1·00, wszystkie rodzaje maki żytniej 1·50 oraz otręby: żytnie 0·25, pszenne i jęczmienne 0·50.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w tygodniu sprawozdawczym wyniósł 13 408 t, w tem 2 895 t żyta (dla okresu ubiegłego odpowiednie liczby wynosiły: 14 641 i 2 582).

Warszawa. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w z za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jara czerwona szklista 775 g/l 20·00 ÷ 21·00 (20·50 ÷ 21·50), — jednolita 742 g/l stara i nowa 19·00 ÷ 20·00 (19·50 ÷ 20·50), — zbierana 731 g/l stara i nowa 18·00 ÷ 19·00 (18·50 ÷ 19·50), żyto I standart 16·00 ÷ 16·50 (17·00 ÷ 17·50), — II stand. 15·50 ÷ 16·00 (16·50 ÷ 17·00), jęczmień browarowy 689 g/l 20·50 ÷ 22·00 (21·00 ÷ 22·50), — o wadze 678/673 g/l 18·00 ÷ 19·50 (18·50 ÷ 20·00), — o wadze 649 g/l 16·50 ÷ 17·00 (17·00 ÷ 17·50), — o wadze 620·5 g/l 16·00 ÷ 16·50 (16·50 ÷ 17·00), owies I stand. (niezadeszczony) 16·50 ÷ 17·00 (17·00 ÷ 17·50), — II stand. (lekko zadeszczony) 15·50 ÷ 16·50 (16·00 ÷ 17·00), — III stand. (zadeszczony) 15·00 ÷ 15·50 (15·50 ÷ 16·00), mąka pszenna I B 0 ÷ 45% 33·00 ÷ 35·00 (34·00 ÷ 36·00), — I C 0 ÷ 55% 31·00 ÷ 33·00 (32·00 ÷ 34·00), — I D 0 ÷ 60% 29·00 ÷ 31·00 (30·00 ÷ 32·00), — I E 0 ÷ 65% 27·00 ÷ 29·00 (28·00 ÷ 30·00), — II B 20 ÷ 65% 25·00 ÷ 27·00 (26·00 ÷ 28·00), — II D 45 ÷ 65% 24·00 ÷ 25·00 (25·00 ÷ 26·00), — II F 55 ÷ 65% 23·00 ÷ 24·00 (24·00 ÷ 25·00), — II G 60 ÷ 65% 22·00 ÷ 23·00 (23·00 ÷ 24·00), — III A 65 ÷ 70% 15·00 ÷ 17·00 (17·00 ÷ 18·00), mąka żytnia I gat. 0 ÷ 55% 25·00 ÷ 25·50, — I gat. 0 ÷ 65% 24·00 ÷ 24·50, — II gat. 18·00 ÷ 19·00, razowa 18·00 ÷

19 00 (19 00 ÷ 19 50), — „poślednia” 14 00 ÷ 15 00 (15 00 ÷ 16 00), otręby pszenne grube z przemiału standartowego 11 50 ÷ 12 00, — średnie z przemiału standartowego 10 50 ÷ 11 00, — mialki z przemiału standartowego 10 50 ÷ 11 00, otręby żytnie z przemiału standartowego 9 25 ÷ 9 75 (9 50 ÷ 10 00).

Poznań. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań, dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica stara i nowa, zdatna do przemiału, 17 00 ÷ 17 50, żyto stare i nowe, zdatne do przemiału, 16 50 ÷ 16 75 (17 50 ÷ 17 75), jęczmień 710 ÷ 725 g 19 50 ÷ 20 00, — 680 ÷ 690 g 18 00 ÷ 18 50, — browarowy 21 00 ÷ 21 50, owies 16 75 ÷ 17 00, mąka wraz z workiem: pszenna I gat. A 20% 30 50 ÷ 33 50, — I gat. B 45% 28 50 ÷ 29 00, — I gat. C 55% 27 50 ÷ 28 00, — I gat. D 60% 26 50 ÷ 27 00, — I gat. E 65% 25 50 ÷ 26 00, — II gat. A 20 ÷ 55% 24 50 ÷ 25 00, — II gat. B 20 ÷ 65% 24 00 ÷ 24 50, — II gat. D 45 ÷ 65% 21 50 ÷ 22 00, — II gat. F 55 ÷ 60% 18 00 ÷ 18 50, — III gat. A 65 ÷ 70% 16 00 ÷ 16 50, — III gat. B 70 ÷ 75% 13 00 ÷ 13 50, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 55% 21 25 ÷ 23 75 (22 75 ÷ 25 25), — I gat. 0 ÷ 65% 19 75 ÷ 22 25 (21 25 ÷ 23 75), — II gat. 55 ÷ 70% 15 25 ÷ 17 75 (16 75 ÷ 19 25), — „poślednia” ponad 70% 13 25 ÷ 15 75 (14 75 ÷ 17 25), — razowa 0 ÷ 95% 17 25 ÷ 19 75 (18 75 ÷ 21 25), otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 10 00 ÷ 10 50 (10 50 ÷ 11 00), — grube z przemiału standartowego 10 75 ÷ 11 25 (11 25 ÷ 11 75), otręby żytnie z przemiału standartowego 10 75 ÷ 11 50 (11 00 ÷ 11 75), otręby jęczmienne 11 50 ÷ 13 00 (12 00 ÷ 13 50).

RYNEK AKCYJNY

za okres od 22 do 27 października 1934 r.

Rozwój rynku akcyjnego w okresie sprawozdawczym trwał w dalszym ciągu, przy tendencji mocniejszej dla większości akcji. Bank Polski — po drobnych wahanich w ciągu okresu w obu kierunkach — zamknął okres sprawozdawczy nieznaczną stratą zł 0 25. Poza utrzymaniem notowaniami Ostrowca i Starachowice — reszta akcji wykazały następujące zmiany kursów

(w zł): Warsz. Tow. Fabryk Cukru 0 50, Warsz. Tow. Kopalń Węgla 0 25, Lilpop 0 05 i Haberbusch 0 50. Z dniem 25/X akcje Norblina notowane są bez kuponu dywidendowego za 1933/34 r. wartości 3%.

Zarówno na giełdzie krakowskiej, jak i poznańskiej akcje Banku Polskiego, które zawierano gros transakcji, nieznacznie zwyżkowały — o zł 0 25. Giełda lwowska pozostawała nadal bez notowań.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy w zł	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	97 00	96 00	96 50
Warsz. T-wo Fabr. Cukru	zł 100	27 75	27 50	27 50
Warsz. T-wo Kopalń Węgla	zł 100	.	.	12 75
Lilpop	zł 25	11 10	10 80	10 85
Ostrowiec	zł 50	22 25	22 00	22 00
Starachowice	zł 50	13 80	13 75	13 75
Haberbusch	zł 100	.	.	35 50

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 97 00 (96 25 — 95 00), Chodorów 112 00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 96 00 — 95 00 (95 75 — 94 75).

CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

PRZEPISY WYKONAWCZE DO PRAWA CELNEGO.

Okres prac kodyfikacyjnych w zakresie naszego ustawodawstwa celnego dobiega końca. Od roku obowiązuje już nowa taryfa przywozowa, niebawem też wchodzi w życie: rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. o prawie celnym oraz rozporządzenie, zawierające przepisy wykonawcze do tego prawa, dalej, rozporządzenia, dotyczące wolnych obszarów celnych, rozporządzenia o cłach wywozowych, zwrotach ceł, zniżkach celnych i t. d.; pozostanie jeszcze tylko do opracowania w najbliższym czasie szereg przepisów instrukcyjnych, które zakończą budowę na nowych podstawach opartego ustawodawstwa celnego.

Przepisy wykonawcze do prawa celnego mają duże znaczenie dla życia gospodarczego, gdyż regulują szereg zasadniczych spraw, związanych z celnictwem. Znaczenie ich jest tem większe, że rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o prawie celnym posiada charakter ustawy ramowej, a więc w niektórych sprawach zasadniczych odsyła do rozporządzeń wykonawczych. Dlatego też omawiane przepisy wykonawcze obok przepisów, stanowiących rozwinięcie postanowień prawa celnego, zawierają również niektóre podstawowe przepisy, pozostawione przez prawo celne do uregulowania na drodze rozporządzeń wykonawczych.

Pod względem podziału przedmiotu wspomniane wyżej przepisy wykonawcze dostosowane zostały do budowy prawa celnego, a więc dzieli się na 9 następujących części: I — ustrój celny, II — cła — towary, III — zwolnienie od cła i ulgi celne, IV — ruch osobowy i towarowy przez granicę celną, V — postępowanie celne, VI — uiszczenie należności celnych, VII — sprzedaż towarów, VIII — zażalenia i IX — postanowienia końcowe.

Pod względem merytorycznym omawiane rozporządzenie zawiera oprócz dotychczasowych przepisów celnych, odpowiednio

w miarę potrzeby zmienionych i uzupełnionych, również szereg nowych, wynikających z postanowień prawa celnego. Do tych ostatnich m. in. należą przepisy o wstępnym badaniu towarów przez stronę (§ 43), o informacjach w sprawie stosowania taryfy celnej (§ 45), o komisjach taryfowych w urzędach celnych (§ 226) i t. p.

Dla braku miejsca ograniczamy się do omówienia ważniejszych przepisów, które wprowadzają zmiany w dotychczasowym stanie rzeczy.

W zakresie postanowień o opłatach manipulacyjnych wprowadzono zmianę, polegającą na opuszczeniu w omawianem rozporządzeniu opłat od pozwoleń przywozu. Opłaty te były dotychczas przewidziane w art. 15 (parokrotnie nowelizowanym) rozporządzenia z dn. 11/VI 1920 r. o taryfie celnej, obecnie zaś ustalono je odrębnym rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu, wydanym na podstawie art. 30 ust. 6 prawa celnego i zgodnie z postanowieniem § 26 przepisów wykonawczych do tego prawa.

Do nowych przepisów należą postanowienia § 16 ust. 1, ustalające określenie podróźnych w rozumieniu przepisów celnych. Jest to dość ważne postanowienie, gdyż podróźni korzystają z pewnych ułatwień i ulg przy przekraczaniu granicy celnej. Ulgi te dotyczą przywozu przedmiotów osobistego użytku. W myśl omawianych przepisów za podróźnych uważa się osoby, przekraczające granicę celną za dokumentami, upoważniającymi do podróży do obcych krajów. Równocześnie omawiane przepisy wyraźnie stwierdzają, jakie osoby nie są podróźnymi w rozumieniu przepisów celnych, a mianowicie osoby, przekraczające granicę za przepustkami granicznymi, kartami cyrkulacyjnymi i innymi tego rodzaju dokumentami, przewidzianymi w umowach

o ruchu granicznym, wreszcie osoby, wymienione w art. 22 ust. II p. 3 prawa celnego, t. j. pracownicy publicznych zakładów przewozowych, lotnicy, automobiliści, marynarze, flisacy, woźnice i t. d. Dla tych osób przewidziane są innego rodzaju ulgi i ułatwienia.

Do nowych także przepisów zaliczyć należy postanowienia o ewidencji niektórych towarów, sprowadzanych z zagranicy. Sprawę powyższą omawialiśmy już w r. ub. Obecnie przepisy wykonawcze do art. 34 prawa celnego ustalają w § 31, że sprowadzający z zagranicy celem zbytu hurtowego towary, wymienione w specjalnej liście, która ma być w drodze rozporządzenia Ministra Skarbu ogłoszona w „*Monitorze Polskim*”, obowiązany jest prowadzić osobną księgę dla tego rodzaju towarów, w której zapisywać powinien szereg szczegółowych danych, jak: ilość i rodzaj towarów, datę i numer kwitu celnego, nazwę urzędu celnego i t. p. Paragraf ten nakłada również na importera takich towarów obowiązek wystawiania odbiorcy rachunku na każdą ilość sprzedanego towaru, przechowywania kwitów celnych w ciągu 5 lat od daty uiszczenia należności celnych i t. p.

Na specjalną uwagę zasługują przepisy, dotyczące agentów celnych, zawarte w § 35. Omawiane rozporządzenie wykonawcze wprowadza w stosunku do dotychczas obowiązującego rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 6/X 1920 r. w przedmiocie dopuszczenia przedsiębiorstw ekspedycyjnych do pośrednictwa w załatwianiu formalności celnych zasadnicze zmiany. Przedewszystkiem dotychczasowe przepisy nie ograniczały okresu ważności udzielanej agentom celnym koncesji, koncesje te były też naogół bezterminowe. Obecnie, w myśl postanowień § 35 ust. 2, koncesje udzielane będą na okres 5 lat, który będzie mógł być przedłużany. Z dalszych zmian wymienić należy ściślejsze niż dotychczas ustalenie opłat, pobieranych przez agentów celnych za załatwianie formalności celnych. Dotychczasowy przepis art. 9 wspomnianego wyżej rozporządzenia przewidywał, że opłaty te (prowizja) w zasadzie są dowolne, nie mogą jednak przekraczać 5-krotnych norm taksy, ustanowionej dla agencji celnych P. K. P., z wyjątkiem opłat za załatwianie zleceń instytucji państwowych, w stosunku do których obowiązywała taksa wymienionych wyżej agencji celnych. Obecnie, zgodnie z przepisami § 35 ust. 12 omawianych przepisów wykonawczych, opłaty agentów celnych nie mogą przekraczać norm, ustalonych w taksie, zatwierdzonej przez Ministra Skarbu i ogłoszonej w „*Monitorze Polskim*”. Wprowadzona zmiana wpływa z wyraźnego w tej mierze postanowienia art. 38 ust. 6 prawa celnego. Poza to liberalnie został potraktowany termin złożenia wymaganej kaucji; przedłużono go obecnie z dni 14 na 30. Dla firm ekspedycyjnych, które dotychczas pełnią czynności agentów celnych, przewidziany został w przepisach końcowych (§ 234) termin 6-miesięczny (od daty wejścia w życie omawianego rozporządzenia) do wykonywania tych czynności na dotychczasowych podstawach. Po upływie tego terminu załatwianie formalności celnych przez firmy ekspedycyjne dopuszczalne będzie tylko na podstawie nowych koncesji, o ile zainteresowani złożą do Ministerstwa Skarbu odpowiednio podana najpóźniej na 2 miesiące przed upływem wskazanego wyżej terminu.

Nowe przepisy zawiera § 43, oparty na postanowieniach art. 40 prawa celnego. Dotyczą one wstępnego badania towarów przez stronę. Jak wiadomo, odnośne postanowienia prawa celnego mają na celu ułatwienie zainteresowanym deklarowania towarów do odprawy celnej przez t. zw. i znaną w niektórych zagranicznych ustawodawstwach (np. w austriackim) wstępną rewizję.

W myśl przepisów wykonawczych (§ 43) wstępnemu badaniu mogą być poddane tylko przesyłki towarowe, podlegające zgłoszeniu na piśmie. Dla przeprowadzenia takiego badania niezbędne jest złożenie odpowiedniego pisemnego wniosku, w którym

powinna być wymieniona pozycja rejestru urzędu celnego, miejsce złożenia towaru, znaki i numery, rodzaj opakowania i t. p. Nadto strona powinna przedstawić list przewozowy lub inne dokumenty, stwierdzające prawo rozporządzania towarem. Wstępna rewizja odbywać się może tylko pod kontrolą celną. Poza to przewidziana została możliwość pobierania przez stronę próbek badanych towarów. Narazie przepisy powyższe nie będą miały praktycznego zastosowania, gdyż termin dopuszczenia wstępnej rewizji w poszczególnych urzędach celnych ma być podany w drodze obwieszczenia „w *Monitorze Polskim*”.

Nowe i ważne dla życia gospodarczego postanowienia, dotyczące informacji w sprawie stosowania taryfy celnej, zawarte są w § 45 przepisów wykonawczych. Uzyskanie autorytatywnej informacji co do wysokości opłaty celnej przed przywozem towaru z zagranicy ma duże znaczenie dla importerów, pozwala bowiem na dokładniejsze skalkulowanie danej transakcji i zorientowanie się w możliwościach doprowadzenia jej do skutku. § 45 ust. 8 omawianych przepisów przewiduje, iż informacja taryfowa (t. j. ustalająca pozycję, punkt względnie część punktu taryfy celnej, według której dany towar podlega ocenie) jest ważna w okresie 3 miesięcy od daty jej udzielenia i tylko w stosunku do towaru, badanego według nadesłanych przy podaniu petenta próbek. Informacja taka automatycznie traci swą moc, o ile w ciągu tego okresu wprowadzona będzie zmiana taryfy celnej, dotycząca towaru, objętego udzieloną informacją. Natomiast zachowuje ona ważność nawet wówczas, gdy w międzyczasie wydane będą wyjaśnienia do taryfy celnej, różniące się od udzielonej informacji. W takim wypadku petent może żądać w oznaczonym urzędzie celnym ocenia towaru według udzielonej mu informacji, oczywiście tylko w okresie jej ważności.

Do zasadniczych spraw, których uregulowanie prawo celne pozostawiło przepisom wykonawczym, należy sprawa ustalenia danych, jakie powinno zawierać zgłoszenie na piśmie towarów do odprawy celnej. Główną zmianą, która obecnie została wprowadzona w stosunku do dotychczas obowiązujących przepisów § 25 rozporządzenia o postępowaniu celnym, dotyczy oznaczenia nazwy towaru oraz sprawy załączania do deklaracji celnej dokumentów handlowych. Dotychczas deklarujący towar do odprawy celnej obowiązany był wymienić w zgłoszeniu celnym m. in. tylko nazwę handlową towaru. Obecnie wymagane będzie również wskazanie pozycji taryfy celnej i podziału pozycji (punktów, liter, uwag i t. d.). Przepis ten ma o tyle ważne znaczenie, że niezgodne z rzeczywistością zadeklarowanie towaru, w danym wypadku przytoczenie niewłaściwej pozycji taryfy celnej, powoduje — w myśl postanowień ustawy karnej skarbowej — odpowiedzialność karną. Sprawa dołączania do zgłoszenia celnego dokumentów handlowych została liberalniej potraktowana, niż to przewidują dotychczasowe przepisy. Mianowicie, dotychczas strona obowiązana była załączać do deklaracji celnej dokumenty handlowe (faktury i t. p.). W razie braku tych dokumentów stosowana była dodatkowa opłata manipulacyjna, t. zw. akcydencja. Obecnie pozostawiona została w tym zakresie swoboda stronie, brak więc odnośnych dokumentów nie będzie już powodować podwyższenia należności celnych z tytułu pobieranej dotychczas w takich wypadkach akcydencji.

Do rzędu stosunkowo najbardziej szczegółowych przepisów, które w omawianym rozporządzeniu zostały przewidziane, należą postanowienia, dotyczące odprawy warunkowej.

Oddawna odczuwany był brak szczegółowych przepisów, normujących przywóz i wywóz towarów w odprawie warunkowej. Odprawa taka ma u nas szerokie zastosowanie i jest ważnym czynnikiem polityki handlowej, zwłaszcza jeśli chodzi o obrót uszlachetniający. W ostatnich czasach opracowany był projekt szczegółowej i obszernej instrukcji, dotyczący odprawy warunkowej. Projekt ten przewidywał szereg zasadniczych przepisów, które w podstawowych rozporządzeniach

celnych, mających charakter tymczasowy, nie znalazły wyrazu. Obecnie powyższy projekt został w całości z nielicznymi zmianami uwzględniony w omawianych przepisach wykonawczych. Tak więc, odprawa warunkowa została szczegółowo unormowana. Przepisy o odprawie warunkowej normują m. in. sprawę wydawania pozwoleń, sposób zabezpieczenia tożsamości towaru, zabezpieczenie celne, postępowanie przy ponownym wywozie i powrotnym przywozie, przywóz oraz wywóz towarów na wystawy, targi międzynarodowe, konkursy przemysłowo-handlowe i t. p., przywóz oraz wywóz towarów do przejściowego użytku, wypróbowania lub naśladowania, odprawę warunkową próbek i wzorów towarów, opakowań, wozów meblowych, narzędzi i instrumentów do montażu maszyn i aparatów, przedmiotów, przewożonych przez podróżnych, i t. p. Oprócz tego szczegółowo zostało unormowane postępowanie przy stosowaniu obrotu uszlachetniającego czynnego i biernego, obrotu reparacyjnego czynnego i biernego (§§ 58 ÷ 59). Przepisy te w wielu wypadkach wprowadzają dość znaczne uproszczenia w dotychczasowym załatwianiu spraw, dotyczących odprawy warunkowej. Mianowicie, w niektórych wypadkach odprawa warunkowa będzie mogła być dokonywana bezpośrednio w urzędach celnych względnie za pozwoleniem dyrekcji ceł na podstawie opinii izb przemysłowo-handlowych. W tych wypadkach nie będzie już wymagane pozwolenie władz centralnych. Tak np. odprawa warunkowa towarów, wywożonych na wystawy, targi międzynarodowe i t. p., a niepodlegających cłu wywozowemu lub ograniczeniom wywozowym, będzie obecnie dokonywana bezpośrednio przez urzędy celne I klasy na podstawie zaświadczenia właściwej dla petenta izby przemysłowo-handlowej, stwierdzającego celowość i potrzebę wywozu eksponatów. W podobnym trybie uskuteczniانا będzie odprawa warunkowa wolnych od cła wywozowego i ograniczeń wywozowych krajowych towarów, wywożonych zagranicę w celu wypróbowania naśladowania lub do przejściowego użytku. Na warunkową odprawę towarów, przywożonych z zagranicy w celu wypróbowania lub naśladowania, z wyjątkiem maszyn, aparatów i filmów, pozwoleń udzielać będzie obecnie dyrekcja ceł na podstawie opinii izby przemysłowo-handlowej na okres czasu do 3 miesięcy. Dość znaczne ułatwienia przewidziane są dla odprawy warunkowej narzędzi i instrumentów do montażu maszyn i aparatów; odprawa taka będzie dokonywana obecnie przez urzędy celne I i II klasy z zachowaniem terminu powrotnego wywozu, ustalonego na okres 6 miesięcy od dnia dokonania odprawy. Okres ten będzie mógł być przez urzędy celne przedłużany nawet kilkakrotnie, aż do jednego roku. Pozwoleń na obrót uszlachetniający czynny udzielać będzie Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu. Powyżsi ministrowie mogą jednak upoważnić władze celne II lub I instancji do udzielania dla pewnych rodzajów towarów takich pozwoleń. Na przywóz do kraju przedmiotów w celu naprawy nie będą obecnie wymagane osobne pozwolenia, a odprawy takiej dokonywać będą urzędy celne I klasy. Odpowiednie ułatwienia przewidziane zostały również dla obrotu reparacyjnego biernego. Mianowicie, wywóz przedmiotów w celu naprawy, z wyjątkiem maszyn i aparatów, dokonywany będzie na podstawie pozwoleń dyrekcji ceł, wydawanych na podstawie opinii izb przemysłowo-handlowych.

Poważną lukę w dotychczasowym ustawodawstwie celnem wypełniają szczegółowe przepisy wykonawcze, dotyczące składów celnych (§§ 114 ÷ 124).

Już prawo celne przewidziało w art. 62 2 rodzaje składów celnych: a) publiczne i b) prywatne, przytem prywatne składy służyć mają do przechowywania wyłączanie towarów, należących do właściciela składu. Dla obu rodzajów składów przewidziane zostały obecnie odrębne przepisy. Tak więc okres ważności koncesji, wymaganej przy założeniu składu publicznego, określony został na 10 lat (§ 114 ust. 5), prywatnego zaś — na 3 lata

(§ 123 ust. 3). W obu wypadkach przewidziana jest możliwość przedłużania koncesji na dalsze okresy 10- względnie 3-letnie. Przedsiębiorstwo, które uzyskało koncesję, obowiązane jest w myśl nowych przepisów uruchomić skład: publiczny w ciągu 1 roku, prywatny zaś — w ciągu 3 miesięcy od daty wydania koncesji. Pozatem przepisy zezwalają na przeprowadzanie tylko w publicznych składach celnych szeregu czynności przy zachowaniu pewnych warunków. Do tych czynności należy: czyszczenie, odkurzenie, przesuszanie złożonych towarów i t. p., które może być dokonywane za zezwoleniem urzędu celnego i pod dozorem celnym. Na pisemny wniosek strony i za zezwoleniem urzędu celnego mogą być także towary, przechowywane w składzie, dzielone, przepakowywane i sortowane (gatunkowane). Na dokonywanie obróbki lub przeróbki towarów, złożonych w składach publicznych, wymagane będzie pozwolenie Ministerstwa Skarbu. Składy celne — zarówno publiczne, jak i prywatne — podlegać będą stałej rewizji, przeprowadzanej przez urząd celny przy zamykaniu ksiąg składowych. Oprócz tego będzie mogła być przeprowadzana na zarządzenie władz celnych w każdej chwili doraźna rewizja całego składu lub poszczególnych jego działów. Stosownie do postanowień końcowych (§ 235) koncesjonowane przedsiębiorstwa, utrzymujące obecnie składy celne, mogą je prowadzić do czasu upływu ważności tej koncesji z zastosowaniem się wszakże do nowych przepisów, zawartych w prawie celnem i rozporządzeniu wykonawczem. Powyższe przedsiębiorstwa dla uzyskania nowej koncesji powinny wnieść przynajmniej na miesiąc przed upływem dotychczasowej koncesji odpowiednie podanie w myśl postanowień art. 63 prawa celnego.

Do inowacji, jakie przewidziane zostały w przepisach wykonawczych do prawa celnego, należy zaliczyć wprowadzenie w urzędach celnych I klasy komisji taryfowych, mających na celu rozstrzygnięcie w I instancji zażaleń w sprawie stosowania taryfy celnej. Komisje takie będą składały się z: naczelnika urzędu celnego lub jego zastępcy, jako przewodniczącego, oraz 2 najbardziej doświadczonych w towaroznawstwie urzędników celnych tegoż urzędu. Wprowadzenie tego rodzaju instytucji należy uważać za pożyteczne dla życia gospodarczego, w wielu wypadkach bowiem, zwłaszcza w tych, w których strona wyrazi zgodę na orzeczenie komisji, wydanie towaru do wolnego obrotu będzie mogło nastąpić w znacznie krótszym czasie, niż to ma miejsce w podobnych wypadkach dotychczas. Jak wiadomo, do chwili obecnej wszelkie zażalenia, dotyczące taryfikacji towarów kierowane były do Ministerstwa Skarbu, co z natury rzeczy przedłużało termin rozstrzygnięcia tych zażaleń, a tem samem odwlekało uiszczenie należności celnych i związane z tem wydanie towaru do wolnego obrotu. Obecnie wpływać będą do Ministerstwa Skarbu tylko zażalenia w sprawach, w których zainteresowani nie wyrazili zgody na orzeczenie komisji taryfowej I instancji.

Omawiane rozporządzenie nie przewiduje przepisów, dotyczących kredytowania i odraczania należności celnych. Sprawy te, mające znaczenie dla życia gospodarczego, będą niewątpliwie uregulowane odrębnymi rozporządzeniami.

Prócz wyżej omówionych przepisów rozporządzenie wykonawcze do prawa celnego zawiera jeszcze 5 załączników oraz 17 wzorów różnych formularzy. Załączniki obejmują: 1) zakres uprawnień urzędników celnych II klasy do odprawy celnej przywozowej wraz z tabelą towarów, dopuszczonych do takiej odprawy, 2) tabelę obcych monet złotych, które mogą być przyjmowane przy uiszczeniu cła, 3) wykaz chorób i szkodników roślin, potrzebnych przy wystawianiu świadectw fitopatologicznych, 4) wykaz towarów, przesyłanych w jednolitych ładunkach, które mogą być odprawiane bez wyładowywania do magazynów celnych, oraz 5) wykaz danych, które mogą być pominięte przy szczegółowym zgłoszeniu towarów do odprawy celnej przywozowej.

Opracowanie na nowych podstawach rozporządzenia wyko-

nawczego do prawa celnego jest bardzo cennym uporządkowaniem naszych przepisów celnych, które dotychczas rozproszone były w różnych rozporządzeniach i nie stanowiły jednolitej całości.

S. Frankowski

ROZPORZĄDZENIE O ZAKAZACH PRZYWOZU. —

W związku z wejściem w życie nowego prawa celnego (rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 12/X 1934 r.) powstała potrzeba wydania w oparciu o to prawo nowego rozporządzenia, dotyczącego zakazu przywozu niektórych towarów do polskiego obszaru celnego. Odpowiednie rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 12/X 1934 r. zostało ogłoszone w „Dz. Ust. R. P.” Nr. 96, poz. 871, przyczem nie wnosi ono żadnych istotnych zmian do istniejącego obecnie stanu rzeczy w zakresie reglamentacji przywozu, opartej o zakazy.

ZNIŻKI CELNE. — Wobec uchylecia mocy obowiązującej ustawy z dn. 31/VII 1924 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 80, poz. 777) oraz wejścia w życie w dn. 30/X 1934 r. rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. o prawie celnem („Dz. Ust. R. P.” Nr. 84, poz. 610), które stanowi odład podstawę prawną do wydawania rozporządzeń o zniżkach celnych, zaszła konieczność ogłoszenia — na miejsce wygasających z dniem 29/X r. b. rozporządzeń o ulgach — nowych rozporządzeń o zniżkach celnych.

Opublikowane w „Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 875 rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych, o zniżkach celnych, przewiduje w zasadzie dalsze stosowanie w okresie 30/X 1934 r. ÷ 30/IV 1935 r. zniżek celnych do maszyn, aparatów, półfabrykatów i innych towarów, wymienionych w rozporządzeniu z dn. 30/IV 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 36, poz. 333), w porównaniu z którym nowo ogłoszone rozporządzenie wprowadza następujące zmiany:

Skreślono zniżkę celną na skóry baranie do przerobu fabrycznego (pozycja t. c. 503 p. 1 i poz. 508 p. 1a), ponieważ produkcja pasków do kapeluszy, do której wymienione skóry miały służyć, nie została uruchomiona i zniżki te nie były stosowane.

Wprowadzono cła zniżone na kalendarze książkowe z działem literackim w języku słowackim oraz na niektóre niewyrabiane w kraju półfabrykaty, sprowadzane do celów przemysłowych w następującej wysokości cła normalnego, autonomicznego: szpat ciężki mielony do wyrobu litoponu — 20%, estry kwasu malonowego płynne i mocznik — do produkcji związków barbiturowych — 30%, łupek bitumiczny w kawałkach, palony (skoksowany), czarny — do wyrobu farb ziemnych — 25%, skóry baranie surowe odwołione — 50%, regenerat gumowy — 12%, kalendarze książkowe z działem literackim w języku słowackim — bez cła i kalibry gwintowane, sprowadzane przez fabryki rur — 10%.

Zniżki celne na skóry baranie surowe odwołione, regenerat gumowy i kalendarze książkowe z działem literackim w języku słowackim są automatyczne, zastosowanie zaś każdorazowe zniżki do pozostałych towarów uzależniono od uzyskania pozwolenia Ministra Skarbu.

Za wprowadzeniem zniżek celnych na wymienione wyżej towary przemawiały następujące względy:

Fabryki krajowe nie są w stanie dostarczać obecnie szpatu ciężkiego bardzo cienko mielonego, jaki jest niezbędny do produkcji litoponu, będącego artykułem eksportowym.

Używane do produkcji związków barbiturowych, mających poważne zastosowanie w lecznictwie, estry kwasu malonowego płynne oraz mocznik nie są wyrabiane w kraju. Opłaty celne, pobierane przy przywozie wymienionych półfabrykatów w ilości, odpowiedniej dla wyrobu 1 kg produktu gotowego, są 3 razy wyższe od opłat celnych, pobieranych przy przywozie 1 kg związków barbiturowych, przyczem ochrona celna tych związków jest nieznaczna, nie przekracza bowiem 5% ich wartości. Zniżki celne umożliwią krajowemu przemysłowi obniżenie cen związków barbiturowych oraz wpłyną na wzrost zdolności konkurencyjnej produktu krajowego w stosunku do zagranicznego.

Stawka celna na niewyrabiany w kraju łupek bitumiczny w kawałkach palony (skoksowany), czarny, używany do produkcji farb ziemnych, została w obecnej taryfie celnej podwyższona z 60 od 100 kg (poz. 66 p. 2 taryfy celnej, obowiązującej od dn. 11/X 1933 r.) do 800 od 100 kg i równa jest stawce na produkt gotowy, jak: umbry i farby kasel-

skie. W cenie farby cło wynosi 9 ÷ 45% w zależności od za wartości łupku w farbách ziemnych. Obciążenie celne łupku wynosi ok. 82% ad valorem.

Podstawowym surowcem do wyrobu skór futrówkowych, służących za podszewkę do obuwia, są skóry baranie suche bez wełny, improwane do kraju z Francji. Surowiec ten, jako pośredniego gatunku, a więc bardzo tani, gdyż główny produkt, t. j. wełna, został z niego zdjęty, szczególnie nadaje się do wyrobu tanich skór futrówkowych w przeciwieństwie do skór baranych krajowych, gatunkowo wyższych, które używane są do wyrobu szlachetniejszych gatunków skór wierzchnich i są z tego powodu znacznie droższe. Skóry surowe baranie bez wełny były do dn. 11/X 1933 r. wolne od cła.

Zwyżka cen światowych kauczuku, jaka była wynikiem zawartego porozumienia między producentami tego surowca, wywołała zainteresowanie ze strony przetwórczych fabryk gumowych regeneratem gumowym, jako surowcem zastępczym kauczuku. W kraju produkcja regeneratu prowadzona jest w minimalnym zakresie, ponieważ wobec słabego stanu motoryzacji brak jest surowca do tej produkcji w formie zużytych opon i detek; w związku z powyższym staje się zbędna wysoka ochrona celna produkcji regeneratu, jak również różniczkowanie stawek celnych na kauczuk surowy i regenerat gumowy. Stawki te obecnie są następujące: dla kauczuku surowego w płytach, płytkach i arkuszach, sprowadzane przez porty polskiego obszaru celnego — 3, dla regeneratu gumowego cło zniżone konwencyjne wynosi 10 od 100 kg. Zniżone cło na regenerat gumowy ustanowione zostało w wysokości, równej cłu na kauczuk surowy w płytach, płytkach i arkuszach — na okres przejściowy do czasu rozwinięcia się produkcji regeneratu gumowego w kraju.

Zwolnienie od cła kalendarzy książkowych z działem literackim w języku słowackim ma z punktu widzenia wpływów z cłem minimalne znaczenie, natomiast umożliwi ludności słowackiej, zamieszkałej w Polsce, korzystanie z analogicznych udogodnień, jakie posiada ludność czeska, dla której przywóz bez cła kalendarzy w języku czeskim gwarantuje umowa handlowa polsko-czechosłowacka.

Produkcja rur, przeznaczonych na eksport, podlega ścisłym normom, ustanowionym w porozumieniu między krajami, wchodzącymi w skład międzynarodowej umowy kartelowej. Jednym z głównych warunków odbioru jest możliwość wymiany, względnie zastąpienia rur niezależnie od kraju ich produkcji, co wymaga, oczywiście, dostosowania produkcji rur polskich do międzynarodowych standardów. Konieczność skrupulatnego przestrzegania przez Polskę tych norm jest ponadto podyktowana okolicznością, że wytwórczość polska nastawiona jest w pierwszym rzędzie na zbyt zagraniczny. Dla przestrzegania owych norm niezbędne są specjalne przyrządy, m. in. kalibry gwintowe, których Polska nie produkuje, sprowadzając je z zagranicy. Obecne cło na kalibry gwintowe wynosi 2500 od 100 kg, podczas gdy obowiązująca do dn. 11/X 1933 r. taryfa celna przewidywała dla kalibrów o wadze 10 ÷ 50 kg stawkę w wysokości 162/50.

Rozszerzono zniżkę celną na chlorek cynowy. Podczas procesu obciążania jedwabiu naturalnego tylko niewielka ilość chlorku cynowego osadza się na jedwabiu i znacznie zaś większa część jego hydralizuje się z wodą i zamienia się na wodorotlenek cyny, który wysyłany jest spowrotem zagranicę w celu regeneracji na chlorek cynowy. Ponieważ zastosowanie przepisów o obrocie uszlachetniającym nie może mieć miejsca ze względu na niemożliwość stwierdzenia identity towaru, z drugiej zaś strony ponieważ obecne opłaty celne, pobierane przy przywozie chlorku cynowego, w dość dużym stopniu wpływają na wzrost kosztów uszlachetniania (obciążenia) jedwabiu naturalnego, postanowiono ustanowić dalej idącą niż dotychczas 95% ową zniżkę celną na chlorek cynowy, sprowadzany do celów przemysłowych.

Ponadto rozszerzono zniżkę celną, przewidzianą dla elektrod z masy grafitowej, w tym kierunku, aby mogły z niej korzystać również części tych elektrod, np. t. zw. „niple”, t. j. kawałki grafitu nagwintowane, które służą do przedłużania elektrod w piecach łukowych elektrycznych do wyrobu stali.

Termin ważności pozwoleń Ministra Skarbu na ulgową odprawę celną, wydanych na podstawie rozporządzenia z dn. 30/IV 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 36, poz. 333), przedłużony został do dn. 30/IV 1935 r. włącznie. W § 3 omawianego rozporządzenia szczegółowo określono warunki uzyskania zwrotu różnicy należności między cłem normalnym a zniżonym w wypadku oceny towaru bez zastosowania zniżek celnych.

Ogłoszone w „Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 876 rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r. w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych

o zniżkach celnych jest przedłużeniem rozporządzenia o ulgach celnych z dn. 31/III 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 31, poz. 283).

W liście towarów, korzystających ze zniżek celnych (tkaniny, oprócz osobno wymienionych, z jedwabiu sztcznego; jednolub wielobarwne o szerokości najwyższej 58 cm, zaopatrzone w brzegi o splecie taftowym szerokości nie mniejszej niż 5 mm, przeznaczone do wyrobu parasoli i parasolek, części maszyn młynarskich, przyrządy elektryczne zapłonowe i oświetleniowe do samochodów, elektryczne wycieraczki szyb, sygnały elektryczne, kierunkowskazy elektryczne do samochodów oraz aparatury elektryczne rozrusznikowe), jak również w wysokości zniżonych stawek celnych — żadne zmiany nie zostały przeprowadzone.

Na mocy omawianego rozporządzenia, które obowiązuje do odwołania, termin ważności pozwoleń na ulgową oprawę celną, wydanych na podstawie rozporządzenia z dn. 31/III 1934 r., został przedłużony do dn. 31/XII 1934 r. włącznie.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Roln. o zniżce celnej na jądra pestek egzotycznej odmiany moreli, t. zw. „ghejsi” („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96, poz. 877) przedłuża analogiczne rozporządzenie z dn. 28/VIII 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 83, poz. 758), którego termin ważności upłynął z dniem 29/X r. b. Termin ważności pozwoleń na ulgową odprawę celną, wydanych na podstawie poprzednio obowiązującego rozporządzenia, przedłużony został do dn. 31/XII 1934 r.

Zniżka celna na „ghejsi” ma na celu zwiększenie naszego wywozu do Persji, który wobec istniejącego tam monopolu handlu zagranicznego może być uskuteczony tylko na zasadzie kompensaty.

Z wejściem w życie w dn. 30/X r. b. rozporządzenia Prezydenta, Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. o prawie celnym wygąsto również rozporządzenie z dn. 11/X 1933 r. o ulgach celnych na owoce południowe, towary kolonialne i oleje roślinne („Dz. Ust. R. P.” Nr. 78, poz. 556), które stanowiło podstawę dla obrotu kompensacyjnego z zagranicą. Ponieważ względy gospodarcze i względy na aktywizację bilansu handlowego przemawiają nadal za utrzymaniem podstaw prawnych dla obrotu kompensacyjnego, przeto

wydane zostało nowe rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z dn. 25/X 1934 r. o zniżkach celnych na owoce południowe, towary kolonialne i oleje roślinne.

Rozporządzenie to, ogłoszone w „Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 878, różni się od powołanego wyżej rozporządzenia z dn. 11/X 1933 r. tem, że zamiast procentowych zniżek celnych ustala cła zniżone, obliczone na podstawie obowiązujących dotychczas procentowych ulg celnych z nieznacznym zaokrągleniem tych stawek wzwyż. Znaczniejszej podwyżce uległo tylko cło na herbatę ze względów fiskalnych. Ponadto rozporządzenie wprowadza nowy § 3, który daje podstawę prawną Ministrowi Skarbu do dodatkowego zastosowania zniżek celnych do towarów, które mogłyby z nich korzystać, lecz które zostały ocłone za cłem normalnem.

Termin ważności pozwoleń Ministra Skarbu, wydanych na podstawie rozporządzenia z dn. 11/X 1933 r. i ważnych do dn. 29/X 1934 r., przedłużony został do dn. 31/XII 1934 r., przy czem ustalono, iż cła zniżone do towarów, odprawianych na podstawie wymienionych pozwoleń, stosowane będą w wysokości, przewidzianej w nowem rozporządzeniu.

Rozporządzenie obowiązuje do dn. 31/III 1935 r.

A. Z.

ULGI CELNE NA ŚLEDZIE. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 93/1934, poz. 838 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministrów Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych z dn. 20/X 1934 r. o ulgach celnych na śledzie.

Rozporządzenie to ustanowiło na okres 25/X ÷ 29/X 1934 r. włącznie następujące ulgowe stawki celne: na śledzie żywe, świeże niezwywe (mrożone, śnięte) — z 1 od 100 kg i na śledzie solone w beczkach — z 16 od $\frac{1}{1}$ beczki. Ulgi te uzależnione są od przywozu wymienionych śledzi przez porty polskiego obszaru celnego.

Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 879), wydanem w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych termin obowiązywania powyższych ulgowych stawek celnych przedłużony został na okres 30/X ÷ 31/XII 1934 r.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJA MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

EWOLUCJA ZNIŻKOWA TARYF KOLEJOWYCH. —

W gospodarczym programie Rządu dużą uwagę poświęcono sprawom przystosowania taryf towarowych kolei do obecnych warunków gospodarczych i użycia ich jako instrumentu w akcji rządowej obniżania cen artykułów.

W swej mowie sierpniowej Pan Prezes Rady Ministrów podkreślił ważne posunięcia, dokonane w zakresie taryf w myśl właśnie tej polityki. Od tego czasu doszły dalsze ustępstwa, a z Nowym Rokiem nastąpi nowa rewizja układu taryf.

Wszystko to jest kontynuowaniem polityki taryfowej, prowadzonej przez Zarząd Kolei Polskich konsekwentnie od lat, i to krok w krok za ewolucją sytuacji gospodarczej. Uznanie dla takiej polityki, pozbawionej wszelkiego egoizmu i szablonowości, polityki, wrażliwej na każde ważniejsze wydarzenie w życiu gospodarczym i działającej zawsze jako jeden z pierwszych środków ratunku i torowania nowych dróg ekspansji — znajdujemy zarówno w sprawozdaniach organizacji gospodarczych, czyli klientów kolejowej, jak i w sprawozdaniach rządowych i podręcznikach gospodarczych.

Kto nie zna żmudnych prac i badań, prowadzonych przez referaty taryfowe oraz w komisjach ministerjalnych, prac, których celem jest jaknajgłębsze wniknięcie w sytuację poszczególnych branż i warsztatów oraz możliwe dalekoidące jej uwzględnianie, kto nie wie, że aparatura taryfowa służy do codziennego, przystosowanego do potrzeb chwili wykonywania polityki gospodarczej czterech resortów gospodarczych, kto nie zna olbrzymiej i szybkiej ewolucji taryf i ich układu, jaką przechodzą one nie tylko w ciągu jednego roku, ale niekiedy nawet tylko kwartału czy miesiąca — ten nie może wydawać właściwie sądu o wartości i znaczeniu taryf dla bieżącej gospodarki narodowej.

Powtarzane wciąż w prasie opinie o „zacołaniu”, o „sztywności” są zgola stronnicze. Jeżeli dla poparcia takiego nastawienia podaje się przykłady, to dotyczą one najczęściej lokalnych relacji albo ciasnych interesów pewnych branż, nie dotycząc większości przypadków. Niekiedy znów operuje się paradoksami, dowodząc, iż taryfa o jakiś procent zdrożała... bo nie staniała tak samo, jak zboże, słoma, ziemniaki, których kolej zresztą nie kupuje.

Na dowód, że taryfa jest rzekomo „dzieckiem dobrych czasów” przytacza się liczby, specjalnie dobrane z morza różnych możliwości, i popiera się je sensacyjnym odkryciem, że niekiedy cena towaru obciążona jest w 20 ÷ 50% kosztem przewozu kolejowego, co stanowi „bolączkę”, z którą należy się copędzej uporać. Innymi słowy, zarzuca się sztabowi taryfowemu, złożonemu z przedstawicieli czterech Ministerstw, pięcioletnią obojętność i bierność, a konstrukcji taryfowej nieuzasadnione nadmierne obciążanie gospodarstwa, które musi być ukrócone przez jakąś generalną obniżkę wszystkich stawek o $\frac{1}{8}$ czy połowę lub uzależnienie ich od cen giełdy towarowej.

Równocześnie wysuwa się sprawę konkurencji samochodów i koni.

Obowiązująca taryfa ujrzała wprawdzie światło dzienne jako „dziecko” okresu ożywienia, bo w roku 1929, ale od tego czasu zmieniła się tak bardzo, że jest zupełnie inną „istotą”. Wszystkie prawie jej komórki przybrały nową postać, zachowując za ledwie schemat podziału. Przeszło $\frac{1}{5}$ opłat uległo radykalnej obniżce, przyczem w stosunku do niektórych artykułów opłaty ulegały obniżce nawet po kilka i kilkanaście razy, ogół zaś artykułów ma zniżone opłaty w granicach 20 ÷ 40%. Szereg surowców uzyskał daleko większe ustępstwa, sięgające łącznie z eksportem do 60% stawek pierwotnych taryfy.

Nikt zaś szybciej, bardziej planowo, bardziej wyczerpująco i bardziej całkowicie nie prowadził polityki „przystosowania się do rzeczywistości” jak kolej w zakresie taryf towarowych, i to zanim hasło to stało się w innych dziedzinach hasłem polityki ogólnej.

Są, oczywiście, pewne granice możliwości dla kolei, bo jednak kolej nie czerpie środków z niczego innego jak tylko z wpływów przewozowych i musi być przytem bezwzględnie samowystarczalna. Wszelkie zniżki mogą płynąć tylko z dwóch źródeł: 1) z oszczędności, lub 2) z wzmocnienia przewozów.

Oszczędności kolejowe i redukcje wyraziły się w obniżeniu wydatków blisko o 40% w porównaniu z okresem przed 5 laty. Nie wszystkie te oszczędności mogą być na stałe zachowane, gdyż niestety niektóre z nich dokonują się kosztem zaniechania renowacji planowych, grożą zatem osłabieniem jakości i pewności świadczeń. Każdy dzień pracy wydziałów finansowych kolei jest nieustannym usiłowaniem uzyskania nowych oszczędności i łatania zjawiających się co chwila dziur.

Redukcje nie mogą być nieograniczone, bo kolej ani na chwilę nie może zawiesić swej działalności, choćby na małym odcinku, i musi liczyć się z bezpieczeństwem, postępem jakości świadczeń i potrzebą pewnych inwestycji i także z polityką socjalną, która wyklucza dalsze zwalnianie personelu.

Co do drugiego sposobu uzyskania wpływów — ze wzrostu przewozów — to tu też należy zerwać z nadmiernym optymizmem, który każe się spodziewać olbrzymich wzrostów przewozów w związku ze zniżkami. Kolej udzielała już bardzo rozmaitych zniżek, których rozpiętość w ruchu towarowym wynosiła 25 ÷ 60%. Przy zniżce 25% trzeba wzrostu przewozu o 33%, żeby zniżka się opłacała, a w praktyce jeszcze więcej, bo przecież i wydatki rosną. Przy zniżce o 60% potrzeba dla opłacenia się zniżki otrzymać wzrost przewozu o 150%! Jest to możliwe tylko w wyjątkowych wypadkach, np. w tranzycie, przy powstawaniu zupełnie nowej produkcji i t. p. Natomiast nie można w żadnym razie przypuszczać, iż t. zw. linearna obniżka wszystkich stawek o 40% mogłaby się kiedykolwiek wypełni opłacić. Trzebaby bowiem wzrostu przewozów blisko o 70%, żeby taki eksperyment wogóle się udał.

Inne słowa, musiałyby wrócić koniunkturę gospodarcze lepsze niż sprzed 5 lat. Czyż rzeczywiście obarczać wolno kolej aż tak wielką odpowiedzialnością? Czyż można się dziwić, że przewozy kolei musiały spaść równoległe ze spadkiem obrotów gospodarczych? I czy koniunktura w zakresie transportów mogłaby być sztucznie przywrócona przez radykalne zniżki, wywołując aż tak znaczną zmianę koniunktur produkcyjnych?

Doświadczenia praktyczne wskazują na coś zupełnie innego. Kolej dokonała zwłaszcza w ostatnim roku poważnych ustępstw. Efektem ich jest, niewątpliwie, wzrost przewozu, blisko o 10% — z równoczesnym spadkiem wpływów o 15%, a przy wzroście wydatków. Również w poszczególnych przypadkach przyznania ulg dladanego towaru nie uzyskano prawie nigdy pełnej opłacalności zniżki.

Opłacalność zniżki musi być uzyskana przedewszystkiem z dalszych oszczędności. Stąd wynika konieczność stosowania zniżek z wielką ostrożnością i w uzależnieniu od ważności, pilności i możliwej skuteczności danej potrzeby gospodarczej. Mogą one być udzielane jedynie ewolucyjnie, jak ewolucyjnie postępuje akcja oszczędnościowa.

Zniżkami obejmowane mogą być przedewszystkiem tylko towary o zasadniczym znaczeniu dla życia gospodarczego i które opłacają stosunkowo duże przewoźne, będąc same bardzo tanie. Stąd pochodzą względne przesunięcia ciężaru kosztów ogólnych transportu z towarów, zasadniczych dla gospodarstwa, na towary cenne, stąd większe zniżki dla tych pierwszych, zwłaszcza iż do nich tylko odnosi się akcja rządowa obniżki cen, przy której kolej odegrać ma rolę szczególnie ważną i już ją zresztą w szeregu przypadków odegrała (nafta, materiały budowlane, nawozy).

Jeżeli dla całego szeregu artykułów ceny spadły znacznie więcej niż stawki taryfy przewozowej — jest to koniecznym wynikiem czy nadprodukcji, czy zubożenia społeczeństwa, przecież jednak nie może być miarodajne dla kosztu gospodarki kolejowej w takim samym stopniu. Kolej nie kupuje szczególnie obniżonych w cenie zboża, ziemniaków i sromy, a płaci drogo za węgiel, żelazo, oraz opłaca pensje i ubezpieczenia, emerytury i różne zamówienia według cen stosunkowo wysokich. Obok tego obciążona jest muóstwem coraz to bardziej narastających serwitutów finansowych i socjalnych, które musi akuratnie opłacać, nie mając prawa do przerzucenia troski o to na Państwo, jak to czynią czasem prywatne przedsiębiorstwa, i zobowiązana jest do zachowania równowagi finansowej.

Naruszenie tej równowagi jest zupełnie niedopuszczalne z punktu widzenia polityki finansowej Państwa. Z drugiej znowu strony zaniechanie rozbudowy technicznej wyklucza postęp kolei, zaniechanie renowacji grozi niszczeniem aparatury kolejowej i byłoby stratą jeszcze większą dla ogółu niż rzekomy wyzysk taryfowy.

Z powyższych przesłanek bynajmniej nie należy wysnuć wniosku, iż kolej nic więcej nie może już uczynić w zakresie swych taryf na rzecz gospodarki. Obalają one jedynie fałszywe twierdzenia o nieuwzględnieniu dotychczas przez kolej sytuacji gospodarstwa, o rzekomej tamowaniu poprawy koniunktury, a z drugiej strony — wykazują nierealność i niecelowość pomysłów generalnych obniżek, oderwanych od podstaw kalkulacyjnych i możliwości finansowych. Zniżki na poszczególne artykuły, na pewne transporty, a nawet pewne nieco ogólniejsze zniżki na dalsze odległości czy niektóre klasy — są możliwe, jeżeli straty z nich dadzą się pokryć z pewnych dalszych jeszcze oszczędności i jeżeli związane one będą z celami polityki rządowej, zmierzającej do rewizji cen produkcji danego towaru.

Pragniemy jeszcze zwrócić uwagę na tak często nadużywany argument konkurencyjny przewozów kołowych i samochodowych. Że przewozy towarowe końmi rozwinęły się — to prawda, że pobiły one czasem konkurencję samochodową — to też prawda. Ale tu trzeba zwrócić uwagę na istotny powód wzrostu przewozów kołowych. Tym powodem jest bieda wsi oraz walka chłopca wszelkimi środkami o byt. Chłop, jadący dzisiaj za 5 cały dzień, gotów jest pojechać i za 3, i niema takich taryf konkurencyjnych, których zastosowanie mogłoby się kolei opłacić, a jakieś zupełnie radykalne ogólne zniżki, udzielone w walce z przewozami kołowymi, przyniosłyby kolei znacznie większe straty niż sama konkurencja koni.

Konkurencja ciężarówek samochodowych jest kwestją, niezwiązaną najczęściej z zagadnieniem taryfowym, o czym kolej mogła się przekonać, stosując lokalną politykę zniżek bojowych. Jedyną drogą przeciwdziałania takiej konkurencji (zresztą z punktu widzenia ogólnej polityki komunikacyjnej niezawsze niepożytecznej) jest wejście kolei również na szlaki drogowe i zorganizowanie regularnych przewozów samochodowych i dowozu i akwizycji zapomocą ciężarówek, przy ew. wyzyskaniu w tym celu związanych umownie ekspedytorów. Do jakiegoś rozwiązania w tym kierunku dojść niebawem musi.

Nakoniec wyjaśnienia co do kwestji obciążenia ceny towaru kosztami przewozu. Niema najmniejszej sensacji w tem, iż niektóre towary warte są na stacji nadania nawet kilkakrotnie mniej od ceny przewozu, a zatem na stacji przeznaczenia w cenie rynkowej koszt przewozu wynosi nawet 90% i więcej. Tak było zawsze i tak być musi. Gdyby kolej miała brać od każdego towaru tylko pewien procent jego wartości, wtedy opłaciłoby się kamienie wozic z Polski do Paryża, a być może kartofle francuskie do Warszawy. Fracht kolejowy zależy jednak od kosztów kolejowych, a chociaż fracht często dla niektórych produktów obliczony jest poniżej tych kosztów (a zatem z konieczności dla innych produktów powyżej kosztów), to przecież zbyt daleko od tej wytycznej kalkulacyjnej odbiegać nie może

Stawki taryf najdroższych wynoszą 7 razy tyle co najtańszych. W ten sposób kolej z towarów drogich ściąga więcej, aby móc mniej brać z tanich. Jest to rozpiętość duża i powiększanie jej byłoby niemożliwe, a nawet groźne dla kolei, jako nienaturalne odchylenie od realnych kosztów, mogące spowodować zbyt silną ucieczkę cennych towarów na środki konkurencyjne. Pomimo tego zróżniczkowania taryf towary tanie placą czasem stosunkowo do swej wartości przewoźne znaczne, chociaż jest ono obliczone w/g najtańszych klas.

Nie może być jednak — powtarzamy — mowy o jakiegokolwiek sensacyjności tego faktu. Np. kamień wogóle nie jest wart przed

przewozem, a wiele innych towarów jest warte bardzo niewiele, i dopiero właśnie dzięki możliwości przewozu koleją otrzymują pewną wartość handlową. Kolej daje takim towarom cenę przewozu stokroć niższą niż towarom cennym, jeśli mimo to jest to cena w stosunku do minimalnej wartości towaru stosunkowo wysoka, to na to niema już żadnej rady. Ustalając np., iż cena przewozu w „nosić” ma zawsze conajwyżej 20% czy 10% ceny towaru — trzeba by wozić np. ziemniaki z Sandomierza do Wilna licząc po zł 45 za wagon 15-tonnowy, czyli o zł 180 poniżej kosztu własnego, wynoszącego w tym wypadku zł 225. Taka polityka taryfowa jest niemożliwością.

U.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RYNEK FRACHTOWY. — Sytuacja rynków frachtowych w tygodniu sprawozdawczym była naogół bardzo niekorzystna dla armatorów, zapotrzebowanie tonnażu słabe, stawki — mniej lub więcej nominalne.

Na rynku La Platy zafrachtowano ogółem 11 statków o łącznym tonnażu 79 900 t. Pod załadunki natychmiastowe z Rosario do Anglii, Antwerpii lub Rotterdamu płacono sh 15/-, a na listopad i grudzień sh 15/9. Z Bahía Blanca frachtowano owoce do morza Śródziemnego po sh 15/6, do Antwerpii lub Rotterdamu po sh 13/-, przy obu portach wyładowania sh 13/6 na listopad, a na drugą połowę grudnia po sh 15/6.

Z portów północno-amerykańskich szły głównie ładunki złomu i szyn do Japonii oraz do zachodnich Włoch, Gdyni, Rumunii etc. Z portów północnego Pacyfiku frachtowano tonaż pod drzewo i drobnicę do portów Dalekiego Wschodu i Australii. Natomiast w wywozie zboża ruch był minimalny. Również ograniczona była ilość kontraktów w wywozie cukru z Kuby po stawce proponowanej sh 13/6 na listopad, sh 13/9 na grudzień do portów Anglii i Kontynentu.

Na rynkach Dalekiego Wschodu zainteresowanie tonnażem było słabe, jedynie w wywozie ryżu zakontraktowano szereg statków z Sajgonu do portów francuskich po sh 27/3 ÷ 26/- zależnie od pozycji i portu wyładowania. Z portu Dalny zafrachtowano jeden duży statek na grudzień dla Kontynentu po sh 24/- oraz szereg ładunków na statki regularne po sh 25/6 na listopad.

Na rynkach australijskich notowano mocną tendencję. Z zachodnich portów płacono sh 26/6 na listopad ÷ grudzień, z południowych zaś portów sh 27/6 na listopad do morza Śródziemnego, Anglii i Kontynentu.

W wywozie zboża z portów rumuńskich panował zastój wobec kompensacyjnych i walutowych zarządzeń Rządu rumuńskiego. Z portów południowych Z. S. R. R. zafrachtowano jeden tylko statek pod zboże po sh 10/3 do rejonu Antwerpja/Hamburg, natomiast kontraktowano tonaż pod węgiel z Marjupola do Stanów Zjedn. po sh 11/3, z Mikołajowa lub Teodozji po sh 11/1½, do portów: Bordeaux, Rouen lub Antwerpja po sh 10/-, do rejonu Boulogne/Rotterdam po sh 10/6.

POCZTA I TELEGRAF

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

PROTESTOWANIE WEKSLI PRZEZ POCZTĘ. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 92 z dn. 25/X ukazało się rozporządzenie Ministra Poczty i Telegrafów z dn. 1/X r. b., które weszło w życie z dniem 1/XI r. b., które dotyczy przyjmowania do zaprotestowania weksli płatnych w siedzibach miejscowych urzędów pocztowych. Weksle te przyjmowane będą do zaprotestowania przez urzędy i agencje pocztowo-telegraficzne w stanie otwartym bez potrzeby nadawania ich w listach zleceniowych. Weksle, przeznaczone do protestu, bez względu na ich ilość powinny być nadawane zapomocą pocztowej książki nadawczej lub arkusza nadawczego, przyczem do każdego weksłu musi być dołączony wykaz zleceniowy bez przekazu.

Koszty inkasa (opłata manipulacyjna) weksłu może, według życzenia nadawcy, uskutecznić sam nadawca lub dłużnik. W wypadku pierwszym — od kwoty, zainkasowanej od dłużnika, urząd pocztowy potrąca nadawcy przy wypłacie taryfową opłatę manipulacyjną, w wypadku drugim — dłużnik wpłaca opłatę manipulacyjną, którą zatrzymuje urząd pocztowy. W razie nieuiszczenia przez dłużnika, mimo zlecenia nadawcy, opłaty manipulacyjnej, opłatę tę uskutecznia nadawca.

W wypadku niezainkasowania weksłu jest on protestowany zgodnie z przepisami prawa wekslowego i zwracany nadawcy za pokwitowaniem i po opłaceniu kosztów protestu. Według nowej taryfy pocztowej za inkaso weksłu w miejscowym okręgu doręczeń pobiera się opłatę gr 50.

ZNIESIENIE KARTEK ZLECENIOWYCH. — Rozporządzeniem Ministra Poczty i Telegrafów z dn. 13/X r. b. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 92/1934, poz. 828) wprowadzono do ordynacji pocztowej szereg postanowień, mających znaczenie zasadnicze:

1) Zniesione więc zostały kartki zleceniowe, t. j. zlecenia, służące do inkasowania należności pieniężnych w kwocie zł 50 ÷ 1 tys. bez potrzeby dołączania dokumentów wierzytelnościowych. Obecnie więc na zlecenia pocztowe składają się: a) listy zleceniowe i b) zlecenia inkasowe, których granicę górną podwyższono do zł 2 tys. wobec dotychczasowej granicy zł 50.

Taryfa pocztowa z dn. 17/X r. b. („Dziennik Taryf Poczto-

wych, Teletechnicznych i Radjokomunikacyjnych” Nr. 11 z dn. 29/IX 1934 r.) określa należności za przesłanie i wykonanie wymienionych zleceń inkasowych w wysokości następującej: do zł 10 — gr 20, zł 10 ÷ 30 — gr 30, zł 30 ÷ 50 — 40, zł 50 ÷ 2 tys. — gr 55.

2) Ponadto rozporządzenie wprowadza miejscowe drobne zlecenia inkasowe w obrębie miejscowego okręgu doręczeń do kwoty zł 5 za opłatą gr 15.

3) Bardzo ważną inowacją jest wprowadzenie t. zw. jednorazowych pełnomocnictw, zapomocą których każdy klient może upoważnić pewną osobę do podjęcia w urzędzie pocztowym ściśle określonej przesyłki. W związku z tym odpada konieczność posiadania stałych pełnomocnictw, co niewątpliwie dla wielu klientów było zbyt kosztowne.

4) Rozporządzenie znosi opłatę składową od listów wartościowych, zatem obecnie opłata składowa pobierana będzie tylko od paczek.

ZWIĘKSZENIE WAGI PACZEK ŻYWNOŚCIOWYCH. — Rozporządzeniem Ministra Poczty i Telegrafów z dn. 13/X r. b. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 92/1934, poz. 829) zmienia częściowo rozporządzenie z dn. 14/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 62/1932, poz. 583) o paczkach żywnościowych, a mianowicie: górną granicę wagi paczki zwiększa z 10 kg do 20 kg oraz zwalnia paczki żywnościowe, adresowane „Poste restante” od pobierania opłaty dodatkowej za „poste restante”. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 25/X r. b.

ZNIESIENIE PACZEK TYTONIOWYCH. — Rozporządzeniem Ministra Poczty i Telegrafów z dn. 13/X r. b. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 92/1934, poz. 830) w sprawie uchylecia rozporządzenia Ministra Poczty i Telegrafów z dn. 2/V 1933 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 36, poz. 300) o paczkach tytoniowych, znosi wszystkie przepisy o paczkach tytoniowych, gdyż uprawnieni nie korzystali w wystarczającej mierze z możliwości, dawanych przez wymienione rozporządzenie.

P. B.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

Prawo upadłościowe wraz z przepisami wprowadzającymi — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 93/1934, poz.: 834 i 835).

Prawo o postępowaniu układowym — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 93/1934, poz. 836).

Przepisy o kosztach sądowych — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 93/1934, poz. 832).

Ulgi w spłacie długów posiadaczy gospodarstw wiejskich oraz rolniczych przedsiębiorstw i instytucji w bankach państwowych — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94/1934, poz. 839).

Ułatwienia dla instytucji kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94/1934, poz. 840).

Konwersja i uporządkowanie długów rolniczych — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94/1934, poz. 841).

Obniżenie zadłużenia gospodarstw rolnych z tytułu należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94/1934, poz. 842).

Wynagrodzenie za nieruchomości ziemskie, przymusowo wykupywane na podstawie ustawy o wykonaniu reformy rolnej lub przejęte na podstawie ustawy o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzplitej — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94/1934, poz. 843).

Zmiany w rozporządzeniu o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych w stosunku do wierzytelności z pożyczek, udzielonych przez b. rosyjskie banki ziemskie oraz b. rosyjskie towarzystwa kredytowe miejskie, których zarządy miały siedzibę prawną poza granicami Państwa Polskiego — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94/1934, poz. 844).

Zmiany w rozporządzeniu o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94/1934, poz. 845).

Poprawa gospodarki i finansów związków samorządowych — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94/1934, poz. 846).

Związek Rewizyjny Samorządu Terytorjalnego — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94/1934, poz. 847).

Własność lokali — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94/1934, poz. 848).

Połączenie Funduszu Bezrobocia z Funduszem Pracy — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94/1934, poz. 849).

Prawo o sądach pracy — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 95/1934, poz. 854).

Zmiany ustawy o ubezpieczeniu społecznem — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 95/1934, poz. 855).

Rzeczowe świadczenia wojenne — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 95/1934, poz. 859).

Komunalne kasy oszczędności — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 95/1934, poz. 860).

Zmiany przepisów o monopolu spirytusowym i o sprzedaży napojów alkoholowych — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 863).

Pośrednictwo ubezpieczeniowe — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 864).

Przerachowanie niektórych należności w byłych rosyjskich i ukraińskich oddziałach banków polskich — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 865).

Opodatkowanie spadków i darowizn na obszarze górnośląskiej części woj. śląskiego — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 866).

Zmiany ustawy w sprawie przyznania obligacjom Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego gwarancji skarbowej oraz uproszczonego ściągania należności — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 867).

Zmiany ustawy: o poborze 10³/₁₀₀-owego dodatku do niektórych podatków i opłat stemplowych oraz o kryzysowym dodatku do państwowego podatku dochodowego — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 868).

Zatwierdzenie niektórych umów polsko-gdańskich — rozporz. z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 870).

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW:

Zakaz przywozu niektórych towarów — rozporz. z dn. 12/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 871).

Zmiany taryfy celnej przywzowej — rozporz. z dn. 26/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 872).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Ulga celna na śledzie — rozporz. Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych z dn. 20/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 93/1934, poz. 838).

Osobne opłaty za wykonywanie czynności przez funkcjonariuszy celnych poza miejscem urzędowania i strzeżenie towarów — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 23/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 95/1934, poz. 862).

Ustanowienie taryfy celnej wywzowej i wyjaśnienia uzupełniające — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 23/X 1934 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 873 i 874).

Zniżki celne — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 875 i 876).

Zniżka celna na jadra pestek egzotycznej odmiany moreli t. zw. ghejsi — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 877).

Zniżka celna na owoce południowe, towary kolonialne i oleje roślinne — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 878).

Zniżka celna na śledzie — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 879).

Zwrot cła przy wywozie lnu i pakul lnianych — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 880).

Zwrot cła przy wywozie spirytusu etylowego — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 881).

Zwrot cła przy wywozie zbóż, produktów przemiału i siodu — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 882).

Zwrot cła przy wywozie niektórych towarów — rozp. Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 883).

Zwrot cła przy wywozie naturalnego masła krowiego — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Roln. i Reform Rolnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 884).

Ceny soli — rozp. Ministra Skarbu z dn. 20/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 97/1934, poz. 886).

Zmiany w rozporządzeniu o obrocie solą — rozp. Ministra Skarbu z dn. 20/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 97/1934, poz. 887).

Ograniczenia, dotyczące uprawiania handlu i przemysłu, wznoszenia budowli i zamieszkiwania na terenie wolnych obszarów celnych w portach morskich, oraz ograniczenia ruchu osobowego pomiędzy wolnymi obszarami celnymi a resztą polskiego obszaru celnego — rozporz. Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Spraw Wewnętrznych z dn. 25/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 97/1934, poz. 888).

Przepisy dla wolnych obszarów celnych w portach morskich — rozp. Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r., wyd. w poroz. z Ministrem Przemysłu i Handlu („Dz. Ust. R. P.” Nr. 97/1934, poz. 889).

Nadanie urzędowi celnemu w Gdyni niektórych uprawnień okręgowych władz celnych II instancji oraz częściowe wyłączenie tego urzędu spod właściwości Dyrekcji Ceł w Poznaniu — rozp. Ministra Skarbu z dn. 27/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 97/1934, poz. 890).

Postępowanie, związane z przyznawaniem zwrotów ceł przy wywozie zagranicę niektórych towarów — rozp. Ministra Skarbu z dn. 27/1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 97/1934, poz. 891).

Postępowanie, związane z przyznawaniem zwrotu cła przy wywozie spirytusu etylowego — rozp. Ministra Skarbu z dn. 29/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 97/1934 poz. 892).

Warunki udzielania pozwoleń na prawo przywozu towarów, objętych zakazami przywozu — rozp. Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 29/X 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 97/1934, poz. 893).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

19 listopada:

— „Zjedn. Zakł. Włók. K. Scheiblera i L. Grohmana”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w Łodzi, Targowa 65.

20 listopada:

— „T-wo Franc.-Włoskie Dąbrowskich Kopalń Węgla”, T-wo Akc. — o g. 15½ w Domu Inżynierów Cyw. Francji w Paryżu, Blanche 19.

— Belg. S. A. „Tow. Akc. Przem. i Hand. dawn. Przedsiębiorstw Emila Haeblera”, — o g. 15 w hotelu „Central” w Brukseli, Place de la Bourse 3.

— Cukrownia „Kruszwica”, S. A. — o g. 15 m. 45 w lok. S-ki w Kruszwicy.

— Pabjan. Fabr. Wyr. Bawełn. „Krusche i Ender”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w Pabjanicach, Zamkowa 3.

21 listopada:

— T-wo Akc. Fabr. Maszyn i Ociewn. Żelaza „A. Wiczorek” w Białymstoku — o g. 19 w lok. T-wa Kolejowa 12.

24 listopada:

— Cukrownia „Ciechanów”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Ordynacka 8 m. 6.

— „Kujawskie Zakł. Roln.-Przem.”, S. A. — o g. 15 w lok. S-ki w Wagańcu.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

DROGA DO GOSPODARCZEJ NIEZALEŻNOŚCI¹⁾

Gdy naukę, którą daje nam obecna sytuacja gospodarcza, porównamy z poglądami naszymi w roku 1926, kiedy to po raz pierwszy obchodziliśmy w Polsce Dzień Oszczędności, zobaczymy, że nie tylko zmieniły się warunki życia, zmieniliśmy się przede wszystkim my sami; o ileż trzeźwiej patrzymy na świat, o ileż mniej dajemy się porywać złudnej fantazji, odbierającej nam to, czym musi się kierować człowiek, chodzący po ziemi, a co się nazywa „nastawieniem na rzeczywistość”. Przestało nas już interesować pytanie, w którym kraju należy szukać źródeł kryzysu; godzimy się z faktem, że warunki życia nie wrócą narazie do dawnej świetności, zwłaszcza tam, gdzie świetność ta była pozorna. Współczesne pokolenie domaga się sprawiedliwego podziału dóbr, ale też żąda dla ich uzyskania równomiernego wysiłku od wszystkich. Ustalenie podstaw materialnych dla jednostki i rodziny — oto jest program społeczeństw, myślących ekonomicznie. Skoro zawiodły mrzonki — trzeba wrócić do twardej, lecz niewątpliwej prawdy: że każdy sam sobie musi budować. Czujemy jeszcze dotąd dotkliwe skutki przejścia z abnegacji czasu wojny w okres, który nam dawał złudzenie, iż papierowe reformy działają to, czego nie działał rozum pokoleń. Za jednym zamachem nie da się uszczęśliwić wszystkich wszystkim. Stawiając zamki na lodzie, zaniebano w naiwnej nieświadomości tej elementarnej zasady, że aby dom postawić — trzeba zbudować w pierw fundamenty, aby zbierać plony — trzeba w pierw uprawić i zasiać ziemię. Przeciw prawu temu

grzeszyły nie tylko państwa nowe, ale i państwa, najzasobniejsze w środki i tradycje gospodarcze. Dziś płacą one za to nie tylko unieruchomieniem fabryk, wytwarzających dawniej towary na wielkie rynki zbytu, lecz nawet przeciętny obywatel musi zmieniać swój budżet, bo przejrzał, jak źle się obliczył ze swymi możliwościami.

Kto silniejszy, ten łatwiej przetrzyma, a ten jest silniejszy kto, przestawszy dreptać w kółko dookoła popełnionych błędów, wziął się do walki z trudnościami. Odnosi się to zwłaszcza do narodów, które zbudowały swą państwowość na gruzach dawnych zaborów. Jednym ze sposobów walki z trudnościami jest rozluźnienie więzów, nadmiernie uzależniających państwo od gospodarki sąsiadów, i stworzenie możliwie własnych metod gospodarowania. Wyrazem tych dążeń jest program samowystarczalności, który, acz z wielu stron krytykowany, jest poniekąd warunkiem samoistności organizmu państwowego, a również środkiem zapobiegawczym przeciw wybujałym potrzebom, szukającym zaspokojenia poza granicami państwa. Samowystarczalność ma na celu przede wszystkim związane produkcję własnej z potrzebami własnego narodu. Czypotrzeby narodu są większe czy mniejsze, niech zaspakajają je fabryki własne, niech obsługuje je własny robotnik i własny kupiec. Jest to oczywiście możliwe tylko do pewnych granic, ale do granic tych jest jeszcze daleko, więc i perspektywa rozwoju własnej wytwórczości jest również wielka. Z dotychczasowych doświadczeń wiemy, że dzięki programowi samowystarczalności wiele z tych potrzeb, które były zaspakajane produktami, pochodzącymi z zagranicy, zaspakajanych jest towarami własnej produkcji. Z tego powodu bezrobocie jest

¹⁾ Przemówienie, wygłoszone przez radio w dn. 31 października r. b. przez Pana Prezesa Pocztowej Kasy Oszczędności Dr. Henryka Grubera z okazji Dnia Oszczędności.

mniejsze, a także zmniejsza się zadłużenie nasze zagranicą.

Metoda samowystarczalności, przeprowadzona konsekwentnie, może zapewne grozić pewnym schorzeniem starym instytucjom gospodarczym, które pracowały na eksport, a nie potrafiły przestawić się na rynek wewnętrzny. Z faktu, że produkcja państw młodych notuje poprawę, a przeciętna liczba rynku światowego pozostaje ujemna — wynika jasny dowód, że na metodzie samowystarczalności pewne narody tracą. Więc szuka się wszelkich możliwych sposobów, aby złu zaradzić. Jednym z takich sposobów jest tylekroć wysuwany projekt światowego porozumienia gospodarczego. Myśl to w zasadzie zdrowa i szlachetna. Piękny byłby to widok, gdyby delegaci państw zasiedli do wspólnego stołu i podzielili się chlebem miłości i zgody. Ale nauczyliśmy się trzeźwości. Dotychczasowe próby takiego porozumienia spełzły na niczem, gdyż zawsze ktoś na kimś chciał nadmiernie zarobić, a często za przesłankami między narodowej wymiany — kryły się cele, daleko wychodzące poza ramy stosunków ekonomicznych i godzące w interesy polityczne narodów. Więc powiedzmy sobie, że możliwy w zasadzie gospodarczy związek światowy paraliżowany jest narazie przez interesy indywidualne, wystrzeliwujące ponad interesy ogólne. Gdy w przyszłości przeszkoda ta będzie usunięta, otworzy się niechybnie nowa era dla gospodarki światowej, a z nią nowe pole dla działalności kapitałów, gromadzonych przez narody — kapitałów, które w swej masie noszą nazwę finansów. Finanse stanowiły do niedawna tło, na którym rozgrywała się najistotniejsza faza kryzysu. Od nich zaczęło się t. zw. załamanie zaufania, dziś one właśnie mogą zaufanie to odbudować. Skoro bowiem kontrola publiczna coraz wnikliwiej sięga w gospodarkę organizmów, dysponujących kapitałami społecznymi — finanse przechodzą do swej właściwej roli: stają się środkiem ożywczym dla funkcji gospodarczych państwa. Nie dyktują — lecz zasilają, nie rozstrajają — lecz harmonizują. Gdy doniedawna życie gospodarcze stało ślepo na usługach kapitału, dziś najoczywistszym warunkiem zdrowej polityki gospodarczej jest racjonalne używanie kapitału. Dzięki temu olbrzymie środki finansowe po wielu smutnych doświadczeniach, zespolone w potężną całość, idą przede wszystkim na cele, uzgodnione z interesami dobra publicznego. Finanse przeszły w swój konstruktywny okres i w ostatnich dwóch latach obserwujemy ich odrodzenie. Instytucje finansowe więcej niż kiedykolwiek rozumieją, że najwyższym obowiązkiem powiernika jest przezorne używanie powierzonych kapitałów, pełne ich bezpieczeństwo i twórczy wpływ na gospodarkę kraju. Tylko w takich warunkach można krzewić oszczędność. Jeszcze przed kilku laty tłumaczono społeczeństwu, co to jest ta oszczędność, dziś oszczędność jest podstawową cnotą każdego gospodarczo myślącego obywatela. Dzięki niej narastają systematycznie polskie kapitały i przy ich pomocy mogliśmy skutecznie przeciwstawić się trudnościom ostatnich lat. Zbrojni w doświadczenie stwarzamy w Polsce okres nowych pojęć gospodarczych, odbudowując polską kapitalizację.

Z roku na rok stan oszczędności wzrasta. Suma wkładów w instytucjach finansowych polskich, która w roku ubiegłym wynosiła zł 2 595 miljn., wynosi dziś zł 2 870 miljn., czyli o zł 275 miljn. więcej niż w roku ubiegłym. Kapitały te zużywane są na two-

żenie najdonioślejszych dzieł narodowych, wśród których przoduje Gdynia. Drogi i mosty, szkoły i budownictwo mieszkaniowe, regulacja rzek, meljoracje rolne, kredyt rolny i przemysłowy — to tylko kilka przykładów użycia kapitałów oszczędnościowych na cele dobra publicznego. Widzimy z tego, jakie znaczenie kapitały te mają dla naszego życia państwowego.

Dzień Oszczędności jest sposobnością dla oceny zaradności społeczeństwa polskiego. Jest on dniem, w którym z dumą możemy mówić o godności gospodarczej polskich obywateli. Zaufanie, jakie ogół żywi do instytucji oszczędnościowych, powierzając im swe mienie, opiera się przede wszystkim na zaufaniu do obiektywnych warunków, w których znajduje się kraj. Świadoma celu polityka państwowa, stabilizująca warunki ekonomiczne i dająca pewność jutra — ostrożna polityka finansowa, zapewniająca stałość waluty, dająca ochronę zarówno uczciwemu dłużnikowi, jak i godziwemu wierzycielowi — oto warunki, na których rozwijać się może i rozwija zaufanie.

Centralny Komitet Oszczędnościowy Rzeczypospolitej Polskiej, którego zadaniem jest krzewienie myśli o oszczędności, łączy się dziś z całym światem w poczuciu wiary w jutro, której to wiary krzewicielami są również kasy oszczędności. Chcemy podkreślić, że polskie kasy oszczędności mają pełną świadomość, iż gdy społeczeństwo powierza im swe kapitały, to nakazem moralnym dla wszystkich, którzy kapitałami temi zarządzają, jest ostrożność i skrupulatność w administrowaniu nimi. W takiej atmosferze uda się nam niechybnie utrwalić w umysłach społeczeństwa przekonanie, iż posiadanie kapitału, osiągniętego z własnej pracy, powinno być celem każdego obywatela Rzeczypospolitej.

PODATKI I OPŁATY

DANINY PUBLICZNE W PRAWIE UPADŁOŚCIOWYM I POSTĘPOWANIU UKŁADOWYM. — W „Dz. Ust. R. P.”

Nr. 93/1934, poz. 834-836 ogłoszone zostały rozporządzenia Prezydenta Rzplitej, normujące prawo upadłościowe oraz prawo o postępowaniu układowym. Wśród licznych przepisów tych rozporządzeń zasługują na uwagę przepisy, regulujące sprawy skarbowe, ściślej mówiąc — sprawy podatkowe, pod kątem odpowiedzialności masy upadłości za zaległe daniny publiczne oraz wpływu otwarcia postępowania układowego na te daniny.

Sprawę zaspokojenia zaległych danin publicznych z masy upadłości reguluje art. 203 § 1 w punktach: 4, 7 i 9 prawa upadłościowego. Przepis ten ustanawia następującą kolejność zaspokojenia tych danin:

a) na pierwszym miejscu stawia jako uprzywilejowane podatki i inne daniny publiczne, połączone z zarządzeniem i likwidacją masy upadłości i powstałe w czasie postępowania upadłościowego.

b) na czwartym miejscu stawia jako uprzywilejowane „podatki i inne daniny publiczne, należne za ostatnie 2 lata przed datą ogłoszenia upadłości wraz ze wszystkimi dodatkami, karami za zwłokę i kosztami egzekucji”.

c) na siódmym miejscu — zaległości w podatkach i innych daninach publicznych wcześniejsze niż za ostatnie 2 lata wraz ze wszystkimi dodatkami, odsetkami za odroczenie za ostatni rok przed datą ogłoszenia upadłości oraz kosztami egzekucyjnymi.

d) na ósmym miejscu — odsetki za odroczenie, dłuższe ponad rok, przypadające od zaległości podatkowych, powstałych wcześniejsze niż w ostatnich 2 latach.

e) na dziewiątym wreszcie — grzywny skarbowe, kary za zwłokę w uiszczeniu podatków i innych danin publicznych, tudzież kary i podwyżki stempłowe.

Jeśli chodzi o kolejność zaspokojenia kar za zwłokę oraz odsetek za odroczenie, należy zauważyć, że kary za zwłokę, określone w punkcie b — zaspokajane są na czwartym miejscu tylko o tyle, o ile przypadają od zaległości za 2 lata wstecz od daty ogłoszenia upadłości. Natomiast kary za zwłokę, przypadające od zaległości wcześniejszych niż za ostatnie 2 lata, zaspokajane

są dopiero na miejscu dziewięciom. Trzeba jednak wziąć pod uwagę, że na miejscach: siódmym i ósmym zaspokajane są już przypadające od tych zaległości odsetki za odroczenie. Na miejscu dziewięciom zatem, o ile starczyłoby jeszcze masy upadłościowej, zaspokojona byłaby tylko różnica pomiędzy stopą procentową, przewidzianą dla odsetek za odroczenie, a stopą procentową, przewidzianą dla kar za zwłokę.

Otwarcie postępowania układowego nie wywiera żadnych skutków na zobowiązania dłużnika w zakresie podatków i innych danin publicznych, § 1 art. 4 prawa o postępowaniu układowem wyrażnie bowiem postanawia, że podatki i inne daniny publiczne ze wszystkimi dodatkami, karami za zwłokę i kosztami egzekucji — nie mogą być objęte postępowaniem układowem. Z przepisem tym łączy się przepis § 2 art. 29 prawa o postępowaniu układowem, z którego wynika, że egzekucja w poszukiwaniu wierzytelności, nieobjętych postępowaniem układowem, może być w czasie trwania postępowania wszczęta lub dalej prowadzona.

Omawiane przepisy są zupełnie wyraźne i wyjaśnić nie potrzebują. Ciekawa jest jednak historia ich powstania.

Po zaborcach odziedziczyliśmy w tej dziedzinie austriacką ordynację ugodową z dn. 10/X 1914 r., rozporządzenie Rady Związkowej (Rzeszy Niemieckiej) z dn. 14/XII 1916 r. oraz przepisy okupacyjne. Z przepisów tych obowiązują dotąd tylko austriacka ordynacja ugodowa, inne — już wygasły. Własnych norm mamy w tej dziedzinie 3: rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o zapobieganiu upadłości z dn. 23/XII 1927 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 3/1928, poz. 20), obowiązujące na obszarze b. zaboru rosyjskiego, rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o zapobieganiu upadłości z dn. 6/III 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 244), obowiązujące na obszarze b. zaboru pruskiego, oraz rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 23/VIII 1932 r. o zapobieganiu skutkom trudności płatniczych w rolnictwie („Dz. Ust. R. P.” Nr. 72, poz. 652), obowiązujące na całym obszarze Rzeczypospolitej. Wszystkie te rozporządzenia oraz austriacka ordynacja ugodowa zgodnie wyłączały spod postępowania układowego podatki i opłaty państwowe i samorządowe. Tymczasem projekt prawa o postępowaniu układowem, opracowany przez Komisję Kodyfikacyjną, wyłączał spod postępowania tylko uprzywilejowane należności z tytułu danin publicznych oraz daniny, należne za rok przed otwarciem postępowania. O karach za zwłokę i kosztach egzekucyjnych nie zawierał żadnej wzmianki. Widać z tego, że projekt Komisji Kodyfikacyjnej uwzględniał dalekoidące postulaty życia gospodarczego, stawał natomiast Skarb Państwa w sytuacji, niespotykanej dotychczas w żadnym ustawodawstwie. Koncepcja ta, jak było do przewidzenia, upadła i spod postępowania układowego wyłączone zostały wszystkie bez wyjątku daniny publiczne. Nadto wyraźnie wyłączone zostały również kary za zwłokę i koszty egzekucyjne. W świetle poprzednio obowiązujących przepisów sprawa wyłączenia tych należności nie była wyraźna i mogła nasuwać wątpliwości. Przepisy te bowiem używały terminologii „podatki i opłaty państwowe i komunalne”. W ramach zaś tych pojęć w zasadzie nie mieszczą się kary za zwłokę i koszty egzekucyjne i według judykatury najwyższych magistratur sądowych kary za zwłokę i koszty egzekucyjne są daninami „*sui generis*” mimo, iż byt ich zależy od powstania należności głównej. W obecnym prawie o postępowaniu układowem wątpliwości te przestały istnieć, gdyż zostały wyraźnie rozstrzygnięte.

K. S.

PODATEK PRZEMYSŁOWY OD SPIRYTUSU NA CELE NIEKONSUMPCYJNE. — Min. Skarbu okólnikiem z dn. 15/X 1934 r. L. D. V 52669/4/33 poleciło, aby poczynając od dnia 1/I 1934 r. opodatkowanie obrotów, uzyskanych przez poszczególne gorzelnie ze sprzedaży spirytusu na cele niekonsumpcyjne, oraz zwalnianie obrotów, uzyskanych z eksportu spirytusu, dokonane było przez Izbę Skarbową Grodzką w Warszawie na podstawie danych Zrzeszenia Producentów Spirytusu. Poczynając od dn. 1/I 1934 r., poszczególne gorzelnie nie będą opłacać podatku przemysłowego od obrotu ze sprzedaży spirytusu, dokonanej na ich rachunek przez Zrzeszenie Producentów Spirytusu. Natomiast Zrzeszenie to — niezależnie od obowiązku opłacania podatku przemysłowego od obrotu z uzyskanych od producentów spirytusu prowizji — opłacać będzie również podatek przemysłowy od obrotu, przypadający od sprzedaży spirytusu na rachunek tych producentów.

KALENDARZYK PODATKOWY NA LISTOPAD 1934 R. — W listopadzie płatne są następujące podatki:

1) do 15 listopada — zaliczka miesięczna na podatek przemysłowy od obrotu za 1934 r. w wysokości podatku,

przypadającego od obrotu, osiągniętego w październiku przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. i przemysłowe I—V kat., prowadzące prawidłowe księgi handlowe, oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze;

2) do 15 listopada — zaliczka kwartalna na podatek przemysłowy od obrotu za 1934 r., za III kwartał 1934 r. — przez pozostałych płatników, niewymienionych w ust. 1, oraz nieopłacających zryczałtowanego podatku przemysłowego od obrotu;

3) do 15 listopada — II rata państwowego podatku gruntowego za 1934 r.;

4) do 15 listopada — reszta nadzwyczajnej daniny majątkowej przez płatników I grupy kontyngentowej (rolnictwo);

5) do 15 listopada — zaliczka miesięczna na poczet nadzwyczajnego podatku od dochodu, osiągniętego przez notariuszy (rejentów), pisarzy hipotecznych i komorników w październiku r. b.;

6) do 30 listopada — państwowy podatek od nieruchomości za III kwartał r. b.;

7) do 30 listopada — podatek od lokali tudzież od placów budowlanych za IV kwartał r. b.;

8) do 5 listopada — państwowy podatek od energii elektrycznej, pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w okresie 16—31 października r. b.; do 20 listopada — tenże podatek, pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w okresie pierwszych 15 dni listopada;

9) w ciągu 7 dni po dokonaniu potrącenia — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę.

Nadto płatne są w listopadzie zaległości, odroczone lub rozłożone na raty z terminem płatności w listopadzie, tudzież podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze również z terminem płatności w tym miesiącu.

OPŁATY STEMPLOWE OD RACHUNKÓW. — Ministerstwo Skarbu, uzupełniając okólnik z dn. 14/VII 1934 r. L. D. V 1023/5¹) oraz powołując się na okólnik z dn. 3/IX 1934 r. L. D. V 30 110/5, poleciło urzędowi skarbowym — ze względu na ujawnione trudności dowodowe — aby postępowanie przy wymierzaniu opłaty od rachunków wraz z podwyżką 25-krotną stosowały tylko wówczas: 1) gdy żaden z kontrahentów, którzy zawarli transakcję, stwierdzoną w formie karty umowy, sporządzonej przez maklera, nie jest ani członkiem danej giełdy ani jej uczestnikiem, 2) gdy członkiem giełdy lub jej uczestnikiem jest tylko jeden z kontrahentów, drugi zaś nie jest ani członkiem giełdy ani jej uczestnikiem.

Jeżeli natomiast każdy z kontrahentów, wymienionych w karcie umowy, sporządzonej przez maklera i zaopatrzonej w dowód uiszczenia opłaty w wysokości 50, jest bądź członkiem danej giełdy bądź jej uczestnikiem, to nie należy kwestionować rachunku, stwierdzającego wykonanie transakcji, której dotyczy dana karta umowy.

MONOPOLE

ZMIANY W PRZEPISACH O MONOPOLU SPIRYTUSOWYM I O SPRZEDAŻY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH. — Rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934, poz. 863) zmienione zostały przepisy o monopolu spirytusowym i o sprzedaży napojów alkoholowych.

Rozporządzenie postanawia, że udział związków komunalnych i samorządu wojewódzkiego w opłacie monopolowej od 1 l 100%owego spirytusu na cele konsumpcyjne wynosić będzie 12% obowiązującej w każdym czasie opłaty monopolowej zamiast dotychczasowych 14%.

Sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości do 45% alkoholu oraz sprzedaż piwa nie będzie wymagała uprzedniego zezwolenia władz skarbowych, lecz będzie się odbywała w trybie rejestracji na warunkach, ustalonych przez Min. Skarbu.

Minister Skarbu jest upoważniony do stosowania ulg w opłatach, pobieranych od hurtowej i detalicznej sprzedaży spirytusu i napojów alkoholowych (patenty akcyzowe), przyczem w miejscowościach, liczących do 5 tys. mieszkańców, Minister Skarbu może uchylać pobieranie tych opłat.

Został uchylony przepis ustawy „przeciwalkoholowej”, zakazujący sprzedaży napojów alkoholowych, zawierających ponad 45% alkoholu. Uchylony został również przepis, zakazujący

¹) P. „Polska Gospodarcza” zesz. 31/1934, str. 971.

sprzedaży napojów, sporządzanych ze spirytusu nieoczyszczonego, zawierającego fuze, a także przepis, określający ilość miejsc detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych w całym Państwie na 20 tys. Prawo gmin wiejskich i miejskich uchwalania całkowitego zakazu sprzedaży napojów alkoholowych zostało zniesione.

Zakaz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych został utrzymany w pociągach oraz na całym obszarze zabudowań kolejowych z wyjątkiem wagonów restauracyjnych oraz bufetów kolejowych; dalej — na obszarze zabudowań fabrycznych i przemysłowych, w pomieszczeniach straży ogniowej, w lokalach i miejscach, przeznaczonych do ćwiczeń sportowych i gimnastycznych, w domach ludowych oraz miejscach, w których odbywają się przetargi publiczne i t. d. Utrzymany też został zakaz sprzedaży napojów alkoholowych w dni świąteczne w godzinach 6 ÷ 14. Wszelkie ograniczenia w sprzedaży i podawaniu napojów, zawierających więcej niż 45% alkoholu, nie będą dotyczyły piwa. Rozporządzenie omawiane weszło w życie z dniem 30/X 1934 r.

KREDYT

OBRÓT KREDYTOWY BANKÓW Z ZAGRANICĄ W I PÓŁROCZU 1934 R.

W pierwszych latach działalności polskiego aparatu bankowego w Polsce niepodległej, a zwłaszcza w okresie ożywienia koniunkturalnego, stosunki kredytowe polskich instytucji finansowych z zagranicą w szybkim tempie wzmagły się. Jednak od momentu pojawienia się depresji koniunkturalnej następuje kurczenie się obrotów kredytowych banków polskich z zagranicą, które przemienia się w gwałtowny spadek w 1931 r., kiedy kryzys występuje w całej pełni na rynku pieniężno-kredytowym. Oddziaływało w tym kierunku z jednej strony kurczenie się stosunków handlowo-towarowych z zagranicą, zanik — prawie zupełny — obrotów kapitałowych i t. p., z drugiej zaś strony (właśnie od 1931 r.) — zaburzenia walutowe i krachy bankowe zagranicą, powodujące gwałtowny odpływ lokat zagranicznych z banków polskich. Poza to deprecjacja czy dewaluacja walut spowodowała przechowanie wielu rachunków, a przedewszystkiem wkładów w walutach obcych, obecnie zresztą ostatecznie likwidowanych przez rozporządzenie o wierzytelnościach w walutach obcych.

Gwałtowny spadek obrotów kredytowych z zagranicą trwał jednak nie tak długo, i już od połowy 1932 r. nasilenie tego spadku znacznie malało — w miarę tego, jak słabło działanie czy to przyczyn koniunkturalnych, czy specjalnych, choć działanie dewaluacji właśnie przypada na ostatnie lata. W I półroczu r. b. stosunki kredytowe banków z zagranicą, wyrażone sumą zobowiązań i należności banków, skurczyły się nie tak znacznie, choć silniej niż w II półroczu r. ub. i nieznacznie tylko słabiej niż w I półroczu r. ub.

Rozwój zagranicznych zobowiązań i należności banków polskich ilustrują następujące liczby (w miljn. \mathcal{Z}), przyciemnione w poniższych danych (w/g zestawień Min. Skarbu) uwzględnione są zarówno banki państwowe, jak i większość banków prywatnych, domy bankowe i większe spółdzielnie kredytowe:

	Zobowiązania	Należności
31/XII 1930	640.0	182.8
31/III 1931	621.4	163.5
30/VI "	658.9	157.4
30/IX "	434.6	138.9
31/XII "	400.9	141.7
31/III 1932	345.8	132.9
30/VI "	316.0	123.9
30/IX "	284.9	149.8
31/XII "	292.2	126.9
31/III 1933	293.6	127.6
30/VI "	261.9	105.0
30/IX "	233.7	96.5
31/XII "	247.6	94.2
31/III 1934	238.6	104.7
30/VI "	214.5	88.5

Najsilniejsze zmiany w obrocie kredytowym dotyczą stanu zobowiązań wobec zagranicy, z natury rzeczy znacznie przewyższających należności od zagranicy. Dopływ kapitałów i kredytów zagranicznych do banków polskich i następny ich odpływ były znacznie silniejsze niż wzrost a następnie spadek należności zagranicznych polskich instytucji finansowych. Znacznie silniejsze naogół kurczenie się zobowiązań wobec zagranicy niż należności od zagranicy powoduje spadek zadłużenia instytucji finansowych polskich per saldo w stosunku do zagra-

nicy. Gdy w końcu 1930 r. stanowiło ono \mathcal{Z} 457.2 miljn., to w końcu I półrocza r. b. wyniosło zaledwie \mathcal{Z} 126.0 miljn., czyli było przeszło 3½ razy mniejsze.

W I półroczu r. b. zobowiązania banków wobec zagranicy spadały zarówno w I kwartale, jak i — silniej zresztą — w II kwartale, natomiast należności zagraniczne banków wykazały w I kwartale wzrost, by w II kwartale jednak spaść, i to poniżej poziomu początkowego w r. b. W okresie rocznym — od połowy 1933 r. do połowy r. b. — zobowiązania zmalały o 18.1%, należności zaś zmniejszyły się blisko o 15.7%.

Właściwy obraz obrotu kredytowego banków polskich z zagranicą daje następujące zestawienie szczegółowe (w miljn. \mathcal{Z}):

	31/XII 1930	31/XII 1932	30/VI 1933	30/IX 1933	31/XII 1933	31/III 1934	30/VI 1934
Zobowiązania . . .	640.0	292.2	261.9	233.7	247.6	238.6	214.5
Bezterminowe . . .	155.5	84.4	66.5	62.7	67.0	67.3	65.6
w tem:							
natychnmiast płat.	111.7	51.4	43.0	40.5	43.9	46.9	44.4
Terminowe . . .	355.9	114.5	102.8	89.4	101.2	93.2	71.3
w tem:							
do 3 mies. . . .	183.5	39.0	61.6	37.0	43.6	34.9	31.1
3 ÷ 6 mies. . . .	146.1	47.1	10.4	25.6	32.2	32.2	12.2
Kredyty pocztowe . . .	24.5	6.2	—	—	—	—	—
Redyskonto dewiz . . .	36.9	5.8	3.1	6.1	5.3	2.6	2.2
R/ki central z oddziałami	66.3	81.4	89.5	75.5	74.1	75.5	75.4
Należności	182.8	126.9	105.0	96.5	94.2	106.7	88.5
Bezterminowe	93.3	46.0	42.2	34.6	34.9	37.6	34.9
w tem:							
natychn. płatne	90.7	36.4	37.9	27.3	26.7	0.5	28.4
Terminowe	19.7	11.4	16.0	16.1	16.4	9.8	10.2
Weksle pł. zagr. . . .	25.7	26.3	7.3	5.9	14.5	32.4	24.3
Banknoty i pien. zagr.	29.4	14.9	14.0	9.7	7.2	6.5	5.4
Czeki i przekazy	7.5	3.5	1.6	2.3	1.5	1.7	0.1
Kredyty pocztowe	0.9	1.3	—	—	—	—	—
R/ki central z oddziałami	6.2	23.5	23.8	27.9	19.6	18.9	13.9

W zakresie zobowiązań banków polskich w stosunku do zagranicy kredyty bezterminowe wykazały w I półroczu r. b. poziom prawie niezmienny, podobnie zresztą jak i w okresie rocznym, t. j. w stosunku do stanu z połowy r. ub. Mianowicie, w ciągu ub. półrocza obniżyły się one tylko o \mathcal{Z} 1.4 miljn., a w okresie rocznym — zaledwie o \mathcal{Z} 0.9 miljn. Kredyty natychmiast płatne wykazały nawet w obu okresach lekki wzrost, lecz jednocześnie — i to nieco silniej — zmalały kredyty, płatne za wypowiedzeniem.

Kredyty terminowe — w przeciwieństwie do bezterminowych — silnie spadają: w II półroczu r. ub. obniżyły się one co prawda tylko o \mathcal{Z} 1.6 miljn., ale dalszy ich spadek w I półroczu r. b., wyniósł aż \mathcal{Z} 29.9 miljn. Charakterystyczne jest, że najsilniej obniżyły się kredyty o najkrótszych terminach płatności (do 3 miesięcy), obniżając się w okresie rocznym 30/VI 1933 ÷ 30/VI 1934 prawie do połowy; kredyty o terminach średnich — 3 ÷ 6-miesięczne — wzrosły silnie w II półroczu r. ub., by w I półroczu r. b. obniżyć się jednak blisko do poziomu sprzed roku; natomiast kredyty dłuższejterminowe wzrosły w I półroczu r. b. z \mathcal{Z} 25.4 miljn. do \mathcal{Z} 28.0 miljn., wykazując w okresie rocznym spadek przeszło o 9%.

Stale wzrastały do połowy r. ub. salda kredytowe rachunków central bankowych z ich oddziałami (central zagranicznych w ich oddziałach w Polsce i zagranicznych oddziałów banków polskich w ich centralach w kraju). Wynikało to głównie z konieczności zasilenia w okresie zaburzeń walutowo-kredytowych oddziałów zagranicznych banków w Polsce przez ich centrale zagraniczne. W III kwartale r. ub. lokaty te wykazały dość znaczny spadek i następnie utrzymują się one ciągle na mniej więcej ustabilizowanym poziomie. W każdym razie stanowią one obecnie 35.1% ogólnej sumy zobowiązań zagranicznych, gdy np. w końcu 1930 r. wynosiły one tylko 10.4%.

Co się tyczy należności banków polskich od zagranicy, to najsilniejszy spadek w I półroczu r. b. wykazują kredyty terminowe oraz salda debetowe rachunków oddziałów bankowych z ich centralami, natomiast kredyty bezterminowe pozostały prawie bez zmiany, a portfel weksli zagranicznych silnie wzrósł.

Kredyty bezterminowe w II półroczu r. ub. dość znacznie spadły, podczas gdy w I półroczu r. b. po przejściowejwyżce w I kwartale w końcu półrocza wróciły do poziomu z początku roku. Dotyczy to głównie kredytów natychmiast płatnych — zresztą dominujących tu. Kredyty, płatne za wypowiedzeniem,

wzrosły w II półroczu r. ub. z zł 4.3 miljn. do zł 8.2 miljn., by w I półroczu r. b. obniżyć się do zł 6.5 miljn.

Kredyty terminowe w okresie rocznym (od połowy r. ub.) zmalały o zł 5.8 miljn., t. j. blisko o $\frac{2}{5}$, w samem zaś I półroczu r. b. jeszcze nieco więcej — bo o zł 6.2 miljn. (w II półroczu r. ub. nastąpił nieznaczny wzrost tych kredytów). Dominujące w tej grupie kredyty dłużeterminowe — z terminem płatności powyżej roku — wykazały w I półroczu r. b. spadek z zł 14.4 miljn. niemalże do połowy, bo do zł 7.6 miljn.

Portfel weksli zagranicznych wykazuje silne wahanie z tendencją naogół zwyżkową. W II półroczu 1933 r. stan jego prawie podwoił się, w I kwartale r. b. osiągnął maksimum jeszcze $2\frac{1}{2}$ razy wyższe, i dopiero w II kwartale r. b. nastąpiła zniżka, choć jeszcze w połowie r. b. stan portfela był ok. $3\frac{1}{2}$ razy większy niż przed rokiem. Wzrost ten pochodzi od dopływu weksli sowieckich, które stanowią dominującą pozycję w tej grupie należności.

Saldą debetowe rachunków zagranicznych oddziałów banków polskich w ich centralach w kraju (względnie central zagranicznych w ich oddziałach polskich) wykazały w I półroczu r. b. silny spadek, a silniejszy jeszcze w okresie rocznym 30/VI 1933 ÷ 30/VI 1934. Mimo to jednak stanowią one obecnie jeszcze 15.7% ogólnej sumy należności zagranicznych, gdy np. w końcu 1930 r. wynosiły zaledwie 3.4% tej sumy.

Stale maleją rezerwy walutowe banków polskich (banknoty i pieniądze zagraniczne), a zwłaszcza w ostatnim czasie spowodu dewaluacji dolara. W II półroczu r. ub. spadły one o zł 6.8 miljn., t. j. prawie o połowę, w I półroczu r. b. obniżyły się w dalszym ciągu o zł 1.8 miljn.

Czeki i przekazy (w drodze) stanowią obecnie pozycję znikomo małą. Silny spadek nastąpił też w II kwartale r. b.

Największymi obecnie zagranicznymi kredytowcami banków polskich są kolejno: Niemcy, Anglja i Francja. Dawniej (ua ultimo 1930 r.) porządek był inny, ale od tego czasu kredyty angielskie zmalały prawie do $\frac{1}{4}$, francuskie mniej więcej do $\frac{2}{5}$, a niemieckie niespełna o $\frac{1}{3}$. W I półroczu r. b. widzimy też najsilniejszy spadek kredytów francuskich, potem angielskich, a najmniejszy niemieckich (dla tych ostatnich bardzo niewielki). W najpoważniejszych kredytach niemieckich dominują salda rachunków z oddziałami, które i we francuskich kredytach stanowią poważną pozycję. Podkreślić jeszcze tu należy ogromny spadek kredytów Stanów Zjedn., który dokonał się głównie w 1931 r., następnie pogłębiając się dalej; dziś stanowią one zaledwie 5.3% stanu z końca 1930 r.

Największym dłużnikiem banków polskich jest Z. S. R. R. z racji posiadania przez banki znacznego portfela weksli sowieckich. Na początku roku pierwsze miejsce zajmowały jeszcze Niemcy (najpoważniejsze pozycje: rachunki z centralami i kredyty dłużeterminowe), skolei dopiero szedł Z. S. R. R., zresztą prawie razem ze Stanami Zjedn. (kredyty bezterminowe i rezerwy walutowe), a następnie szła Francja i Anglja. Obecnie poza tem, że kredyty dla Z. S. R. R. przeszły na pierwsze miejsce, zmieniała się kolejność ostatnich dwóch ze wskazanych tu miejsc; mianowicie, Anglja przesunęła się przed Francję, której zadłużenie w bankach polskich znacznie skurczyło się.

Podział zagranicznych zobowiązań i należności banków polskich według głównych krajów kredytodawców lub kredytobiorców — ilustruje poniższe zestawienie (w miljn. zł):

	31/XII 1930	31/XII 1932	30/VI 1933	30/IX 1933	31/XII 1933	31/III 1934	30/VI 1934
Z o b o w i ą z a n i a							
Niemcy	83.1	71.9	61.8	56.2	58.4	57.8	57.2
w tem:							
r/ki z centr. . . .	24.2	66.3	58.4	53.0	54.5	53.3	53.3
beztermin. . . .	33.0	4.2	2.9	2.6	3.5	4.1	3.5
Anglja	178.6	56.1	46.0	44.8	55.7	47.5	46.2
w tem:							
termin. do 12 mies.	136.1	42.7	34.6	30.8	37.8	29.0	22.6
bezterm.	17.9	7.9	9.8	7.1	11.2	8.9	6.8
Francja	104.2	56.3	59.0	48.4	51.4	49.6	40.1
w tem:							
bezterm.	7.6	9.9	11.3	8.8	9.5	5.2	9.1
termin. do 12 mies.	59.9	29.2	19.4	17.2	22.5	22.6	5.4
r/ki z centr. . . .	32.7	14.0	27.9	20.1	17.1	19.5	19.3
Szwajcaria	28.5	12.7	12.8	11.2	11.1	11.7	11.1
w tem:							
termin do 12 mies.	22.3	2.6	4.9	1.0	1.0	1.0	1.0
" pow. 12 mies. —	—	6.2	6.2	6.2	5.9	5.9	5.9
beztermin. . . .	2.4	3.4	1.6	3.5	3.7	4.7	4.0

Austria	63.5	31.4	27.7	20.9	19.3	18.7	10.7
w tem:							
termin. do 12 mies.	26.9	19.9	6.4	3.7	3.7	2.7	2.8
beztermin. . . .	33.3	11.2	8.9	8.8	7.4	8.7	7.6
Belgia	11.4	10.3	11.6	11.3	11.5	10.2	10.2
w tem:							
beztermin. . . .	3.7	4.7	5.8	5.7	5.6	5.4	5.3
termin. do 12 mies.	5.3	5.1	5.7	5.6	5.5	4.7	4.9
Holandja	40.0	19.1	15.6	11.4	10.5	11.2	9.7
w tem:							
beztermin. . . .	32.1	18.4	15.2	11.4	10.5	10.9	9.7
Stany Zjedn. Am. .	65.0	11.4	4.3	4.3	4.6	3.6	3.8
w tem:							
beztermin. . . .	7.4	7.9	3.0	3.1	3.5	2.8	2.9
termin. do 12 mies.	39.0	1.6	1.3	1.1	1.1	0.8	0.9

N a l e ż n o ś c i

Z. S. R. R.			2.8	3.3	11.2	28.8	22.0
w tem:							
weksle			2.7	3.2	11.1	28.8	22.0
Niemcy	13.9	28.4	21.5	19.5	19.5	18.0	15.1
w tem:							
beztermin. . . .	6.4	6.8	1.9	1.5	2.4	1.8	2.3
termin. pow. 12 mies.	0.7	4.9	6.6	6.8	6.7	4.9	4.9
weksle	3.8	1.7	1.7	0.2	0.2	0.4	0.1
r/ki z oddz. . . .	1.7	14.1	11.0	10.8	9.8	10.5	7.4
Stany Zjedn. Am. .	66.6	26.2	19.4	12.9	11.1	9.4	9.1
w tem:							
bezterm.	29.4	11.9	7.4	5.2	5.5	4.9	5.4
banknoty i pien.	26.5	12.0	11.5	7.0	5.1	4.2	3.3
Anglja	33.5	7.2	9.8	8.9	6.9	9.1	6.5
w tem:							
beztermin. . . .	18.5	5.2	7.7	7.0	5.1	6.0	5.4
weksle	11.4	0.8	0.4	0.6	0.6	0.3	0.1
Francja	12.7	11.9	18.8	18.3	10.0	12.9	6.3
w tem:							
beztermin. . . .	10.5	4.8	9.8	4.4	6.1	6.9	3.2
r-ki z centr. . . .	0.6	5.2	8.5	12.5	3.1	4.3	2.2
Gdańsk	12.2	9.0	10.5	14.0	16.0	12.0	13.7
w tem:							
beztermin. . . .	3.6	3.7	1.3	4.1	4.8	5.9	6.5
r/ki z centr. . . .	3.6	3.3	3.5	4.0	5.9	3.3	3.6

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 22 do 27 października 1934 r.

Na rynku dewiz w okresie sprawozdawczym wahania kursów, jakie odbywały się w obu kierunkach, nie były — poza pewnymi wyjątkami — znaczne. Poza utrzymaniem kursami korony czechosłowackiej i lirów włoskich — zniżkowały następujące dewizy (w zł na 100 jednostek walutowych): franki francuskie o 0.00%, franki szwajcarskie o 0.03, belgi o 0.02, marki niemieckie o 0.05 i floreny holenderskie o 0.25. Wśród pozostałych walut — poważniejsze zwyżki odnotowały tylko waluty skandynawskie, podążające za funtem szterlingiem (który zamknął okres sprawozdawczy zyskiem zł 0.08 na £ 1), a mianowicie (w zł na 100 koron): duńskie 2.20, norweskie 1.15 i szwedzkie 0.60. Dolarzy Stanów Zjedn. zwyżkowały o zł 0.03 $\frac{1}{8}$ i zł 0.02 $\frac{3}{8}$ (teleg.) na $\text{\$}$ 1; guldeny gdańskie, wreszcie, utrzymywały przez cały okres sprawozdawczy jednakowy poziom notowań, zapewniający im różnicę in plus zł 0.03 na 100 guld.

W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego płacono za banknoty dolarowe w obrotach pozagiełdowych po zł 5.27 za $\text{\$}$ 1 (wobec zł 5.24 za $\text{\$}$ 1 w okresie poprzedzającym).

	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodn.
Dolarzy St. Zjedn.	$\text{\$}$ 1	5.28 $\frac{3}{8}$	5.26 $\frac{1}{8}$
" " " telegr.	$\text{\$}$ 1	5.28	5.26 $\frac{3}{8}$
Funty szterlingi	£ 1	26.28	26.04
Franki francuskie	100 fr.	34.91	34.90
Franki szwajcarskie	100 fr.	172.74	172.67
Belgi	100 belg.	123.67	123.63
Marki niemieckie	100 RM	213.40	213.25

Korony czeskosłowackie	100 kor.	22'10	22'10	22'10
Liry włoskie	100 lir.	45'38	45'35	45'35
Floreny holenderskie	100 fl.	358'75	358'40	358'45
Guldeny gdańskie	100 guld.	172'75	172'75	172'75
Korony szwedzkie	100 kor.	136'00	134'30	135'70
Korony duńskie	100 kor.	117'60	117'35	117'50
Korony norweskie	100 kor.	132'50	131'90	131'90

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych zaznaczyła się w okresie sprawozdawczym lekka tendencja zniżkowa dla wszystkich papierów, powodująca spadek kursów. W grupie pożyczek premjowych najmniej tranzakcyj zawierano 4%-ową Poż. Inwestycyjną, która też straciła $\text{zł } 0'25$ w sztukach i $\text{zł } 0'40$ w serjach; bardziej natomiast poszukiwane były pożyczki: 3%-owa Budowlana i 4%-owa Dolarowa w związku ze zbliżającym się terminem ciąglenia; obie pożyczki straciły na kursie po $\text{zł } 0'10$. Wśród pozostałych pożyczek — najwięcej interesowano się 7%-ową Poż. Stabilizacyjną, która jednak również zniżkowała (o 0'50% nominalu). Z pożyczek konwersyjnych — zwykła straciła 0'20% nom., kolejowa — pozostała bez zmiany. Pożyczka Dolarowa (6%-owa) — po mocnym początku — zniżkowała o 0'38% nom.

Również i na rynku papierów lokacyjnych prywatnych, mimo poważnych obrotów, dało się odczuć osłabienie tendencji, powodujące w konsekwencji spadek notowań. Jedynym wyjątkiem były 8%-owe L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego, emitowane w walucie angielskiej, zwiększające o 0'25% nom. Z listów ziemskich — 4%-owe straciły 0'75% nom., 7%-owe (w \$ zł.) — 0'25% nom. Z listów zastawnych Tow. Kred. m. Warszawy — 5%-owe zwykle spadły o 0'50% nom., skonwertowane — o 1'50% nom. Zniżkowa tendencja panowała również dla listów towarzystw prowincjonalnych.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs		
		naj-wyższy	naj-niższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe				
3%	Pożyczka Budowlana $\text{zł w zł. } 50$	48'25	47'90	47'90
4%	" Dolarowa $\text{\$}^1)$	54'50	54'00	54'40
4%	" Inwestycyjna $\text{zł w zł. } 100$	117'75	117'50	117'50
4%	" " serje $\text{zł w zł. } 100$			121'50
5%	" Konwersyjna zł	68'50	67'75	68'00
				-67'75
5%	" Konwers. Kol. zł			64'25
6%	" Dolarowa $\text{\$}$	75'00	74'25	74'50
7%	" Stabilizacyjna $\text{\$}^2)$	79'38	78'38	79'00
		-79'50 ⁴⁾	-78'88 ⁴⁾	-79'25

Listy zastawne i obligacje banków

			83'25	83'25	83'25
7%	L. Z. Państ. Banku Roln.	$\text{zł w zł. } 1927$	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	$\text{zł w zł. } 1927$	94'00	94'00	94'00
7%	" Banku Gosp. Kraj.	$\text{zł w zł. } 1927$	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	$\text{zł w zł. } 1924$	94'00	94'00	94'00
7%	Obl. Kom. B-ku Gosp. Kraj.	$\text{zł w zł. } 1927$	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	$\text{zł w zł. } 1924$	94'00	94'00	94'00
8%	" Bud. " " "	$\text{zł w zł. } 1927$	93'00	93'00	93'00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

			77'25	76'50	77'25
8%	L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ⁵⁾	zł	77'25	76'50	77'25
4%	L. Z. Tow. Kred. Ziemsk.	zł	54'75	52'00	53'75
					-54'25
					-54'13
7%	" " " " " "	$\text{\$ w zł.}$			50'00
					-50'25
4%	" " " " " m. Warszawy	zł	68'25	67'75	68'25
5%	" " " " " " "	zł	72'00	71'75	71'75
5%	" " " " " " z 1933 r.	zł	64'00	62'25	62'50
					-62'25
5%	" " " " " " Częstochowyz 1933 r.				53'00
5%	" " " " " " Łodzi z 1933 r.	zł	55'25	54'00	54'50
					-54'00
5%	" " " " " " Piotrkowa z 1933 r.		51'50	50'00	50'00
5%	" " " " " " Radomia z 1933 r.				47'00
					-46'00
5%	" " " " " " Siedlec z 1933 r.	zł	41'25	40'00	40'00

¹⁾ $\text{\$ } 5 = \text{zł } 44'57$.

²⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

³⁾ $\text{\$ } 1 = 5'183 \text{ fr. szwajc.} = \text{Hfl. } 2'488$.

⁴⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

⁵⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

Obligacje miast
VIII i IX 6% Poż. Konw. m. Warszawy zł 61'25

ZŁOTY ZAGRANICA

1934	New York ¹⁾	London ²⁾	Parыз ¹⁾	
22/X	19'02	26'06	286'50	
23/ "	18'98	26'12	287'00	
24/ "	18'95	26'18	—	
25/ "	"	26'31	—	
26/ "	18'93	26'25	286'75	
27/ "	"	"	—	
1934	Zurzych ¹⁾	Berlin ¹⁾	Praga ¹⁾	
22/X	57'90	46'97 ÷ 47'07	452'62	
23/ "	"	"	"	
24/ "	"	"	"	
25/ "	"	46'95 ÷ 47'05	—	
26/ "	"	"	—	
27/ "	"	"	452'75	
1934	Kopenhaga ¹⁾	Sztokholm ¹⁾	Oslo ¹⁾	Gdańsk ¹⁾
22/X	86'75	75'50	77'50	57'84 ÷ 57'95
23/ "	86'10	75'50	"	57'83 ÷ 57'95
24/ "	85'70	"	"	"
25/ "	"	"	"	57'83 ÷ 57'94
26/ "	86'00	75'00	"	"
27/ "	"	"	"	57'83 ÷ 57'95

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾

	8/ ÷ 13/X	15 ÷ 20/X	22 ÷ 27/X
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)			
New York			
6% dolarowa			
1920	74½—72½—72½ (10 000)	76½—73—76 (53 000)	76—74½—75½ (11 000)
8% Dillon.			
1925	86½—85½—86½ (67 000)	88—86½—87½ (48 000)	87½—87—87½ (1 500)
7% stabilizac.			
1927	132½—130½— —131 (69 000)	133½—130½— 132½ (303 000)	133—131½—132½ (143 000)
7% Warszawy			
1928	66—63—65 (15 000)	66½—65½—65½ (25 000)	66½—66—66½ (27 000)
7% Śląska			
1928	69—68½—68½ (22 000)	69—68—68½ (26 000)	69½—69½—69½ (10 000)
London			
7% stabilizac.			
1927	90'75—89'25 —90'75	90'75—89'25— 90'75	90'52—89'02— 89'77
Zurzych			
7% stabilizac.			
1927	76'00—75'25 76'00	77'75—76'00— 77'50	—
Parыз			
7% stabilizac.			
1927	75'23—75'03	73'30—72'12	76'88—75'31
Mediolan			
7% włoska			
1924	103'05—102'70 —103'00 (1 275)	103'30—102'90— 103'20 (375)	103'40—103'00— 103'00 (325)

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 20 PAŹDZIERNIKA 1934 R. — Druga dekada października była w zakresie obrotów walutowych Banku lekko deficytowa, gdyż skup walut i dewiz skurczył się, a sprzedaż ich wzrosła — i to zarówno sprzedaż bankowa, jak i na zapotrzebowanie urzędów (głównie na cele obsługi pożyczek zagranicznych).

¹⁾ Za $\text{zł } 100$.

²⁾ Za $\text{£ } 1$.

³⁾ Kursy — w % ch nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju.

W związku z deficytem walutowym II dekady października lekko obniżyły się też i rezerwy walutowe Banku, mianowicie z zł 376 miljn. do zł 369 miljn., osiągając poziom o zł 107 miljn. niższy niż przed miesiącem (dn. 20/IX r. b.).

Dopływ złota do Banku (przez skup, dokonywany przez oddziały Banku) utrzymywał się wciąż na wysokim poziomie. W związku z tem zwykle stosunkowo poważnej, bo o zł 07 miljn., uległ też zapas złota. Zapas wzrósł do zł 4967 miljn., wykazując w okresie miesięcznym, t. j. w stosunku do stanu z końca II dekady września, zwyżkę o zł 25 miljn., a w okresie rocznym — od końca II dekady października r. ub. — wzrost o zł 229 miljn.

W stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i części natychmiast płatnych zobowiązań Banku (mianowicie przewyżki ponad zł 100 miljn., uznanych przez statut za pewne niezmiennicze minimum) — powyższy zapas złota wynosił w końcu dekady sprawozdawczej 4634%, wykazując zwyżkę i w stosunku do poprzedniej dekady i w stosunku do stanu przed miesiącem i — szczególnie silną — w stosunku do stanu przed rokiem. Liczbowo te wahania pokrycia złotego ilustruje następujące zestawienie:

	%
20/IX 1934 . . .	4475
10/X " . . .	4557
20/X " . . .	4634
20/X 1933 . . .	4306

Przy tych wszystkich porównaniach okazuje się, że obok wzrostu sumy pokrycia, t. j. zapasu złota, jednocześnie zmalała we wszystkich zestawionych okresach (dekadowym, miesięcznym i rocznym) suma obiegu i zobowiązań (wzgl. części tych ostatnich, podlegającej pokryciu). Dlatego też wzrost procentu pokrycia był tu większy niż wzrost zapasu złota.

Spadek sumy obiegu i zobowiązań w II dekadzie października — z zł 11884 miljn. do zł 11717 miljn. — dotyczył tylko jednego składnika tej sumy, mianowicie — jak zwykle w środku miesiąca — obiegu biletów bankowych, który skurczył się z zł 9757 miljn. do zł 9491 miljn.; natomiast natychmiast płatne zobowiązania nie wykazały zniżki, lecz wzrosły jednocześnie z zł 2127 miljn. do zł 2226 miljn.

Na zwyżkę zobowiązań złożył się lekki wzrost salda pozycji „różne rachunki” (z zł 256 miljn. do zł 268 miljn.) i znacznie silniejszy wzrost lokat żyrowych (z zł 1871 miljn. do zł 1958 miljn.).

Z lokat żyrowych zwyżkowały tylko (prawie o 7%) lokaty na rachunkach prywatnych, natomiast lokaty kas państwowych wykazały w dalszym ciągu lekki spadek. W okresie miesięcznym od końca II dekady września r. b. mamy silny spadek lokat kas państwowych i słabszy, choć dość poważny, spadek pozostałych lokat. W okresie rocznym, t. j. od końca II dekady października r. ub., nastąpił wzrost zarówno lokat kas państwowych, jak i lokat na rachunkach prywatnych. Liczbowo ilustruje to następujące zestawienie (w miljn. zł):

	Lokaty żyrowe:	
	kas państwowych	pozostałe
20/IX 1934	348	2123
10/X "	150	1721
20/X "	123	1835
20/X 1933	70	1702

Obieg biletów bankowych spadł w II dekadzie października o zł 266 miljn., t. j. o ok. 2½%. Jest to zniżka większa niż w analogicznej dekadzie we wrześniu (zł 241 miljn.) i w sierpniu (zł 84 miljn.), ale mniejsza niż w pierwszych 7 miesiącach r. b. z wyjątkiem jeszcze tylko marca, kiedy zniżka była nieco mniejsza (zł 245 miljn.). Mimo spadku obiegu w dekadzie sprawozdawczej obieg pozostał wyższym niż przed miesiącem, choć nie dorównywał poziomowi sprzed roku, jak to wykazuje poniższe zestawienie (w miljn. zł):

20/IX 1934 . . .	9244
10/X " . . .	9757
20/X " . . .	9491
20/X 1933 . . .	9851

Spadek obiegu w II dekadzie października częściowo stanowił odpowiednik wzrostu lokat na rachunkach żyrowych, ale głównie pozostał w związku z dość silnym skurczeniem się działalności kredytowej Banku.

Spośród kredytów bankowych największy w liczbie absolutnej spadek (o zł 128 miljn.) wykazały pożyczki zabezpieczone zastawami (terminowe i w rachunku otwartym); słabiej nieco (o zł 116 miljn.) obniżyła się suma skupionych biletów skarbowych, osiągając jednak poziom rekordowo niski, najniższy spadek (o zł 102 miljn.) wykazał portfel wekeli krajowych (reprezentujący sumę kredytów dyskontowych wykorzystanych).

W okresie miesięcznym 20/IX ÷ 20/X r. b. nastąpił spadek kredytów, gdyż choć kredyty dyskontowe lekko wzrosły, to jednocześnie silnie obniżyły się dyskonto biletów skarbowych i pożyczki zastawowe. Liczbowo ilustruje to następujące zestawienie (w miljn. zł):

	Wzrost (+) lub zniżka (—)
Kredyty dyskontowe	+ 19
Pożyczki zastawowe	— 53
Bilety skarbowe	— 285

W okresie rocznym, poczynając od końca II dekady października r. ub. do końca II dekady października r. b., nastąpił dość znaczny ogólny spadek kredytów, szczególnie silny dla pożyczek zastawowych i skupu biletów skarbowych. Potwierdza to następujące zestawienie (zniżki kredytów — w miljn. zł):

Kredyty dyskontowe	401
Pożyczki zastawowe	421
Bilety skarbowe	241

Obok powyższych 3 form kredytów oraz rezerw walutowych (gdzie pewną rolę odgrywają weksle zagraniczne) w skład bankowego pokrycia obiegu wchodzi jeszcze następujące aktywa Banku: zapas monet srebrnych i bilonu, skupionych z emisji skarbowej na własność Banku, zapas papierów kredytu długoterminowego, skupionych na własność Banku, oraz dług Skarbu Państwa z tytułu kredytu bezprocentowego. Otóż z tych 3 pozycji jedna, t. j. dług Skarbu, pozostała zupełnie niezmienną, 2 zaś pozostałe minimalnie skurczyły się: zapas monet — o zł 06 miljn., zapas papierów — o zł 01 miljn.

Całe bankowe pokrycie obiegu przedstawiało się następująco (w tys. zł):

	20/IX	10/X	20/X
Waluty i dewizy	47 647	37 578	36 933
Weksle krajowe	635 396	647 579	637 339
Bilety skarbowe	36 166	19 277	7 662
Polskie monety srebrne i bilon	37 023	20 005	36 309
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	54 106	61 623	48 788
Papiery proc. własne	9 727	9 515	9 420
Dług Skarbu Państwa	90 000	90 000	90 000
Razem:	910 065	885 576	866 452

Obieg monet srebrnych i bilonu, emitowanych przez Skarb Państwa, obniżył się w II dekadzie października o zł 163 miljn., t. j. przeszło o 4%, a więc silniej niż obieg biletów emitowanych przez Bank Polski. Zmiany w stanie i strukturze obiegu bilonowego przedstawia poniższe zestawienie (w miljn. zł):

	20/IX	10/X	20/X
Monety srebrne (10-, 5-, 2- i 1-złotowe)	2747	2878	2750
w tem:			
10-złotówki	1192	1228	1189
5-złotówki	1023	1064	1009
Bilon niklowy i brązowy	843	882	847
Razem:	3590	3760	3597

Obieg pieniężny ogółem, t. j. bilety Banku Polskiego oraz monety srebrne i bilon, obniżył się w II dekadzie października z zł 13517 miljn. do zł 13088 miljn., osiągając poziom nieznacznie wyższy niż przed miesiącem (dn. 20/IX r. b. — zł 12834 miljn.), ale nieco niższy niż przed rokiem (dn. 20/X 1933 r. — zł 13157 miljn.).

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIĘŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

WYTWÓRCZOŚĆ ZŁOTA. — Światowa wytwórczość złota w I półroczu 1934 r. wyniosła 12 880 tys. uncji wobec 12 175 tys. uncji w tymże okresie r. ub.

W powyższej wytwórczości wzięły udział następujące kraje:

	1934	1933
u n c y j		
Południowa Afryka	5 233 000	5 559 000
Z. S. R. R.	1 735 000	1 150 000
Kanada	1 426 000	1 436 000
Stany Zjedn.	1 334 000	1 125 000

Jak widać więc, Z. S. R. R. i Stany Zjedn. zwiększyły swoją wytwórczość, podczas gdy Afryka i Kanada zmniejszyły ją w nieznacznym stopniu.

Według danych Amerykańskiego Biura Statystycznego Metali prawie cała wytwórczość Z. S. R. R. skierowana została do Niemiec, gdyż z ogólnej ilości 1 735 tys. uncji zostało tam przekazane 1 692 tys. uncji.

FINLANDJA

ZAGRANICZNA POŻYCZKA KONWERSYJNA. — W wyniku wizyty w Sztokholmie fińskiego Ministra Skarbu P. Relandra oraz przedstawiciela szwedzkiego banku Stockholms Enskilda Bank w Helsingforsie Rady Handlowego P. Bensowa — Stockholms Enskilda Bank udzielił Finlandji krótkoterminową pożyczkę w wysokości 15 miljn. koron szwedzkich (odpowiada to

ok. 177 miljn. marek fińskich) na przeprowadzenie konwersji 7% owej pożyczki dolarowej z 1925 r. Termin pożyczki jest ustalony na 10 lat przy oprocentowaniu 4½%.

Jest to pierwsza zagraniczna pokryzysowa pożyczka Finlandji. Tak prasa w Szwecji, jak i w Finlandji podkreśla, iż tę transakcję pożyczkową należy niewątpliwie uważać za powrót zaufania kapitału zagranicznego do sytuacji finansowej Finlandji.

W sprawie konwersji pozostałych wysokoprocentowych fińskich pożyczek dolarowych toczą się obecnie w Stanach Zjedn. pertraktacje między Naczelnym Dyrektorem Banque de Finlande P. Tyti a pożyczkodawcami amerykańskimi. Większość oczekiwanej rekordowej tegorocznej (ok. 1.500 miljn. fińskich marek) nadwyżki bilansu handlowego Rząd fiński ma zamiar — rzekomo — zużytkować na dalekosiadającą sanację stanu finansowego Finlandji.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 14 ÷ 27/X r. b. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

14+20/X 21+27/X Wzrost (+) lub spadek (-) %

Pszenica:

Berlin	20'20	20'20	—
Praga	167'60	167'60	—
Chicago . . .	3'94	3'88	— 1'6
Buenos Aires	2'09	2'00	— 4'4
Liverpool . .	2'96	2'90½	— 2'1
Wiedeń . . .	35'47	35'47	—
Hamburg . . .	5'24	5'12	— 2'4

Zyto:

Berlin	16'20	16'20	—
Praga	131'25	131'25	—
Chicago . . .	2'88	2'74	— 4'9
Wiedeń . . .	25'19	25'25	+ 0'2
Hamburg . . .	3'72	3'62	— 2'7

Owies:

Berlin	—	—	—
Praga	117'00	117'00	—
Chicago . . .	3'93	3'74	— 4'9
Buenos Aires	1'93	1'85	— 4'2
Liverpool . .	3'50	3'43	— 2'0
Wiedeń . . .	23'25	23'25	—
Hamburg . . .	3'31	3'33	+ 0'6

Jęczmień browarowy:

Berlin	20'65	20'72	+ 0'3
Praga	140'50	140'50	—
Chicago . . .	4'59	4'59	—
Wiedeń . . .	30'12½	30'12½	—
Hamburg . . .	5'00	5'04	+ 0'8

Jęczmień zwykły:

Berlin	—	—	—
----------------	---	---	---

PRZEDRUK DOZWOLONY, LEOZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 11 92 68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 1.200; II i III str. okł. — zł 900; ½ str. okł. — zł 500; str. zwycz.: 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, 1/8 str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, 1/16 str. — zł 55, 1/32 str. — zł 40, 1/64 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

Elektryfikacja gospodarstw domowych a odpowiednie taryfy

Od pewnego czasu wskutek silnego kurczenia się zużycia elektryczności przez przemysł, elektrownie zaczęły się w większym stopniu interesować gospodarstwem domowym.

Dotąd elektrownie zajmowały się gospodarstwem domowym tylko o tyle, o ile zyskiwały odbiorcę energii do celów oświetlenia. Doświadczenia ostatnich lat pokazały jednak, że gospodarstwo domowe jest niewykorzystanym dotąd terenem zbytu energii i to nie tylko do celów oświetlenia, lecz również do celów grzejnictwa.

Wprowadzenie w szerokim zakresie elektryczności do gospodarstwa domowego, wymaga jednak stworzenia odpowiednich warunków a przede wszystkim taryf.

Śladem wielkich elektrowni zagranicznych

Śląskie Zakłady Elektryczne Spółka Akcyjna w Katowicach

opracowały nową taryfę t. zw. taryfę gospodarczą, dostosowaną specjalnie do potrzeb zelektryfikowanego gospodarstwa domowego. Taryfa ta zbudowana została na zasadzie rozróżnienia zużycia na poszczególne cele, a więc: oświetlenie, gotowanie i grzanie wody w porze nocnej.

Taryfa ta posługuje się dwiema opłatami, a to opłatą stałą, której wysokość zależy od wielkości mieszkania, oraz opłatą za użytą energję. Pewna ilość energii, przewidziana na cele oświetlenia i gotowania, płatna jest po gr 15 za kWh, całe zaś zużycie, przekraczające ilość kWh, płatnych po gr 15, oblicza się po 10 gr/kWh.

Opłata stała (zasadnicza) ma pokryć różnicę cen energii, użytej do celów oświetlenia, pomiędzy gr 15 a wysokością, pobieraną przy innych taryfach.

Przeprowadzone przez szereg elektrowni doświadczenia w dziedzinie elektrycznego gotowania, wykazały, że właśnie przy tej wysokości ceny energii gotowanie elektryczne jest tańsze w stosunku do innych rodzajów paliwa, a nawet od węgla, gdy się weźmie pod uwagę cały szereg związanych z elektrycznością wygód i oszczędności na służbie, tłuszczu, naczyaniach i t. d.

Wobec ogromnego rozpowszechnienia elektryczności, rola elektrowni nabiera znaczenia społecznego i Śląskie Zakłady Elektryczne S. A. w Katowicach zdając sobie z tego sprawę stworzyły specjalnie niską taryfę, która umożliwia korzystanie z elektryczności nie tylko ludziom zamożnym, lecz wobec niskich cen staje się dostępną dla każdego.

Kalkulacje Ślązela polegają na przewidywaniach, że z biegiem czasu uda się wychować odbiorców w kierunku szerszego korzystania z usług elektryczności i że zmniejszenie dochodów wskutek tak silnego obniżenia taryf zostanie skompensowane wzrostem zużycia.

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

ZARZĄD

Zjednoczonych Zakładów Włókienniczych K. Scheiblera i L. Grohmana

Spółka Akcyjna w Łodzi

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w poniedziałek dn. 19 listopada 1934 r. o godz. 11 przed poł. w gmachu Zarządu przy ul. Targowej Nr. 65 w Łodzi, odbędzie się

NADZWYŻAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Wybory uzupełniające do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Sprostowanie bilansów 1932 i 1933 r. oper.; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu lub zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny, winni zastosować się do art. art. 394, 399, 405 Kodeksu Handlowego z dn. 27 czerwca 1934 r. (Dz. Ust. R. P. poz. 502).

Stosownie do par. 13 statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne, o ile przybędą na nie akcjonariusze lub ich pełnomocnicy, reprezentujący łącznie co najmniej 1/2 kapitału akcyjnego.

W razie niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia w powyższym dniu, takowe — na zasadzie par. 14 statutu — odbędzie się w tymże lokalu i z tymże programem dn. 3 grudnia 1934 r. o godz. 11 rano w drugim terminie, a wtedy Walne Zgromadzenie będzie ważne bez względu na ilość reprezentowanego na niem kapitału akcyjnego. Dodatkowych ogłoszeń i zawiadomień o wyznaczeniu nowego terminu Walnego Zgromadzenia — na zasadzie par. 15 statutu — nie dokonywa się.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Cukrowni Szpanów

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 17 listopada 1934 r., o godz. 5 po poł., w pałacu Janusza ks. Radziwiłła w Warszawie, przy ul. Bielańskiej 14, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku strat i zysków, oraz podział zysków za 1933/34 r., t. j. za czas od 1 lipca 1933 r. do 30 czerwca 1934 r.;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie budżetu i planu działalności na 1934/35 r.;
- 4) Upoważnienie Zarządu do zaciągania zobowiązań hipotecznych, bankowych i prywatnych, oraz określenia wysokości tychże;
- 5) Sprawa nabycia stawu Zozowskiego;
- 6) Wybory członków Zarządu na miejsce ustępujących;
- 7) Określenie funkcji każdego z członków Zarządu;
- 8) Wybory członków Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wynagrodzenie członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej;
- 10) Wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

W razie niezgłoszenia się przewidzianej w statucie dostatecznej ilości Akcjonariuszów, powtórne Walne Zgromadzenie odbędzie się w tymże dniu o godz. 6 po poł., w tym samym lokalu i z tymże porządkiem dziennym i będzie ono prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych akcyj.

„SYNDYKAT ROLNICZY“

w Hrubieszowie

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje — w myśl art. art. 113, 121 i następne Prawa o spółkach akcyjnych z dn. 22/III 1928 r. — do publicznej wiadomości

treść uchwał Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki

z dn. 12 czerwca 1934 r., powziętych prawem przepisana wieszkością głosów w sprawach, objętych punktem: 4, 5, 6 i 7 porządku obrad, według dosłownego odpisu z protokołu tego Zgromadzenia, sporządzonego przez notariusza Zygmunta Zawadzkiego w Hrubieszowie.

REPERTORIUM Nr. 382/1934

„W celu pokrycia strat, powstałych z wykonania poręki Spółki za zobowiązania Hrubieszowskiej Spółdzielni Rolniczo-Handlowej i w związku z przejęciem przez Spółkę aktywów i pasywów Spółdzielni, Walne Zgromadzenie uchwała: obniżyć kapitał zakładowy Spółki o zł. 264.000 (dwieście sześćdziesiąt cztery tysiące), t. j. zredukować go do zera, umarzając jednocześnie odpowiednie akcje, wydane w związku z wpłatą tego kapitału“.

„W celu pokrycia strat, powstałych z wykonania poręki Spółki za zobowiązania Hrubieszowskiej Spółdzielni Rolniczo-Handlowej i w związku z przejęciem przez Spółkę aktywów i pasywów Spółdzielni, Walne Zgromadzenie uchwała: obniżyć kapitał zakładowy Spółki o dwieście sześćdziesiąt cztery tysiące złotych, to jest zredukować go do zera, umarzając jednocześnie odpowiednie akcje, wydane w związku z wpłatą tego kapitału. Jednocześnie Walne Zgromadzenie postanawia: podwyższyć kapitał akcyjny Spółki o czterysta pięćdziesiąt tysięcy złotych drogą wypuszczenia drugiej emisji akcji na sumę czterysta pięćdziesiąt tysięcy złotych w ilości czterech tysięcy pięciuset sztuk akcji po sto złotych nominalnej wartości każda. Akcje drugiej emisji Walne Zgromadzenie przeznacza wyłącznie na pokrycie zobowiązań Spółki wobec Józefa Rulikowskiego, Eustachego Świeżawskiego, Stanisława Świeżawskiego i Aleksandra Szeptyckiego, którzy z tytułu danych Spółce rezerwancji stali się wierzycielami Spółki na sumę złotych czterysta pięćdziesiąt tysięcy i zgodnie ze złożoną Spółce, notarialnie uwierzytelnioną deklaracją z dnia dzisiejszego, zgadzają się na zaspokojenie tą drogą wierzycielności swoich wobec Spółki. W związku z tem, w myśl artykułu sto szesnastego Prawa o spółkach akcyjnych, Walne Zgromadzenie uchwała: dotychczasowych akcjonariuszów Spółki pozbawić prawa poboru akcji drugiej emisji, jako przeznaczonych na zaspokojenie wyżej wymienionych wierzycieli Spółki: Józefa Rulikowskiego, Eustachego Świeżawskiego, Aleksandra Szeptyckiego i Stanisława Świeżawskiego. W konsekwencji powyższych uchwał Walne Zgromadzenie postanawia: paragraf czwarty statutu Spółki ulega zmianie i otrzymuje brzmienie następujące: „§ czwarty. Kapitał zakładowy Spółki wynosi czterysta pięćdziesiąt tysięcy złotych i jest podzielony na sztuk cztery tysiące pięćset akcji po sto złotych każda“.

W związku z powyższą uchwałą

wzywa się wierzycieli Spółki

w myśl art. 122 Prawa o Sp. Akc., aby w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty niniejszego ogłoszenia (licząc od daty ostatniego ogłoszenia), zgłosili swe roszczenia do Spółki, względnie sprzeciwiły, co do obniżenia kapitału zakładowego Spółki wskutek umorzenia akcji pierwszej emisji.

Zarząd Spółki Akcyjnej „Siła i Światło“ w Warszawie

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 27 listopada 1934 r. o godz. 11 w domu własnym, przy ul. Marszałkowskiej Nr. 94, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1933/34, podział zysków oraz udzielenie absolutorjum władzom Spółki;
- 4) Wybór członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, delegatów Rady do Zarządu i dla członków Komisji Rewizyjnej.

Stosownie do art. 399 K. H., właściciele akcji imiennych i świadectw tymczasowych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na tydzień przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w Spółce przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dn. 19 listopada r. b. w biurze Spółki w Warszawie, ul. Marszałkowska Nr. 94 i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia.

Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucjach kredytowych.

Akcjonariusze zagraniczni mogą składać zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji w firmie Trust Métallurgique Belge-Français, 168 rue Royale, Bruxelles. Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcji oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do § 12 statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

I OGŁOSZENIE.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Cukrowni „Dobre“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się we wtorek dn. 27 listopada 1934 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Biura Zarządu w Warszawie przy ul. Smolnej Nr. 14 m. 4 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1933/34;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu, sprawozdania i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1933/34, udzielenie pokwitowania Zarządowi ze sprawowanych czynności oraz uchwalenie podziału zysku;
- 5) Zatwierdzenie budżetu i planu działań na 1934/35 r. oraz wyznaczenie wynagrodzenia Zarządowi i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach i bankach, oraz zatwierdzenie już dokonanych w okresie bieżącym umów i udzielonych zabezpieczeń;
- 7) Wybór dwóch członków Zarządu i pięciu członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone w przepisany przez prawo terminie.

Uwaga. — Stosownie do § 19 Statutu, P.P. Akcjonariusze dla uzyskania prawa głosu na Walnym Zebraniu winni najpóźniej na 7 dni przed Zebraniem złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe, ewentualnie zastawowe polskich instytucyj kredytowych w kantorze cukrowni „Dobre“ w Dobrem lub w Biurze Zarządu w Warszawie, przy ul. Smolnej 14 m. 4.

Stosownie do § 15 statutu żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym powinno być zgłoszone nie później, jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładów Przemysłu Włókienniczego S. G. Schön Spółka Akcyjna w Sosnowcu

niniejszem zaprasza PP. Akcjonariuszów na

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbyć się mające w siedzibie Spółki Akcyjnej w Sosnowcu w dn. 9 listopada r. b., o godz. 10 przed poł.

Porządek obrad obejmuje:

- 1) Reasumpcja uchwały, powziętej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 11 sierpnia r. b. w sprawie odpisu na fundusz amortyzacyjny za rok operacyjny 1933;
- 2) Wnioski.

Prawo głosu na Walnym Zgromadzeniu mają ci akcjonariusze, którzy złożą swe akcje, kwity tymczasowe lub wzamian za nie kwity depozytowe lub zastawnicze instytucyj bankowych krajowych oraz Amsterdamsche Bank lub Wolbank w Amsterdamie w biurze Spółki Akcyjnej w Sosnowcu, najpóźniej na siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

FABRYKI CUKRU „CHOCEN”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 listopada 1934 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Biura Zarządu przy ul. Smolnej Nr. 14 m. 4 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie sprawozdania, rachunku strat i zysków i bilansu za rok operacyjny 1933/34; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Reasumpcja bilansu za 1932/33 r.; 5) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1933/34 i udzielenie pokwitowania Zarządowi ze sprawowanych czynności w tymże roku sprawozdawczym; 6) Zatwierdzenie budżetu i planu działań na rok operacyjny 1934/35; 7) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach i bankach oraz zatwierdzenie już dokonanych w okresie bieżącym umów i udzielenie zabezpieczeń; 8) Wybór 2 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej; 9) Wnioski Akcjonariuszów, zgłoszone w przepisany przez prawo o spółkach akcyjnych terminie.

Stosownie do § 2 art. 399 kodeksu handlowego, akcjonariusze, życzący przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub właściwe zaświadczenia instytucyj kredytowych na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

I OGŁOSZENIE.

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

„Towarzystwo Cukrowni Brześć Kujawski”, Spółka Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się we czwartek dn. 29 listopada 1934 r. o godz. 5 min. 30 po poł. w lokalu Biura Zarządu w Warszawie, przy ul. Smolnej Nr. 14 m. 4 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie sprawozdania i bilansu za rok operacyjny 1933/34; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok 1933/34 oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania ze sprawowanych czynności; 5) Zatwierdzenie rachunku zysków i strat oraz podziału zysku za rok operacyjny 1933/34; 6) Zatwierdzenie budżetu na 1934/35 r. i wyznaczenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach i bankach oraz zatwierdzenie już dokonanych w okresie bieżącym umów i udzielonych zabezpieczeń; 8) Wybór jednego członka Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej; 9) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone w przepisany przez prawo terminie.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Towarzystwo Mijaczowskich Odlewni Stali i Zakładów Mechanicznych Bracia Bauerertz”

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w sobotę dn. 17 listopada 1934 r., o godz. 10 przed poł., w biurze Zarządu rzeczony Spółki we wsi Mijaczów, gminy Myszków, powiatu Zawierciańskiego (stacja Myszków, drogi żel. Warszawa — Kraków) odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

wspomnianej Spółki.

Porządek dzienny Zgromadzenia obejmuje następujące sprawy:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania z działalności Zarządu za 1933/34 r. obrotowy, bilansu na dz. 30/VI 1934 r. oraz rachunku zysków i strat za powołany rok obrotowy;
- 2) Powzięcie uchwały odnośnie rachunku zysków i strat za rok obrotowy 1933/34; 3) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 4) Wybór członków Zarządu w miejsce ustępujących oraz wybór pięciu członków Komisji Rewizyjnej na 1934/35 rok obrotowy.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą przedstawić swoje akcje lub odnośne świadectwa depozytowe, względnie zastawowe w biurze Zarządu Spółki, najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Powyższe Walne Zgromadzenie ważne będzie bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Pabjanickich Fabryk Wyrobów Bawełnianych „Krusche i Ender”

zawiadamia, że w dn. 20 listopada r. b. o godz. 11 przedpoł. odbędzie się w biurze Spółki w Pabjanicach przy ul. Zamkowej Nr. 3

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawa odstąpienia na rzecz gminy m. Pabjanic terenów, niezbędnych na uregulowanie stawu i rzeki Dobrzyński, pochodzących z nieruchomości fabrycznej, oznaczonej Nr. hip. 435, rep. 707.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć w biurze Spółki w Pabjanicach przy ul. Zamkowej Nr. 3 swoje akcje lub kwity depozytowe instytucyj bankowych.

Towarzystwo Eksploatacji Terenów, Spółka Akcyjna

w Warszawie, Krakowskie Przedmieście 9

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 listopada 1934 r. o godz. 18 w lokalu Spółki odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie, wybór przewodniczącego, asesorów; 2) Sprawozdanie Zarządu za czas urzędowania od 20/VI do 20/XI 1934 r., bilans Spółki na dz. 28/XI 1934 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi i uchwalenie rekompensaty za czynności Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wniosek o likwidacji Spółki i wybór dwóch likwidatorów, oraz upoważnienie ich do kupna-sprzedaży nieruchomości na prawach Walnego Zgromadzenia; 6) Sprawozdanie z działalności poprzedniego Zarządu za czas do dn. 20/VI 1934 r.; 7) Wolne wnioski.

Zarząd

Samolot skraca podróż!!!

W tutejszym rejestrze handlowym w dziale B na stronie 12 odnośnie

**CUKROWNI WIERZCHOSŁAWICKIEJ, SP. AKC.
W WIERZCHOSŁAWICACH**

wpisano dziś, że uchwałą Walnego Zebrania z dn. 9 września 1933 r. zmieniono §§ 7 i 18 statutu w ten sposób, że w § 7 ustęp 1 dodano słowa „dwóch do”, w § 18 ustęp 1 zaś dodano słowa „do pięciu”.

Inowrocław, dn. 10 października 1934 r.

Sąd Grodzki

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki „CHODORÓW”

**Spółka Akcyjna dla Przemysłu Cukrowniczego
w Chodorowie**

zawiadamia, że w dn. 29 listopada 1934 r. o godz. 12 odbędzie się w sali posiedzeń firmy „Polsot” Polska Spółka dla Obrótu Towarowego, S. A. we Lwowie, przy ul. Szajnochy 2

**XIX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie i przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok obrachunkowy 1933/34;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie przedłożonego bilansu i udzielenie absolutorjum Radzie Nadzorczej i Zarządowi;
- 4) Wniosek w przedmiocie rozdziału zysku;
- 5) Wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą swoje akcje wraz z bieżącymi kuponami złożyć w kasie Banku Cukrownictwa, Oddział we Lwowie, w kasie Banku Gospodarstwa, Oddział we Lwowie, w kasie Powszechnego Banku Związkowego, Oddział we Lwowie, lub w kasie Banku Dyskontowego Warszawskiego, Oddział we Lwowie, za pisemnym poświadczeniem, które będzie służyć jako legitymacja do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu.

Poświadczenie opiewać będzie na nazwisko i będzie podawać ilość akcji i głosów, przysługujących upoważnionemu Akcjonariuszowi.

Legitymacja służyć może tylko osobie, w niej wymienionej, lub należycie wykazanemu pełnomocnikowi.

Poświadczenia na złożone akcje winni Akcjonariusze — chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu — złożyć, względnie nadesłać do rąk Dyrekcji Cukrowni w Chodorowie, najpóźniej do dn. 22 listopada 1934 r.

Zdeponowane akcje mogą być po Walnym Zgromadzeniu podjęte w instytucji, w której zostały złożone, za zwrotem otrzymanego poświadczenia lub też za potwierdzeniem odbioru i oddaniem potwierdzenia Spółki, że wydane na złożone akcje poświadczenie u niej złożone zostało.

Ponadto wskazuje się — stosownie do par. 16 statutu Spółki — na możliwość zgłoszenia przez Akcjonariuszów, reprezentujących 1/10 część kapitału akcyjnego, dodatkowych spraw na porządek dzienny, o ile to nastąpi najpóźniej do dn. 15 listopada 1934 r.

Przedruki nie będą honorowane

Bank Polska Kasa Opieki, Spółka Akc. w Warszawie

Bilans surowy na dz. 30 września 1934 r.

STAN CZYNNY.—Kasa i sumy do dyspozycji zł 452 527·83; Waluty zagran. zł 301 989·32; Papiery wart. zł 13 924 851·83; Udziały w przedsiębiorstwach zł 499 000·00; Banki krajowe zł 4 586 241·65; Banki zagraniczne zł 1 012 108·72; Rachunki bieżące zł 178 356·00; Nieruchomości zł 415 004·62; Koszty administracyjne zł 391 726·67; Koszty organizacyjne zł 93 441·15; Oddziały zł 8 366 654·65; Różne rachunki zł 552 572·51; Suma stanu czynnego zł 30 574 474·95.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 2 500 000·00; Kapitał zapasowy zł 118 262·54; Fundusz amortyzacyjny zł 26 173·04; Wkłady zł 13 451 651·08; Rachunki bieżące zł 4 321 589·04; Banki zł 953 730·53; Procenty, prowizje i inne zł 346 509·55; Oddziały zł 8 573 085·92; Różne rachunki zł 283 473·45; Suma stanu biernego zł 30 574 474·95.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

**„Węgierska Górka” Górnicza i Hutnicza
Spółka Akcyjna w Krakowie**

w wykonaniu uchwały Rady Nadzorczej Spółki ma zaszczyt zawiadomić, że

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się w piątek dn. 30 listopada 1934 r. o godz. 17.30 w sali posiedzeń Biura Sprzedaży Rur Zjednoczonych Odlewni Polskich Ruropol w Warszawie, ul. Nowy Świat 35 z następującym porządkiem dziennym:

1) Powzięcie uchwały o podwyższeniu kapitału akcyjnego Spółki o kwotę zł 2 500 000·00 (zł dwa i pół miliona) w drodze emisji 25 000 sztuk akcji po zł 100 nominalnej wartości, opiewających na okaziciela. Z akcjami temi związane będzie prawo poboru dywidendy za czas od 1 stycznia 1935 r.

Prawo poboru przysługiwać będzie dotychczasowym akcjonariuszom.

Oznaczenie ceny emisyjnej, warunków i terminów otwarcia tudzież zamknięcia subskrypcji przekazuje się Radzie Nadzorczej Spółki, ogłoszeniem zaś i przeprowadzeniem subskrypcji zajmie się Zarząd Spółki;

2) Powzięcie uchwały o zmianie dotychczasowego brzmienia § 4 ustęp 1 statutu Spółki na następujące: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 4 000 000·00 (zł cztery miliony) i jest podzielony na 40 000 sztuk akcji po zł 100 nominalnej wartości”;

3) Podwyższenie liczby członków Rady Nadzorczej o trzech członków wybrać się mających na lat trzy i wybór tychże.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć akcje, uzasadniające prawo głosowania, najpóźniej na siedem dni przed odbyciem Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia w kasie Spółki w Węgierskiej Górce. Zamiast akcji mogą być złożone również potwierdzenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, mającego siedzibę urzędową w granicach Rzeczypospolitej Polskiej.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Akcyjnego Cukrowni „Ostrowite”

SPÓŁKA AKCYJNA

niniejszem podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 27 listopada 1934 r. o godz. 17 w lokalu Związku Zawodowego Cukrowni w Warszawie, Moniuszki 11 m. 7, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

Tęsa Akc. Cukrowni „Ostrowite” z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1933/34 r.;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi Spółki za okres sprawozdawczy 1933/34;
- 5) Zatwierdzenie budżetu i planu działania na rok operacyjny 1934/35;
- 6) Wybory 2 członków Zarządu na miejsce ustępujących oraz 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach państwowych, kredytowych i bankach;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w obradach Walnego Zgromadzenia, winni — w myśl § 19 statutu — przynajmniej na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia złożyć w Biurze Zarządu Cukrowni w Warszawie, ul. St. Krzyska 25 m. 14 lub w cukrowni w Ostrowitem akcje swoje, względnie zaświadczenia depozytowe na dowód złożenia akcji u notariusza lub też w jednoznacznej instytucji kredytowej. W zaświadczeniu należy wymienić numery akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wystąpić z wnioskiem na Walne Zgromadzenie, winni — w myśl art. 54 Prawa o spółkach akcyjnych — złożyć je na piśmie Zarządowi nie później, niż na 2 tygodnie przed terminem Walnego Zgromadzenia.

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW
Związku Przedsiębiorców Górzeli Rolniczych, Spółka Akc.
w e L w o w i e**

odbędzie się w dn. 28 listopada 1934 r. o godz. 17 w lokalu tejże Spółki we Lwowie, przy ul. Trzeciego Maja 16, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu z Walnego Zgromadzenia z dn. 7 listopada 1933 r.;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i przedłożenie bilansu za 1933/34 r.;
- 3) Sprawozdania Komisji Rewizyjnej;
- 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi za czas od 1 lipca 1933 do 30 czerwca 1934 r.;
- 5) Rozdział zysków;
- 6) Wybór ustępujących członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski akcjonariuszów, które zostaną zgłoszone nie później, jak na 14 dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni — w myśl § 13 statutu — przynajmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem zawiadomić o tem Spółkę.
Lwów, dn. 31 października 1934 r.

Włodzimierz Cieński mp. Prezes Rady Nadzorczej

**Belgijska Spółka Akcyjna „Verreeries du Midi de la Pologne
anciennement Glaces du Midi de la Russie**

**Towarzystwo Południowo - Polskich Hut Szklanych dawniej Południowo-
Rosyjskich Hut Lustrzanych—Bruksela, ul. Henri Maus 37/39
Rejestr Handlowy w Brukseli Nr. 5 339**

Rada Zarządzająca zaprasza PP. Akcjonariuszy na
ZWYKŁE WALNE ZGROMADZENIE
w czwartek dn. 22 listopada 1934 r. o godz. 15 w siedzibie Spółki przy ul. Henri Maus 37/39 w Brukseli.
Porządek dzienny:

- 1) Odczytanie sprawozdań Rady Zarządzającej i Komisji Rewizyjnej;
- 2) Zatwierdzenie bilansu ogólnego na dz. 30 czerwca 1934 r. wraz z rachunkiem strat i zysków;
- 3) Zatwierdzenie takiegoż bilansu oddziałów w Polsce oraz podziału zysków;
- 4) Udzielenie absolutorjum Radzie i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wybory według statutu.

Aby zapewnić sobie prawo udziału w Walnym Zgromadzeniu PP. Akcjonariusze proszeni są o zastosowanie się do § 25 statutu. Akcje mają być składane conajmniej na 5 dni przed Zebraniem i to w Belgji w „Société Générale de Belgique” w Brukseli i we wszystkich oddziałach prowincjonalnych, w Banque de Bruxelles w Brukseli i Oddziałach, w „Banque Centrale de la Sambre à Charleroi” w siedzibie Spółki w Brukseli przy ul. Henri Maus 37/39 oraz w Polsce w siedzibie Spółki Warszawa, Bracka 5 m. 2.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Łódzkie Wąskotorowe Elektryczne Koleje Dojazdowe zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 listopada 1934 r. o godz. 11 w lokalu biura Zarządu przy ul. Piotrkowskiej Nr. 77 w Łodzi odbędzie się

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Uzupełniające wybory władz Spółki;
- 2) Wnioski PP. Akcjonariuszów.

UWAGA I. — (Wyciąg z § 20 Statutu Spółki):

„Akcje dają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w Spółce przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż.

Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej oraz następujących zagranicznych: Westminster Bank Limited Head Office in London, Schweizerische Bankgesellschaft Zürich, Trust Metallurgique Bruxelles.

W zaświadczeniach należy wymienić liczbę akcji i numery oraz stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.”

UWAGA II.

PP. Akcjonariusze mogą zgłaszać dodatkowe sprawy na porządek dzienny pod warunkiem złożenia ich w biurze Zarządu do dn. 13 listopada 1934 r. włącznie

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysłu Elektrycznego „CZECHOWICE” w Czechowicach

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 listopada 1934 r. o godz. 16 odbędzie się w budynku administracyjnym Spółki w Czechowicach

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Walnego Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności w roku operacyjnym 1933/34;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz strat i zysków za rok operacyjny 1933/34 oraz udzielenie pokwitowania za tenże okres Zarządowi;
- 5) Powzięcie uchwały w sprawie pokrycia straty bilansowej;
- 6) Powzięcie uchwały w sprawie zmiany statutu, a mianowicie: a) w § 6 lit. a) w zdaniu: „Kierownictwo Spółki należy do Zarządu, składającego się najwyżej z czterech członków” skreślić słowa „najwyżej z czterech”, a w miejsce skreślonych wstawić słowa „z trzech”; b) w § 6 lit. e) w zdaniu „Rada Nadzorcza składa się najwyżej z pięciu członków” skreślić słowo „najwyżej”, c) w § 6 lit. b) po słowach „prokuratorysty” skreślić wyrazy „albo wreszcie jednego członka Zarządu i jednego członka Rady Nadzorczej”, d) w § 10 po słowach „postanowienia” skreślić słowa „prawa o spółkach akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39 poz. 383”, a w miejsce skreślonych wstawić słowa „Kodeksu Handlowego Dział XII od art. 307 do art. 490 z dn. 27 czerwca 1934 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 57, poz. 502;
- 7) Uzupełniające wybory władz Spółki w myśl powziętych w punkcie 6 uchał.

Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje swoje względnie świadectwa tymczasowe najpóźniej na 7 dni przed terminem odbycia Walnego Zgromadzenia w Zarządzie Spółki w Czechowicach.

Rada Nadzorcza Spółki Akcyjnej

Branka, Fabryka Cukrów, Czekolady i Kakao

Spółka Akcyjna we Lwowie

zwołuje — na podstawie § 10 statutu

XVII NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

na dz. 15 listopada 1934 r., o godz. 11, w sali posiedzeń Akcyjnego Banku Hipotecznego we Lwowie, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Ograniczenie uchwały XV Walnego Zgromadzenia z dn. 22 lutego 1933 r. w przedmiocie remuneracji dla delegatów Rady Nadzorczej do Zarządu Spółki (§ 13 p. 8 statutu).

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni — w myśl ustawy o Spółkach Akcyjnych — złożyć swe akcje w naszej Spółce do dn. 8 listopada r. b., lub przesłać Spółce w tym samym czasie dowód złożenia akcji u notariusza względnie w Akcyjnym Banku Hipotecznym we Lwowie.

II OGŁOSZENIE

Fabryka Krzesel Gościcino, Spółka Akcyjna w Gościcinie

pow. Morski

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, że w dn. 10 listopada 1934 r. o godz. 15, w lokalu Spółki w Gościcinie, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI.**

Porządek dzienny: 1) Przedłożenie bilansu wraz z rachunkiem zysków i strat za 1933/34 r. operacyjny. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej. 2) Przyjęcie bilansu. 3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej. 4) Wybór pisma nieurzędowego, w którym umieszczane będą obowiązkowe ogłoszenia. 5) Wybór członków Rady Nadzorczej. 6) Wolne wnioski.

Gościcino, pow. Morski, dn. 27 października 1934 r.

Zarząd: J. Mack, A. Jahnz

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Akcyjnego

Fabryka Ołówków „St. Majewski”, Spółka Akc. w Pruszkowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 listopada 1934 r. w sobotę o godz. 11 rano odbędzie się w siedzibie Spółki w Pruszkowie przy ul. Ołówkowej Nr. 1

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Wniosek Zarządu o zmianę uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 7 lutego 1934 r. w przedmiocie bilansu na dz. 30 września 1933 r.

Akcjonariusze, mający zamiar wziąć udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje albo kwity depozytowe lub zastawne banków i instytucji kredytowych najpóźniej do dn. 17 listopada r. b. w biurze Zarządu Spółki w Pruszkowie pod Warszawą w godzinach od 8 do 13 z wyjątkiem niedziel i świąt.

Henryka Francka Synowie Fabryka Środków Kawowych
Spółka Akcyjna — Skawina

Bilans zamknięcia per 30/VI 1934 r.

AKTYWA. — 1) Gotówka w kasie zł 35 222.50; 2) Banki zł 8 059.79; 3) Papiery wartościowe zł 119 110.00; 4) Weksle w portfelu i inkasie zł 141 004.36; 5) Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 20 000.00; 6) Materjały: a) Surowce zł 1 206 637.00, b) Pomocnicze i pędne zł 431 715.59. Razem zł 1 638 352.59; 7) Półfabrykaty zł 37 525.98; 8) Gotowe wyroby i towary zł 631 342.93; 9) Dłużnicy: a) odbiorcy zł 3 079 154.90, b) Dostawcy zł 53 075.06, c) Różni zł 2 110 339.41, d) Wątpliwe należności: weksle protestowane i zaskarż. pretenzje zł 52 450.28. Razem zł 5 295 019.65; 10) Grunty zł 241 802.45; 11) Budynki w Skawinie: a) fabryczne zł 2 156 772.62, b) gospodarcze zł 3 130.18, c) mieszkalne zł 266 867.96. Razem zł 2 426 770.76; Budynki w Inowrocławiu: a) fabryczne zł 349 347.29, b) mieszkalne zł 8 733.33. Razem zł 358 080.62; 12) Urządzenia techniczne (maszyny, tory i t. d.) zł 2 356 557.75; 13) Inwentarz (martwy) zł 112 551.59; 14) Sumy przechodnie: wydatki okresu przyszłego zł 17 925.46. Razem zł 13 439 326.41.

Zyra na akceptach odbiorców zł 498 661.40.

Uwaga: Zobowiązania zagraniczne w ogólnej kwocie zł 4 513.71.

PASYWA. — 1) Kapitał zakładowy zł 9 000 000.00; 2) Kapitał zapasowy: a) Saldo z roku ubiegłego zł 891 790.48, b) Dopisano w roku sprawozdawczym zł 70 000.00. Razem zł 961 790.48; 3) Zobowiązania — wierzyciele: a) Banki zł 937 583.00, b) Dostawcy zł 116 145.16, c) Różni zł 502 275.68. Razem zł 1 556 003.84; 4) Fundusze i zobowiązania specjalne: a) Rezerwa podatkowa zł 883 474.46, b) Specjalna rezerwa do dyspozycji Walnego Zgromadzenia zł 60 000.00. Razem zł 943 474.46; 5) Sumy przechodnie: dochody okresu przyszłego zł 97 005.14; 6) Czysty zysk: a) z roku sprawozdawczego zł 871 502.06, b) z roku poprzedniego zł 9 550.43. Razem zł 881 052.49. Razem zł 13 439 326.41.

Za zyrą zł 498 661.40.

Rada Nadzorcza: W. Franck mp.

Henryka Francka Synowie, Fabryka Środków Kawowych
Spółka Akcyjna

Rosenberg mp.

Rachunek zysku i strat per 30/VI 1934 r.

WINIEN. — 1) Koszty administracji ogólnej zł 1 739 453.88; 2) Koszty fabrykacji zł 5 001 941.77; 3) Koszty finansowe zł 102 191.55; 4) Koszty sprzedaży zł 3 326 014.21; 5) Podatki państwowe i samorządowe zł 838 751.35; 6) Odpisy amortyzacyjne zł 663 049.27; 7) Czysty zysk: a) z roku sprawozdawczego zł 871 502.06, b) z roku poprzedniego zł 9 550.43. Razem zł 881 052.49; Razem zł 12 552 454.52.

MA. — 1) Utarg zł 12 540 776.59; 2) Inne dochody (z papierów wartościowych) zł 2 127.50; 3) Zysk z poprzedniego roku zł 9 550.43; Razem zł 12 552 454.52.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akc. „Zabłocie” Zakłady Chemiczne, Spółka Akcyjna

Zabłocie ad Żywiec

zawiadamia, że w dn. 30 listopada 1934 r. o godz. 12 w południe odbędzie się w kancelarii Notariusza P. Jana Beynarowicza we Lwowie, ul. Jagiellońska 24

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZY

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Przedłożenie zamknięcia rachunkowego za 1933/34 r. i sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 2) Zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego za tenże czasokres;
- 3) Przeniesienie funduszu rezerwowego dla zaniżenia straty z roku gospodarczego 1932/33;
- 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 5) Przerachowanie długów dolarowych;
- 6) Wolne wnioski.

Hodowla Nasion Buraków Cukrowych
„MOTYCZ”, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 30 czerwca 1934 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Nieruchomość Motycz — grunty i zabudowania gospodarskie zł 375 024.27; Budowle zł 359 511.00; Urządzenia techniczne zł 95 357.98; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) Żywy zł 15 645.90, b) Martwy zł 41 192.66, Razem zł 56 838.56; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 3 000.60; Papiery procentowe zł 3 792.00; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 2 322.50; Materjały magazynowe i produkty gospodarstwa rolnego zł 27 911.90; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 11 305.16, b) Plantatorzy zł 6 330.26, c) Różni zł 69 829.22, Razem zł 87 464.64; Sumy przechodnie zł 20.00; Strata zł 41 179.58; **Ogółem zł 1 052 423.03.**

Sumy pozabilansowe: Różni za gwarancje zł 175 700.00.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 420 000.00; Kapitał zapasowy zł 152 415.40; Kapitały rezerwowe zł 13 351.08; II. Kapitał amortyzacyjny zł 112 410.42; III. Zobowiązania: a) Akcepty zł 122 000.00, b) Banki zł 55 237.86, c) Towarzystwo Kredytowe Ziemięskie zł 10 132.04, d) Dostawcy-plantatorzy zł 351.54, e) Odbiorcy zł 97 712.97, f) Różni zł 8 811.72, g) Plantatorzy za weksle zł 60 000.00, Razem zł 354 246.13; **Ogółem zł 1 052 423.03.**

Sumy pozabilansowe: Zobowiązania żyrowe zł 175 700.00.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — I. Nasiona handlowe zł 320 940.22; II. Koszty administracji ogólnej zł 9 000.00; III. Koszty selekcyjne i nasienne zł 55 457.80; IV. Koszty prowadzenia gospodarstwa rolnego zł 25 581.45; V. Koszty handlowe przy sprzedaży zł 6 869.32; VI. Koszty kredytów zł 38 528.86; VII. Podatki państwowe i komunalne zł 13 870.47; **Ogółem zł 470 248.12.**

MA. — I. Wpływ brutto ze sprzedaży nasion zł 394 875.52; II. Wartość nasion w remanencie na 30/VI 1934 r. zł 2 317.00; III. Wpływy z gospodarstwa rolnego zł 31 330.52; IV. Wartość krescencji w remanencie na 30/VI 1934 r. zł 545.50; Strata zł 41 179.58; **Ogółem zł 470 248.12.**

W ogłoszeniu firmy

Polski Bank Komunalny, S. A.

drukowanem w zesz. 43 tygodnika — w stanie czynnym wydrukowano „Długoterm. poz. oblig. zł 16 151 523.06”, gdy powinno być zł 16 151 523.—, oraz w stanie biernym „Inne rezerwy zł 561 931.94”, gdy powinno być zł 561 931.04.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskiego Towarzystwa Fabryk Cukru, Sp. Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 16 listopada 1934 r., o godz. 3 po poł., w biurze Zarządu w Warszawie, przy ul. Krakowskie Przedmieście Nr. 7, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Rady Nadzorczej i Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1933/34;
- 3) Rozpatrzenie projektu podziału zysku za rok operacyjny 1933/34 i powzięcie odnośnej uchwały;
- 4) Pokwitowanie Rady Nadzorczej i Zarządu z czynności za rok operacyjny 1933/34;
- 5) Upoważnienie Zarządu do poczynienia wydatków inwestycyjnych;
- 6) Oznaczenie liczby członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 8) Oznaczenie wysokości stałego uposażenia członków Rady Nadzorczej.

Właściciele akcji na okaziciela, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 8 listopada 1934 r. włącznie złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub też zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej. W zaświadczeniu winny być wymienione: imię i nazwisko akcjonariusza, jego adres, ilość i numery akcji, oraz winno być zawarte oświadczenie, iż akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, o ile do dn. 8 listopada 1934 r. włącznie zostali wpisani do księgi akcyjnej.

Karty wstępu na Walne Zgromadzenie wydawane będą w biurze Zarządu na 3 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Grodzieckiego Towarzystwa Kopalń Węgla i Zakładów Przemysłowych, Spółka Akcyjna

niniejszem ma zaszczyt zaprosić PP. Akcjonariuszów na NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć w dn. 15 listopada 1934 r. o godz. 11 przed poł. w biurze Zarządu Grodzieckiego Towarzystwa w Grodźcu.

Porządek dzienny Zgromadzenia następujący: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprostowanie planu amortyzacji majątku Towarzystwa za rok operacyjny 1931.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w Zarządzie Spółki swoje akcje lub zaświadczenia, w myśl art. 399 Kodeksu Handlowego.

I OGŁOSZENIE

Dyrekcja Banku Nattowego, Spółka Akcyjna we Lwowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 listopada 1934 r. o godz. 17 odbędzie się w lokalu Banku we Lwowie przy ul. Leona Sapiehy 3

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Dyrekcji ze stanu interesów Banku;
- 2) Odwołanie Rady Nadzorczej;
- 3) Wybór nowej Rady Nadzorczej.

Akcjonariusze, zamierzający brać udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje najpóźniej do dn. 15 listopada 1934 r. w Kasie Banku. W razie niemożności osobistego przybycia, można udzielić pełnomocnictwa do zastąpienia, na którym wystarcza podpis bez legalizacji notarialnej.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 część kapitału akcyjnego, mogą — z zachowaniem przepisów art. 54 prawa o spółkach akcyjnych — zgłosić na porządek dzienny sprawy, które mogą być zamieszczone w ostatnim ogłoszeniu.

Bank Zachodni, Spółka Akcyjna

W WARSZAWIE

Bilans surowy na dz. 1 października 1934 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O., Banku Gospod. Krajowego, Państwowym Banku Rolnym oraz bony bezprocentowe Funduszu Inwestycyjnego		1 160 773'84
Waluty zagraniczne		191 589'60
Papiery wartościowe własne:		
a) papiery państwowe	1 531 939'86	
b) papiery hipoteczne	653 044'67	
c) akcje	164 955'11	2 349 939'64
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		2 607 081'61
Towary		—
Banki krajowe		1 422 687'70
Banki zagraniczne		1 008 504'31
Weksle zdyskontowane		18 871 547'86
Rachunki bieżące (saldo debet.):		
a) zabezpieczone	9 352 080'11	
b) niezabezpieczone	938 475'23	10 290 555'34
Pożyczki terminowe		440 471'00
Należności z tytułu układów konwersyjnych, zaopartych w akcept Banku Akceptacyjnego		116 916'90
Nieruchomości		6 688 616'86
Różne rachunki		4 263 951'05
Koszty, różnice kursowe i t. p. Oddziały		1 488 669'58
Długoterminowe pożyczki hipoteczne		4 395 587'04
		—
		<u>55 296 892'33</u>

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitały własne:		
a) zakładowy	10 080 000'00	
b) zapasowy	721 653'99	
c) inne rezerwy	2 392 574'04	
d) fundusz amortyzacyjny	—	13 194 228'03
Wkłady:		
a) terminowe	6 895 312'31	
b) à vista	15 249 917'19	22 145 229'50
Rachunki bieżące (saldo kredytowe)		2 970 365'46
Zobowiązania inkasowe		166 524'46
Redyskonto weksli		5 614 184'63
Banki krajowe		2 466 109'77
Banki zagraniczne		1 618 668'80
Wierzyciele hipoteczni		36 861'75
Różne rachunki		793 448'86
Procenty, prowizje i różne zyski		1 748 009'91
Oddziały		4 543 261'16
Listy zastawne (obligacje)		—
Akcepty		—
		<u>55 296 892'33</u>

Gwarancje zł 1 041 406'68

Inkaso zł 7 285 299'43

Bank Dyskontowy Warszawski

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans surowy na dz. 30 września 1934 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, Banku Gospodarstwa Krajowego i P. K. O.		1 570 508·31	
Waluty zagraniczne		553 399·04	
Papiery wartościowe własne:			
a) pożyczki państwowe	649 781·70		
b) papiery hipot. i oblig.	3 480 146·08		
c) akcje	1 172 619·94	5 302 547·72	
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		4 748 244·88	
Banki krajowe		177 439·55	
Banki zagraniczne		1 635 628·57	
Weksle zdyskontowane		17 165 697·58	
Rachunki bieżące (saldo debet.):			
a) zabezpieczone	17 974 917·43		
b) niezabezpieczone	4 130 206·86	22 105 124·29	
Pożyczki terminowe		1 541 987·32	
Nieruchomości		4 711 600·00	
Różne rachunki		5 361 027·65	
Koszty		2 454 673·51	
Oddziały		5 547 993·25	
		<u>72 875 871·67</u>	

STAN BIERNY		zł	zł
Kapitały własne:			
a) zakładowy	10 000 000·00		
b) zapasowy	4 450 000·00		
c) fundusz amortyzacyjny	650 000·00	15 100 000·00	
Pozostałość zysków		127 128·27	
Wkłady:			
a) terminowe	8 952 907·05		
b) à vista	4 746 090·75	13 698 997·80	
Rachunki bieżące (saldo kredyt.)		12 289 259·74	
Zobowiązania inkasowe		87 653·96	
Redyskonto weksli w Banku Polskim		7 478 360·16	
Banki krajowe		1 079 374·64	
Banki zagraniczne		10 556 157·37	
Różne rachunki		4 565 326·90	
Procenty, prowizje i różne zyski		2 095 715·81	
Oddziały		5 897 897·02	
		<u>72 875 871·67</u>	
Gwarancje	zł 1 990 013·10		
Inkaso	zł 8 993 602·59		

Cukrownia i Rafinerja „Zbiersk”

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 30 czerwca 1934 r.

STAN CZYNNY. — I. — Majątek stały: Budowle zł 2 521 524·94; Urządzenia techniczne zł 4 980 970·62; Dobra ziemskie i lasy: Zbiersk i Petryki zł 5 108 551·49; Cegielnia Gliny zł 308 056·51; Tartak parowy „Zbiersk” zł 69 198·94; Inwentarz żywy i martwy zł 261 629·96; II. — Majątek płynny: Gotówka i papiery procentowe zł 110 395·73; Akcje i udziały innych przedsiębiorstw zł 2 468 568·11; Materiały magazynowe pomocnicze zł 273 331·27; Ziemiopłody i materj. magazyn. gospod. rolnego zł 51 410·89; Materiały drzewne tartaku zł 19 122·35; Wyroby cegielni zł 159 729·53; Produkty fabrykacji zł 1 366 418·46; Dłużnicy zł 1 237 609·03; Sumy przechodnie zł 56 787·17; IV. — Inne aktywa: Depozyty członków Zarządu zł 50 000·00; Razem zł 19 043 305·00.

Różni za gwarancje zł 746 000·00.

STAN BIERNY. — I. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 8 575 000·00; Kapitał zapasowy zł 1 941 434·36; Kapitał rezerwowy zł 735 069·00; Rezerwa podatkowa zł 484·58; II. — Kapitał amortyzacyjny zł 4 611 655·37; III. — Zobowiązania — wierzyciele zł 3 005 740·90; IV. — Inne pasywa: Dywidenda niepodniesiona zł 1 267·60; Specjalny r/k przejściowy różnic kursowych zł 35 630·56; Sumy przechodnie zł 1 272·63; Członkowie Zarządu za depozyty zł 50 000·00; Zysk zł 85 750·00; Razem zł 19 043 305·00.

Gwarancje zł 746 000·00.

Rachunek strat i zysków 1933/34 r.

WINIEN. — Koszty fabrykacji zł 2 038 263·37; Koszty sprzedaży cukru zł 47 748·50; Koszty administracji ogólnej zł 182 062·85; Koszty kredytów zł 94 385·36; Podatki państwowe i komunalne zł 141 469·27; Wartość remanentów cukru z roku ubiegłego zł 1 362 921·39; Wartość remanentów melasu z roku ubiegłego zł 28 834·46; Koszty nabycia kontyngentu zł 442 416·40; Różnice kursowe papierów procentowych i akcji zł 77 961·76; Strata na zużytych ruchomościach i nieściągalnych należnościach zł 20 359·79; Odpisy ustawowe zł 675 702·43; Rezerwa podatkowa zł 48 306·69; Pozostałość zysku zł 85 750·00; Razem zł 5 246 162·27.

MA. — Pozostałość zysku z roku ubiegłego zł 10 882·14; Wpływ brutto ze sprzedaży cukru wewn. i eksp. w okresie od 1/VII 1933 r. do 30/VI 1934 r. zł 3 652 051·13; Wartość remanentów cukru w dn. 30/VI 1934 r. zł 1 348 243·66; Wpływ ze sprzedaży melasu w okresie od 1/VII 1933 r. do 30/VI 1934 r. zł 38 269·24; Wartość remanentów melasu w dn. 30/VI 1934 r. zł 18 174·80; Wpływ ze sprzedaży wytlóków i błota defekacyjnego zł 31 395·43; Procenty i dywidendy od papierów wartościowych zł 29 961·50; Zysk z gospodarstwa rolnego zł 85 636·27; Zysk z eksploatacji lasów i tartaku zł 11 515·90; Zysk z eksploatacji cegielni zł 2 733·52; Różnice kursu walut obcych zł 7 572·24; Niepodniesiona dywidenda zł 53·60; Wpływ odpisanych należności zł 9 672·84; Razem zł 5 246 162·27.

Polski Bank Komercyjny, Spółka Akc.

Warszawa, Al. Jerozolimska 36

Bilans surowy na dz. 30 września 1934 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i P.K.O. zł 154 648·37; Waluty zagraniczne zł 4 486·65; Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe zł 74 000·52; b) akcje zł 165 612·76; Banki krajowe zł 11 241·03; Banki zagraniczne zł 50 196·92; Weksle zdyskontowane zł 2 689 689·59; Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 1 130 161·49; b) niezabezpieczone zł 1 015 724·70; Różne rachunki zł 414 202·92; Koszty, różnice kursowe i t. p. zł 220 227·01; Gwarancje zł 2 269 434·59; Inkaso zł 538 903·46; Suma bilansowa zł 8 738 530·01.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 2 500 000·00; b) zapasowy zł 1 668·17; Wkłady: a) terminowe zł 532 022·37; b) à vista zł 866 954·65; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 171 561·47; Zobowiązania inkasowe zł 769·25; Redyskonto weksli zł 1 590 040·79; Banki krajowe zł 3 580·60; Banki zagraniczne zł 31 383·49; Różne rachunki zł 24 235·95; Procenty, prowizje i różne zyski zł 207 975·22; Gwarancje zł 2 269 434·59; Inkaso zł 538 903·46; Suma bilansowa zł 8 738 530·01.

„Mikuliczyn” Zakłady dla Przemysłu Drzewnego, Spółka Akc.

Rachunek bilansu
za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — 1) Gotówka w kasie zł 1 781·40; 2) Dłużnicy zł 183 664·32; 3) Straty: a) z 1932 r. zł 88 752·06; b) w 1933 r. zł 421 593·63; Razem zł 510 345·69. Ogółem zł 695 791·41.

PASYWA. — 1) Kapitał akcyjny zł 300 000·00; 2) Fundusz robotniczy i urzędniczy zł 3 000·00; 3) Wierzyciele zł 392 791·41. Ogółem zł 695 791·41.

Rachunek strat i zysków
za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1933 r.

STRATY. — 1) Strata z 1932 r. zł 88 752·06; 2) Resztująca amortyzacja inwentarza zł 443 832·97; 3) Przewóz kolejowy zł 4 750·33; 4) Utrzymanie budynków zł 1 266·17; 5) Podatki i należności zł 4 648·52; 6) Asekuracja zł 4 818·67; 7) Koszty administracji zł 112 357·43. Ogółem zł 660 426·15.

ZYSKI. — 1) Dochód brutto z r-ku towarów zł 147 494·53; 2) Odsetki zł 2 585·93; 3) Strata: a) z 1932 r. zł 88 752·06; b) w 1933 r. zł 421 593·63. Razem zł 510 345·69. Ogółem zł 660 426·15.

Mikuliczyn, dn. 31 grudnia 1933 r.

Łódzki Bank Depozytowy, Spółka Akc.

W Ł O D Z I

Bilans surowy na dz. 30 września 1934 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gospodarstwa Krajowego		629 750'52	
Waluty zagraniczne (banknoty i monety)		224 161'38	
Papiery wartościowe własne:			
a) papiery państwowe	524 257'74		
b) listy zastawne	3 128'05		
c) akcje	74 696'28		
d) zaświadczenia o wyw. komp.	3 015'45	605 097'52	
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		87 500'00	
Papiery wartościowe ust. kapit. zapasowego	324 224'71		
Banki krajowe	1 200 946'25		
Banki zagraniczne	1 009 889'41		
Weksle zdyskontowane	12 775 379'75		
Rachunki bieżące (saldo debet.):			
a) zabezpieczone	3 642 544'42		
b) niezabezpieczone	4 300 092'35	7 942 636'77	
Nieruchomości		206 857'32	
Różne rachunki		399 367'83	
Koszty handlowe		988 091'77	
Oddziały		628 513'19	
		27 022 416'42	
Udzielone gwarancje		2 934 942'68	
Inkaso		1 632 797'78	
		<u>31 590 156'88</u>	

STAN BIERNY		zł	zł
Kapitały własne:			
a) zakładowy (25 200 akc. à zł 100 00)	2 520 000'00		
b) zapasowy	1 260 000'00		
c) amortyzacyjny	33 097'16	3 813 097'16	
Wkłady	10 388 723'71		
Rachunki bieżące (saldo kredyt.)	4 588 054'61		
Zobowiązania inkasowe	167 413'39		
Redyskonto weksli	3 018 359'38		
Banki krajowe	1 235 358'58		
Banki zagraniczne	878 632'81		
Procenty, prowizje i różne zyski	1 705 063'02		
Oddziały	708 727'86		
Różne rachunki	323 989'48		
Zyski z lat ubiegłych	194 996'42		
		27 022 416'42	
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj	2 934 942'68		
Różni za inkaso	1 632 797'78		
		<u>31 590 156'88</u>	

III OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Wetlnianej i Bawetlnianej Manufaktury Adolf Daube w Łodzi

podaje do wiadomości, że uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów, odbytego w dn. 28 lipca 1934 r., postanowiono

zmniejszyć kapitał akcyjny do sumy zł 750 000

przez połączenie 2 akcji po zł 172 w 1 akcję wartości zł 100. Ogłoszenie dokonane zostaje zgodnie z art. 441 Kod. Hand. z wezwaniem do zgłoszenia sprzeciwów w ciągu 3 miesięcy od daty trzeciego ogłoszenia.

Bank Handlowy w Warszawie

Spółka Akcyjna

Bilans surowy na dz. 30 września 1934 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gospodar. Krajowego		3 228 215'75	
Waluty zagraniczne		226 101'32	
Papiery wartościowe własne:			
a) pożyczki państwowe	1 064 830'58		
b) papiery hipoteczne	811 857'49		
c) akcje	788 945'02	2 665 633'09	
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		2 933 256'25	
Banki Loro:			
a) krajowe	652 820'24		
b) zagraniczne	22 102'21	674 922'45	
Banki Nostro:			
a) krajowe	204 068'27		
b) zagraniczne	527 556'54	731 624'81	
Weksle zdyskontowane		54 279 980'65	
Rachunki bieżące (saldo debet.):			
a) zabezpieczone	50 768 377'91		
b) niezabezpieczone	7 374 157'12	58 142 535'03	
Pożyczki terminowe		380 861'00	
Nieruchomości		12 775 160'73	
Różne rachunki		12 673 684'42	
Koszty handlowe i t. p.:			
b) roku bieżącego	4 025 367'83	4 025 367'83	
Oddziały		24 092 314'28	
Dłużn. z tyt. kred. akc. i remb.		1 162 179'26	
		177 991 836'87	
Udzielone gwarancje		8 455 421'26	
Inkaso		10 046 841'90	
		<u>196 494 100'03</u>	

STAN BIERNY		zł	zł
Kapitały własne:			
a) zakładowy	30 000 000'00		
b) zapasowy	3 003 468'73		
c) inne rezerwy	3 000 000'00		
d) fundusz amortyzacyjny	947 340'94	36 950 809'67	
Wkłady:			
a) terminowe	9 359 628'47		
b) na książeczki wkładk.	23 670 146'71		
c) à vista	21 505 691'51	54 535 466'69	
Rachunki bieżące (saldo kredyt.)		12 424 417'11	
Zobowiązania inkasowe		315 698'00	
Redyskonto weksli		12 672 606'07	
Banki Loro:			
a) krajowe	1 786 188'81		
b) zagraniczne	1 664 956'80	3 451 145'61	
Banki Nostro:			
a) krajowe	250 143'89		
b) zagraniczne	22 889 452'67	23 139 596'56	
Różne rachunki		4 028 641'13	
Procenty, prowizje i różne zyski:			
b) roku bieżącego	5 352 042'03	5 352 042'03	
Oddziały		23 959 234'74	
Zobow. z tyt. kred. akc. i remb.		1 162 179'26	
		177 991 836'87	
Zobow. z tyt. udziel. gwaran.		8 455 421'26	
Różni za inkaso		10 046 841'90	
		<u>196 494 100'03</u>	

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akc. „Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu Sp. Akc.” z siedzibą w Warszawie, Wilcza 9a

podaje do wiadomości, że w dn. 13 października 1934 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów uchwalilo obniżyć kapitał zakładowy ze 29 700 000 do 27 000 000. (Protokół notariusza Kurmana w Warszawie, Nr. rep. 979).

Zawiadamiając o powyższem, Zarząd — zgodnie z art. 441 Kodeksu Handlowego — wzywa wierzycieli Spółki do zgłaszania swych roszczeń w ciągu 3 miesięcy od daty trzeciego ogłoszenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Fabryk Cukru i Rafinerji „Łubna i Szreniawa”, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 15 listopada 1934 r. o godz. 3 popoł. odbędzie się w lokalu Akcyjnego Banku Hipotecznego, Filij w Krakowie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW
z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie — po wysłuchaniu wniosków Komisji Rewizyjnej — sprawozdań Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1933/34;
- 3) Powzięcie uchwał co do udzielenia Zarządowi absolutorjum oraz w sprawie zysku za rok operacyjny 1933/34;
- 4) Wybór 1 członka Zarządu w miejsce ustępującego na skutek losowania oraz oznaczenie wynagrodzenia Zarządu;
- 5) Wybór Dyrektora Zarządzającego oraz określenie jego kompetencji i wynagrodzenia;
- 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej na następny rok operacyjny i ustalenie wysokości ich wynagrodzeń;
- 7) Zatwierdzenie budżetu na 1934/35 r. oraz upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów, do zabezpieczenia takowych hipotecznie oraz do przyjmowania solidarnych odpowiedzialności i wydawania solidarnych gwarancji;
- 8) Ewentualne wolne wnioski akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższem Walnem Zgromadzeniu, obowiązani są najpóźniej do dni 7 przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu Spółki, Warszawa, Jasna 8, lub w Filij Akcyjnego Banku Hipotecznego w Krakowie akcje swe lub świadectwa zastawowe albo depozytowe notariuszy lub instytucji kredytowych krajowych.

Austro Daimler, Steyr, Puch, Towarzystwo Budowy i Sprzedaży Samochodów, Spółka Akc. w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — Nieruchomości 2 885·65; Ruchomości 5 000·00; Kasa 7 708·58; Banki 18 647·80; Papiery wartościowe 384·00; Weksle 57 717·00; Towary 121 811·67; Dłużnicy 1 804 611·99; Obligo 281 928·47; Strata z poprzednich lat 54 390·51. Razem 2 355 085·67.

PASYWA. — Kapitał akcyjny 160 000·00; Kapitał rezerwowy 3 200·00; Kaucja Zarządu 800·00; Banki 84 052·14; Dostawcy 156 112·24; Ekspedytorzy 1 732·26; Odbiorcy 11 644·49; Różni 72 758·82; Sumy przechodnie 22 217·01; Delcredere za dłużników wątpliwych 1 560 640·24; Obligo 281 928·47. Razem 2 355 085·67.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1933 r.

STRATY. — Strata z poprzednich lat 54 390·51; Koszty handlowe 45 923·05; Podatek obrotowy 6 348·88; Prowizje 10 600·36; Odsetki i prowizje bankowe 3 965·75. Razem 121 228·55.

ZYSKI. — Zysk na różnicy kursu 10 914·79; Zysk brutto na towarach 41 547·54; Przejęcie straty — bonifikata 14 375·71; Strata z poprzednich lat 54 390·51. Razem 121 228·55.

Towarzystwo Cukrowni „Cielce”, Spółka Akcyjna

Bilans na dzień 30 czerwca 1934 r.

STAN CZYNNY. — I. — Majątek stały: Grunty i budowle 1 225 587·23; Urządzenia techniczne 2 206 722·27; Dobra ziemskie 153 540·21; Inwentarz żywy i martwy 54 991·55; II. — Majątek płynny: Gotówka i papiery procentowe 44 982·01; Akcje i udziały innych przedsiębiorstw 169 388·33; Materjały magazynowe pomocnicze 52 846·66; Produkty fabrykacji — melas 5 244·28; Dłużnicy 1 609 602·36; III. — Inne aktywa: Sumy ewidencyjne: Papiery procentowe w Rosji 115 056·00; Razem 5 637 960·90.

Gwarancje 74 705·00.

STAN BIERNY. — I. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny 2 200 000·00; Kapitał zapasowy 130 590·13; Kapitał rezerwowy 38 393·38; Kapitał asekuracyjny 65 448·23; II. — Kapitał amortyzacyjny 2 773 333·74; III. — Zobowiązania — wierzyciele 314 902·68; IV. — Inne pasywa: Sumy przechodnie 236·74; Sumy ewidencyjne 115 056·00; Razem 5 637 960·90.

Gwarancje 74 705·00.

Rachunek strat i zysków 1933/34 r.

WINIEN. — Koszty ogólne 207 799·42; Koszty administracji ogólnej 7 955·50; Świadczenia socjalne 12 866·56; Podatki państwowe i komunalne 47 766·23; Koszty sprzedaży cukru 23 971·21; Koszty nabycia kontyngentu 4 130·90; Wartość remanentów cukru z roku ubiegłego 978 645·61; Wartość remanentów melasu z roku ubiegłego 9 195·50; Różnice kursowe na papierach procentowych i akcjach 16 992·10; Strata na nieściągalnych należnościach 7 818·57; Odpisy ustawowe 229 417·33; Razem 1 546 558·93.

MA. — Wpływ brutto ze sprzedaży cukru wewnętrznego i eksport. w okresie od 1/VII 1933 r. do 30/VI 1934 r. 1 054 580·85; Wpływ ze sprzedaży melasu w okresie od 1/VII 1933 r. do 30/VI 1934 r. 6 550·01; Wartość remanentów melasu w dn. 30/VI 1934 r. 5 244·28; Wpływ ze sprzedaży wytloków 65·00; Wpływ ze sprzedaży kontyngentu wewnętrznego 434 265·00; Wpływ z odsetek i różnic kursu walut obcych 40 633·92; Zysk z gospod. rolnego 5 219·87; Razem 1 546 558·93.

Bank Handlowy w Łodzi, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 30 września 1934 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gospodarstwa Krajowego 8 615·79; 2) Waluty zagraniczne 1 631·97; 3) Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe 36 721·13, b) papiery hipoteczne 7 441·00, c) akcje 103 232·46, Razem 147 394·59; 4) Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych 3 237 906·59; 5) Banki krajowe 305·85; 6) Banki zagraniczne 9 272·56; 7) Weksle zdyskontowane 132 188·92; 8) Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone 795 401·71, b) niezabezpieczone 238 416·09, Razem 1 033 817·80; 9) Nieruchomości 8 366 514·34; 10) Różne rachunki 1 562 542·47; 11) Koszty i różne straty 5 943 320·62; 12) Oddziały 468 650·21; Suma bilansowa 20 912 161·71.

STAN BIERNY. — 1) Kapitały własne: a) zakładowy 5 000 000·00, b) zapasowy 397 956·46, c) inne rezerwy 1 207 265·22, d) fundusz amortyzacyjny 1 201 206·96, Razem 7 806 428·64; 2) Rachunek wierzycieli w myśl układu 175 877·05; 3) Rachunki bieżące (saldo kredytowe) 61 341·58; 4) Zobowiązania inkasowe 100·00; 5) Rachunek subskrypcji akcji VI emisji 3 398 674·46; 6) Banki krajowe 140 000·00; 7) Banki zagraniczne 4 562 564·40; 8) Różne rachunki 424 824·51; 9) Procenty, prowizje, różnice kursowe i inne rachunki wynikowe 1 131 921·82; 10) Oddziały 468 405·56; 11) Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych 2 742 023·69; Suma bilansowa 20 912 161·71.

Obciążenia hipoteczne na nieruchomościach Banku 4 407 000·00.

Gwarancje 8 000·00. Inkaso 83 885·99.

Cukrownia ŚRODA, Sp. Akc.

Bilans na dz. 30 czerwca 1934 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Grunty zł 29 000·00; 2) Budynki: a) Fabryczne zł 1 021 574·27; b) Gospodarcze zł 86 868·59; c) Mieszkalne zł 98 450·00; 3) Maszyny i aparaty zł 4 696 446·10; 4) Bocznicza kolejowa zł 79 422·58; 5) Plug parowy zł 129 308·54; 6) Ruchomości zł 63 997·77; 7) Inwentarz żywy zł 5 407·42; 8) Stacja benzynowa zł 6 841·27; 9) Nowe urządzenia w toku zł 8 987·80; Razem zł 6 226 304·34; II. — Majątek płynny: 10) Gotówka w kasie zł 25 260·17; 11) Rachunki w bankach: a) Rachunki bieżące zł 6 939·30; b) Rachunki towarowe i inne zł 14 858·41; 12) Pożyczka Narodowa zł 99 264·00; 13) Akcje i udziały zł 386 571·30; 14) Kaucje zł 691·00; 15) Reszty: a) Cukier zł 997 743·61; b) Melas zł 3 591·33; c) Wytłoki zł 5 097·68; d) Węgiel zł 31 266·81; e) Koks zł 3 772·66; f) Wapniak zł 37 586·41; g) Worki zł 17 242·50; h) Materjały techniczne zł 137 223·43; i) Benzyna i smary samochodowe zł 6 296·86; j) Plody rolne zł 1 946·32; k) Nasienie buraczane zł 79 659·08; l) Nawozy sztuczne zł 270 446·44; 16) Dłużnicy: a) Odbiorcy zł 34 536·07; b) Dostawcy zł 5 592·92; c) Różni zł 91 719·19; 17) Plantatorzy zł 112 018·19; 18) Sumy przechodnie: a) Wydatki dotyczące przyszłego okresu zł 3 495·31; b) Inne zł 45 255·99; Ogólna suma zł 8 644 379·32.

Bank Cukrownictwa — Poznań, za akcyzę zł 448 784·00; Plantatorzy: a) Za żyro nasze na wekslach zł 232 500·00; b) Za wydane cesje zł 144 048·10; Razem zł 825 332·10.

PASYWA. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy: a) Saldo z roku ubiegłego zł 1 600 000·00; b) Dopisano z funduszu specjalnego zł 320 000·00; c) Dopisano z czystego zysku zł 80 000·00; 2) Kapitał zapasowy: a) Saldo z roku ubiegłego zł 183 394·18; b) Dopisano z czystego zysku 1932/33 zł 27 150·31; 3) Fundusz specjalny: a) Saldo z roku ubiegłego zł 256 000·00; b) Dopisano z czystego zysku 1932/33 zł 64 000·00; c) Odpisano na kapitał zakładowy zł 320 000·00; II. Fundusz amortyzacyjny: 4) Saldo z roku ubiegłego zł 3 384 877·72; Dopisano w roku sprawozdawczym zł 536 369·93; Razem zł 6 131 792·14; III. Zobowiązania: 5) Zobowiązania długoterminowe: a) Skarb Państwa zł 200 113·87; b) Bank Gospodarstwa Krajowego zł 333 851·00; 6) Akcepty zł 504 500·00; 7) Rachunki w bankach: a) Rachunki bieżące zł 276 834·34; b) Bank Cukrownictwa — Komisowa sprzedaż cukru zł 14 165·77; c) Bank Cukrownictwa — akcyza od cukru deputatowego zł 10 895·50; d) Bank Cukrownictwa — Udział w kotle akcyzowym zł 368 405·62; 8) Wierzyciele zł 8 316·81; 9) Plantatorzy zł 210 314·36; 10) Zaległości podatkowe zł 29 618·15; 11) Nieopdniesiona dywidenda zł 342·62; 12) Sumy przechodnie: a) Nieuregulowane zobowiązania, dotyczące starych lat zł 74 021·10; b) Zobowiązania z okresu sprawozdawczego do regulacji w roku przyszłym zł 243 974·98; 13) Czysty zysk zł 237 233·06; Podział zysku: Na dywidendę 5% zł 100 000·00; Na kapitał zapasowy zł 22 233·06; Na podatek dochodowy zł 115 000·00; Ogólna suma zł 8 644 379·32.

Skarb Państwa — za akcyzę zł 448 784·00; Zobowiązania za żyro nasze na wekslach plantatorów zł 232 500·00; Zobowiązania warunkowe za przyjęte cesje plantatorów zł 144 048·10; Razem zł 825 332·10.

Rachunek strat i zysków za 1933/34 r.

STRATY. — I. Koszty administracji ogólnej zł 86 000·00; II. Koszty fabrykacji zł 2 860 800·05; III. Koszty sprzedaży i organizacji zł 116 619·89; IV. Koszty handlowe zł 47 622·66; V. Odsetki i prowizje zł 54 150·72; VI. Podatki zł 361 510·47; VII. Świadczenia socjalne zł 82 574·61; VIII. Różnice kursowe na papierach wartościowych zł 207 167·93; IX. Amortyzacja zł 537 231·57; Czysty zysk zł 237 233·06; Ogólna suma zł 4 590 910·96.

ZYSKI. — I. Cukier kartelowy, kamp. 1932/33 i poprzednich — nadwyżka zł 641 382·25; II. Cukier deputatowy kamp. 1932/33 — nadwyżka zł 14·96; III. Cukier kartelowy kamp. 1933/34: a) sprzedano 33 976 q krajowego za zł 2 879 512·66 — 26 286 q eksportowego za zł 327 963·40; z innych wpływów na Ręku Cukru zł 87 345·63; b) rezydent: 4 001 q krajowego za zł 219 134·77 — 4 656 q eksportowego za 45 394·03; IV. Cukier deputatowy kamp. 1933/34: a) sprzedano 1 233,76 q za zł 99 764·21; b) rezydent 169,24 q za zł 9 269·27; Razem zł 4 309 781·18; V. Melas zł 42 543·00; VI. Wytłoki zł 106 405·66; VII. Błoto defekacyjne i odpadki zł 11 145·38;

VIII. Różnice kursowe na walutach zł 83 608·47; IX. Zysk z działalności ubocznych zł 37 427·27; Ogólna suma zł 4 590 910·96.

Środa, dnia 11 września 1934 r.

Szef Biura Cukrowni:

(-) *Mieczysław Rolbiecki*

Zgodność powyższego rachunku strat i zysków oraz bilansu z inwenturami i księgami handlowymi Sp. Akc. Cukrownia Środa niniejszem poświadczamy.

„Powiernik” Spółka Rew. Powiernicza
Thiel & Marciniak

(-) *A. Thiel*

Dyplomowany i przysięgły rzeczoznawca
księgowości

CUKROWNIA ŚRODA, SP. AKC.

Rada Nadzorcza

(-) *D. J. Pennock*, Przewodniczący

Skład Rady Nadzorczej:

D. J. Pennock, Berlin, Magdeburgerstrasse 26 — przewodniczący
Stanisław Madaliński, Dębicz, poczta Środa — wiceprzewodn.
Karol hr. Bniński, Czarnotki, poczta Zaniemyśl
Stanisław Stablewski, Szlachcin, poczta Szlachcin
Dr. Bolesław Jagielski, Poznań, ul. Rzeczypospolitej 2
Dr. Stefan Zborowski, Berlin, ul. Tirpitzufer 12
Jerzy Reinking, Pierzchao, poczta Szlachcin
Jerzy Reimerdes, Krzyżowniki, poczta Gądk
Hugo Seifarth, Strzeszki, poczta Środa.

CUKROWNIA ŚRODA, SP. AKC.

Zarząd:

(-) *Ka imierz Boening* (--) *Dr. Hipolit Liciński*

(-) *Witold Sokółowski*

!! Unikniesz strat !!
!! a pomnożysz zyski !!

gdy informatorem Twym i doradcą będzie

CODZIENNA GAZETA HANDLOWA

JEDYNY TEGO RODZAJU ORGAN PRASOWY
W POLSCE ZAWIERA OCÓLNE I BRANŻOWE
WIADOMOŚCI HANDLOWE, PRZEMYSŁOWE
I FINANSOWE, CAŁOSTRONNE NOTOWANIA
GIEŁD TOWAROWYCH I PIENIĘŻNYCH, DZIAŁ
PORAD PRAWNYCH, PRZETARGI I DOSTAWY

Wydawnictwo Agencji Wschodniej w Warszawie

ul. Nowy Świat Nr. 16

W Y D A N I A R O K I X

ODDZIAŁY:

Poznań, Katowice, Lwów, Kraków, Łódź,
Gdańsk, Gdynia, Wilno

Żądajcie 10-ciodniowej BEZPŁATNEJ wysyłki
propagandowej.

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA

TYGODNIKA

„POLSKA GOSPODARCZA”

DAWNIEJ

„PRZEMYSŁ i HANDEL”

	I		I
1 — 18) bez serji — wyczerpane.			
19) Tom I — <i>J. Kulikowski</i> . — Bankowość polska i problem jej sanacji. 1926 (wyczerp.)	1'20	42) Tom XXIV — <i>Stefan Konopski</i> . — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych (wyczerp.)	1'00
20) „ II — <i>Dr. J. Podkomorski</i> . — O właściwej formie monopolu spirytusowego w Polsce, 1926	0'70	43) „ XXV — <i>Henryk Romanowski</i> . — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1'00
21) „ III — <i>Dr. F. Młynarski</i> . — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1'50	44) „ XXVI — <i>Karol Bajer</i> . — Zarys uprzemysłowienia Woj. Łódzkiego ze specjalnem uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1'50
22) „ IV — <i>St. Pszczółkowski</i> . — Stabilizacja kursu złotego, 1926 (wyczerp.)	1'20	45) „ XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak</i> . — Targi i wystawy w Polsce	1'00
23) „ V — <i>Inż. Cz. Klarnier</i> . — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1'00	46) „ XXVIII — <i>Jan Miklaszewski</i> . — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2'50
24) „ VI — <i>Dr. L. Barański</i> . — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924—1926, 1926	1'50	47) „ XXIX — <i>Inż. Czesław Kierner</i> . — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2'00
25) „ VII — <i>F. Prochaska</i> . — Klauzula największego uprzywilejowania (wyczerp.)	1'50	48) „ XXX — <i>Inż. Jędrzej Moraczewski</i> . — Roboty publiczne	0'80
26) „ VIII — <i>A. Siebeneichen</i> . — Rozwój czy upadek portu gdańskiego (wyczerp.)	1'20	49) „ XXXI — <i>Władysław Gieysztor</i> . — Przedsiębiorstwa państwowe	1'00
27) „ IX — <i>J. Gieysztor</i> . — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1'00	50) „ XXXII — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Wojna w życiu gospodarczem Polski	1'00
28) „ X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komercjalizacja Warszawy	1'50	51) „ XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski</i> . — Bankowość polska (wyczerp.)	1'50
29) „ XI — <i>Wincenty Jastrzębaki</i> . — Zadania i metody pracy Komisji Ankietowej (wyczerp.)	1'00	52) „ XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski</i> . — Foforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1'00
30) „ XII — <i>Stanisław Pszczółkowski</i> . — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2'50	53) „ XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniewicz</i> . — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1'50
31) „ XIII — <i>Z. R. Gawroński</i> . — Zwalczanie trustów w Stanach Zjednoczonych	2'00	54) „ XXXVI — <i>Janusz Butler</i> . — Konkurencja portów bałtyckich w świetle współzawodnictwa kolei polskich i niemieckich	1'50
32) „ XIV — <i>S. Fr. Królikowski</i> . — W sprawie metody obliczania stawek celnych (wyczerp.)	1'50	55) „ XXXVII — <i>Adolf Peretz</i> . — Od kartelu do koncernu	3'00
33) „ XV — <i>St. Starzyński</i> . — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1'20	56) „ XXXVIII — <i>J. Mieszalski</i> . — Wpływ wzrostu budżetów na obciążenie dochodu społecznego zagranicą i w Polsce	1'50
34) „ XVI — <i>J. Kulikowski</i> . — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2'00	57) „ XXXIX — <i>Feliks Młynarski</i> . — Reforma waluty dewizowo-złotowej	1'50
35) „ XVII — <i>S. Szwalbe</i> . — Polityka państwa w zakresie obrotu żytem (wyczerpane)	2'00	58) „ XL — <i>Dr. Henryk Gruber</i> . — Stan kwestji mieszkaniowej w Polsce	1'00
36) „ XVIII — <i>S. Starzyński</i> . — Stan finansowy Polski w roku 1927	2'00	59) „ XLI — <i>Stanisław Sasorski</i> . — Podstawy rewizji ustawy o zaopatrzeniu emerytalnem	1'50
37) „ XIX — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim (wyczerp.)	2'00	60) „ XLII — <i>Tadeusz Woynowski</i> . — Kształtowanie się cen chleba w Polsce	2'00
38) „ XX — <i>Henryk Rozenberg</i> . — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1'50	61) bez serji — <i>Stefan Starzyński</i> . — Rola Państwa w życiu gospodarczem	1'00
39) „ XXI — <i>Zygmunt Karpiński</i> . — Waluta złota i pozłacana	1'50	62) „ — <i>Stefan Starzyński</i> . — Życie gospodarcze a ustrój państwa	1'50
40) „ XXII — <i>Jerzy Lubowicki</i> . — Zasady reformy podatkowej	3'00		
41) „ XXIII — <i>Marjan Turcki</i> . — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3'00		

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

„POLMIN”

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU
POLISH PETROLEUM COMPANY
KREBSMARKT 7/8

PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI
SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMA-
ROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK
NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH. —

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEWNI
UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH
Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ.

**OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”
SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI**

ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ,
KOWEL, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, PŁOCK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI,
TORUŃ, WARSZAWA, WILNO

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI P. K. O.

CENTRALA: WARSZAWA, JASNA 9
ADRES TELEGRAFICZNY: PKO

ODDZIAŁY: KATOWICE, KRAKÓW,
POZNAŃ, WILNO, ŁÓDŹ, LWÓW

C Z Y N N O Ś C I B A N K O W E :

INKASO WEKSLI I INNYCH DOKUMENTÓW WIERZYTELNOŚCIOWYCH:

P. K. O. PRZYJMUJE DO INKASA WEKSELE I INNE DOKUMENTY (CZEKI, KWITY I T. P.) PŁATNE WE WSZYSTKICH MIEJSCOWOŚCIACH KRAJU. WALUTA ZAINKASOWANA DOPISYWANA JEST NATYCHMIAST NA KONTO ZLECENIODAWCY

PRZECHOWYWANIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH (DEPOZYTY):

ZŁOŻONE DO DEPOZYTU WALORY SĄ NIE TYLKO PRZECHOWYWANE, LECZ I ADMINISTROWANE, TO ZNACZY, ŻE P. K. O. BEZ DAJSZYCH ZLECEŃ, SAMA DOKONUJE REALIZACJI ZAPADŁYCH KUPONÓW I WYŁOSOWANYCH PAPIERÓW, ORAZ PRZEPROWADZA KONWERSJE I NOWE EMISJE (CENTRALA W WARSZAWIE).

Z L E C E N I A G I E Ł D O W E :

ZLECENIA GIEŁDOWE KUPNA I SPRZEDAŻY WYKONUJE P. K. O. NA WARUNKACH NAJKORZYSTNIEJSZYCH ŚCIŚLE WEDŁUG KART UMOWY (SZLUSÓW GIEŁDOWYCH). P. K. O. SKUPIJE RÓWNIEŻ KUPONY WALORÓW PAŃSTWOWYCH ORAZ REALIZUJE WYŁOSOWANE OBLIGACJE PAŃSTWOWE, .. (CENTRALA W WARSZAWIE). ..

OBRÓT PIENIĘŻNY Z ZAGRANICĄ

P. K. O. NA ZLECENIE UCZESTNIKÓW OBROTU CZEKOWEGO LUB OSZCZĘDNOŚCIOWEGO PRZEKAZUJE ZAGRANICĘ DOWOLNE KWOTY BĄDŹ TO CZEKAMI NA BANKI ZAGRANICZNE DO WSZYSTKICH ZNACZNIEJSZYCH PAŃSTW, BĄDŹ TO CZEKAMI PRZEKAZOWEMI NA URZĘDY CZEKOWO-POCZTOWE, JAK RÓWNIEŻ ZAPOMOCĄ PRZELEWÓW NA ZAGRANICZNE KONTA CZEKOWO-POCZTOWE DO AUSTRII, BELGII, DANII, FRANCJI, CZECHOSŁOWACJI, HOLANDJI, JUGOSŁAWII, LOTWY, WŁOCH, TUNISU, SZWECJI, SZWAJCARJI.

PRZEKAZYWANE Z ZAGRANICY PIENIĄDZE DO POLSKI DOPISYWANE SĄ NA KONTO P. K. O. W POLSCE LUB PRZEKAZYWANE DO WSKAZANYCH MIEJSC ZAMIESZKANIA ADRESATÓW W KRAJU.

UDZIELANIE POŻYCZEK (LOMBARD):

UCZESTNICY OBROTU CZEKOWEGO I OSZCZĘDNOŚCIOWEGO MOGĄ OTRZYMYWAĆ POŻYCZKI LOMBARDOWE NA ZASTAW PAPIERÓW PAŃSTWOWYCH, KOMUNALNYCH ORAZ AKCYJ BANKU POLSKIEGO NA DOGODNYCH WARUNKACH.

WSZYSTKIE FORMALNOŚCI MOGĄ BYĆ ZAŁATWIANE RÓWNIEŻ W DRODZE KORESPONDENCJI.

SAFESY (CENTRALA I ODDZIAŁY W KRAKOWIE, LWOWIE)

P. K. O. wynajmuje kasetki (safesy) różnych wymiarów na bardzo dogodnych warunkach